

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jakub Sankot

**Komparace implementace právní úpravy pravidel
Basel III v USA a v ČR**

**Comparison of the implementation of Basel III
regulations in the USA and the Czech Republic**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Pavel Martiník Ph.D.

Katedra: finančního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 26.06.2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 181 045 znaků včetně mezer.

V Praze dne _____

Jakub Sankot

Poděkování

Tímto způsobem bych rád poděkoval panu JUDr. Bc. Pavlu Martiníkovi Ph.D. za vedení práce a za poskytnutou pomoc a podporu.

Obsah

Obsah.....	4
Seznam použitých zkratk a vysvětlivek	7
Úvod	9
1. Obecné důvody pro regulaci bank	11
2. Basilejský výbor pro bankovní dohled.....	13
2.1. Obecné informace	14
2.2. Historie úpravy Bankovní regulace v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled a před jeho vznikem	14
2.2.1. Úprava Bankovní regulace před vznikem standardu Basel I	15
2.2.2. Úprava Bankovní regulace podle standardu Basel I.....	15
2.2.3. Úprava Bankovní regulace podle standardu Basel II.....	20
3. Basel III	27
3.1. Změny v definicích a struktuře kapitálu	28
3.2. Bezpečnostní kapitálová rezerva.....	31
3.3. Proticyklická kapitálová rezerva	32
3.4. Standardy likvidity	34
3.4.1. Ukazatel krytí likvidity	35
3.4.2. Ukazatel čistého stabilního financování.....	39
3.5. Pákový poměr.....	41
3.6. Dodatečné kapitálové požadavky na globálně systémově významné banky	42
4. Srovnání implementace pravidel Basel III v USA a v ČR.....	45
4.1. Srovnání implementace definice a struktury kapitálu podle pravidel Basel III v USA a v ČR 47	
4.1.1. Implementace definice a struktury kapitálu v ČR	47
4.1.2. Implementace definice a struktury kapitálu v USA.....	49
4.1.3. Srovnání definice a struktury kapitálu v USA a v ČR	51
4.2. Srovnání implementace bezpečnostní kapitálové rezervy podle pravidel Basel III v USA a v ČR.....	51

4.2.1.	Implementace bezpečnostní kapitálové rezervy v ČR	51
4.2.2.	Implementace bezpečnostní kapitálové rezervy v USA a srovnání s implementací bezpečnostní kapitálové rezervy v ČR	52
4.3.	Srovnání implementace proticyklické kapitálové rezervy podle pravidel Basel III v USA a v ČR.....	53
4.3.1.	Implementace proticyklické kapitálové rezervy v ČR.....	53
4.3.2.	Implementace proticyklické kapitálové rezervy v USA a srovnání s implementací v ČR	56
4.4.	Srovnání implementace ukazatele krytí likvidity podle pravidel Basel III v USA a v ČR 57	
4.4.1.	Implementace ukazatele krytí likvidity v ČR	57
4.4.2.	Implementace ukazatele krytí likvidity v USA a rozdíly oproti implementaci v ČR	61
4.5.	Srovnání implementace ukazatele čistého stabilního financování podle pravidel Basel III v USA a v ČR	64
4.5.1.	Implementace ukazatele čistého stabilního financování v ČR.....	64
4.5.2.	Implementace ukazatele čistého stabilního financování v USA a rozdíly oproti implementaci v ČR.....	66
4.6.	Srovnání implementace pákového poměru podle pravidel Basel III v USA a v ČR ..	68
4.6.1.	Implementace pákového poměru v ČR.....	68
4.6.2.	Implementace pákového poměru v USA a srovnání s implementací v ČR	69
4.7.	Srovnání implementace dodatečných kapitálových požadavků na systémově významné banky.....	69
4.7.1.	Implementace dodatečných kapitálových požadavků na systémově významné banky v ČR	69
4.7.2.	Implementace dodatečných kapitálových požadavků na systémově významné banky v USA a srovnání s implementací v ČR.....	70
5.	Srovnání dopadů implementace Basel III v USA a v ČR z hlediska statistický dat.....	71

5.1.	Dopad implementace Basel III na ekonomiku USA z hlediska statistických dat	75
5.1.1.	Úrokové rozpětí v USA	75
5.1.2.	Úrokové sazby v USA	76
5.1.3.	HDP na obyvatele v USA.....	77
5.1.4.	Peněžní zásoba v USA.....	77
5.1.5.	Zisk amerických bank	78
5.1.6.	Vývoj poměru CET 1 kapitálu v USA.....	79
5.2.	Dopad implementace Basel III na ekonomiku České republiky z hlediska statistických dat.....	80
5.2.1.	Úrokové rozpětí v České republice.....	80
5.2.2.	Úrokové sazby v České republice	81
5.2.3.	HDP na obyvatele v ČR	82
5.2.4.	Peněžní zásoba v ČR	83
5.2.5.	Zisk českých bank	84
5.2.6.	Vývoj poměru Tier 1 kapitálu v ČR	85
	Závěr	86
	Zdroje	89
	Příloha I – Data pro statistickou část diplomové práce.....	102
	Hodnoty použité pro výpočet úrokového rozpětí v USA	102
	Hodnoty použité pro výpočet úrokového rozpětí v ČR.....	104
	Hodnoty inflace v USA a v ČR	106
	Úrokové sazby stanovené FEDem a ČNB	107
	Hodnoty HDP na obyvatele (v USD)	108
	Zásoba peněz v ekonomikách ČR a USA.....	109
	Komparace implementace právní úpravy pravidel Basel III v USA a v ČR.....	110
	Abstrakt	110
	Comparison of the implementation of Basel III regulations in the USA and the Czech Republic	
	111	
	Abstract	111

Seznam použitých zkratk a vysvětlivek

Basilejský výbor	Basilejský výbor pro bankovní dohled
BKR	Bezpečnostní kapitálová rezerva
NSFR	Ukazatel čistého stabilního financování
G-SIB	Globálně systémově významně banky
D-SIB	Banky systémově významné pro domácí ekonomiku
CRR/Nariadení CRR	Nařízení (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky
CRD/Směrnice CRD	Směrnice 2013/36/EU o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví
Zákon o bankách	Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
Dodd-Frank Act	Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act
FED	Federální rezervní systém
OCC	Úřad pro kontrolu měny
FDIC	Federální společnost pro pojištění vkladů
USC	Zákoník Spojených států amerických
CFR	Sbírka federálních předpisů
Vyhláška o činnosti bank	Vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry
Nařízení EU měnící CRR	Nařízení EU 2019/876, kterým se mění nařízení CRR, pokud jde o pákový poměr, ukazatel čistého stabilního financování,

CET 1/CET 1 kapitál	požadavky na kapitál a způsobilé závazky, úvěrové riziko protistrany, tržní riziko, expozice vůči ústředním protistranám, expozice vůči subjektům kolektivního investování, velké expozice, požadavky na podávání zpráv a zpřístupňování informací Kmenový kapitál Tier 1, také Common Equity Tier 1 v anglickém jazyce
AT 1/AT 1 kapitál	Dodatečný kapitál Tier 1, také Additional Tier 1 capital v anglickém jazyce
HQLA	Množství likvidních aktiv
ASF	Dostupná částka stabilního financování
RSF	Požadovaná částka stabilního financování

Úvod

Tématem této diplomové práce jsou bankovní regulace, kapitálová přiměřenost, pravidla Basel III a jejich implementace v USA a v ČR. Konkrétním tématem pak je „Komparace implementace právní úpravy pravidel Basel III v USA a v ČR“.

Jedním z důvodů, proč psát diplomovou práci na toto téma je skutečnost, že pravidla kapitálové přiměřenosti a bankovní regulace jsou tématem, které je stále aktuální. I v současnosti jsou připravovány novely stávajících pravidel, některými nazývané „Basel IV“.¹

Dalším z důvodů pro výběr právě tohoto tématu je skutečnost, že bankovní sektor přímo ovlivňuje peněžní toky v rámci ekonomiky a jako takový má přímý dopad na její růst. V rámci zemí EU mají aktiva bankovního sektoru často větší objem než celé HDP daného státu (pro srovnání bankovní sektor Německa představuje 266 % celého HDP Německa, u České republiky je to 142 % HDP).²

Tato diplomová práce je sepsána komparativní formou srovnávající implementaci americké a české právní úpravy. Tato diplomová práce také dále porovná statistická data týkající se dopadu implementace pravidel Basel III na spotřebitele, k čemuž byl vybrán ukazatel úrokového rozpětí (tedy rozdíl mezi náklady na vklady a výnosy z úvěrů).

Tato práce si klade za cíl zodpovědět dvě výzkumné otázky:

1. Existují významné rozdíly v implementaci pravidel Basel III v USA a v České republice?
2. Ovlivnila implementace pravidel Basel III významně průměrného spotřebitele v USA a v České republice?

Pro zodpovězení první otázky bude v následujících kapitolách provedena komparace následujících právních institutů, které jsou do národních úprav implementovány skrze pravidla Basel III:

- Definice a struktura kapitálu
- Bezpečnostní kapitálová rezerva
- Proticyklická kapitálová rezerva
- Ukazatel krytí likvidity
- Ukazatel čistého stabilního financování
- Pákový poměr
- Dodatečné kapitálové požadavky na globálně systémově významné banky

Tyto instituty se v právním řádu České republiky nachází především v takzvaném nařízení CRR³ a v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách a vyhlášce k tomuto zákonu. V USA pak je možné tyto instituty nalézt ve Sbírce federálních předpisů, což je sbírka předpisů vydávaných jednotlivými exekutivními složkami amerického státu.

¹ Basel IV - KPMG Germany, 2022KPMG [online]. Získáno z : <https://kpmg.com/de/en/home/insights/overview/basel-iv.html> [viděno 1 červenec 2024].

² The European economy since the start of the millennium - Number of banks decreasing, *The European economy since the start of the millennium* [online]. Získáno z : https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/european_economy/bloc-3d.html?lang=en [viděno 1 červenec 2024].

³ Nařízení (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky

Druhá výzkumná otázka, jak již bylo zmíněno výše, bude zodpovězena pomocí zkoumání vývoje úrokového rozpětí. Předpokladem při zkoumání tohoto ukazatele je, že v důsledku implementace vyšších kapitálových požadavků bude muset dojít k jedné z následujících možností

- a) Jelikož banky musí v důsledku implementace pravidel Basel III držet větší množství kapitálu jako rezervu musí banky, pokud si chtějí zachovat současnou úroveň zisků zvýšit úrokové rozpětí, tedy v podstatě dojde k prodražení úvěrů. To by mohlo v konečném důsledku mít za následek i zpomalení celé ekonomiky.
- b) Banka omezí své zisky a úrokové rozpětí se nezvýší.

Jelikož na úrokové rozpětí má vliv také řada dalších ukazatelů včetně například úrokových sazeb nebo peněžní zásoba budou tyto ekonomické indikátory zohledněny také.

Za účelem zodpovězení výše zmíněných výzkumných otázek je tato diplomová práce rozdělena do těchto pěti hlavních kapitol, které se dále dělí na podkapitoly:

- Obecné důvody pro regulaci bank
- Basilejský výbor pro bankovní dohled
- Basel III
- Srovnání implementace pravidel Basel III v USA a v ČR
- Srovnání dopadů implementace pravidel Basel III v USA a v ČR z hlediska statistických dat

První kapitola rozebírá stěžejní důvody pro regulaci bank, na což částečně navazuje druhá kapitola, kde je mimo jiné popsána také stručná historie bankovní regulace pod dohledem Basilejského výboru. Třetí kapitola rozebírá již samotná pravidla Basel III a konkrétní výše uvedené právní instituty. Čtvrtá kapitola pak popisuje jejich implementaci v USA a v ČR a tyto úpravy srovnává. Pátá kapitola pak odpovídá na druhou výše zmíněnou výzkumnou otázku.

1. Obecné důvody pro regulaci bank

V zemích Evropské Unie a USA se můžeme setkat s vysokou mírou regulace bankovního odvětví. S počátky regulace bankovníctví se můžeme setkat již v Benátkách v rané fázi vzniku tohoto oboru, třebaže tato regulace zdaleka nedosahovala komplexní podoby bankovní regulace v 21. století⁴. Regulace bankovníctví má mnoho podob a důvodů. V této kapitole budou popsány nejdůležitější důvody pro regulaci bankovního sektoru, a to včetně důvodů, které vedli k vytvoření pravidel Basel I, II a III.

Těmito důvody jsou:

1. Informační asymetrie
2. Systémové riziko
3. Morální hazard
4. Sovereign-bank nexus
5. Tržní riziko
6. Úvěrové riziko
7. Operační riziko
8. Měnové riziko

Informační asymetrie obecně představuje informační převahu jedné strany nad stranou druhou. V případě bankovníctví to znamená, že banky nemají, bez dalších opatření, prostředky k určení kredibility klienta, a tedy správné nastavení úrokové sazby v klientově konkrétním případě.⁵⁶ To může mít v teorii za následek zvýšení úrokové sazby pro všechny spotřebitele, jelikož banka bude čelit zvýšeným nákladům v souvislosti se zjišťováním informací o kredibilitě svých klientů.⁷ Na druhou stranu má ovšem informační asymetrie za následek zvýšení bariér pro vstup nových soutěžitelů (tj. bank) na trh, jelikož zavedené banky již vzhledem k dlouhodobějším vztahům se svými klienty mají dobrou představu o jejich kredibilitě. Informační asymetrie tedy také může vést k menšímu množství bank, které se na trhu prosazují agresivnějším způsobem, především nízkými úrokovými mírami.⁸ Mimo jiné,

⁴ DUNBAR, Charles F., 1892. The Bank of Venice. *The Quarterly Journal of Economics*. Vol. 6, č. 3, s. 308–335. DOI [10.2307/1882461](https://doi.org/10.2307/1882461).

⁵ OKUYAN, H. Aydın, 2014. The Effect of Asymmetric Information on Turkish Banking Sector and Credit Markets. *Revue économique*. Vol. 65, č. 5, s. 699–708. DOI [10.3917/reco.655.0699](https://doi.org/10.3917/reco.655.0699).

⁶ DELL'ARICCIA, Giovanni, 2001. Asymmetric information and the structure of the banking industry. *European Economic Review*. Vol. 45, č. 10, s. 1957–1980. DOI [10.1016/S0014-2921\(00\)00085-4](https://doi.org/10.1016/S0014-2921(00)00085-4).

⁷ OKUYAN, H. Aydın, 2014. The Effect of Asymmetric Information on Turkish Banking Sector and Credit Markets. *Revue économique*. Vol. 65, č. 5, s. 699–708. DOI [10.3917/reco.655.0699](https://doi.org/10.3917/reco.655.0699). Již citováno (poznámka pod čarou č. 2).

⁸ DELL'ARICCIA, Giovanni, 2001. Asymmetric information and the structure of the banking industry. *European Economic Review*. Vol. 45, č. 10, s. 1957–1980. DOI [10.1016/S0014-2921\(00\)00085-4](https://doi.org/10.1016/S0014-2921(00)00085-4). Již citováno (poznámka pod čarou č. 3).

v souvislosti se zavedenými klientskými vztahy, má takový systém za následek to, že vzniká velké množství riskantních úvěrů, u kterých je velká pravděpodobnost nesplacení. Banky tyto úvěry financují zaprvé pouhým množstvím poskytnutých úvěrů a také pomocí zavedených klientských vztahů, u kterých si mohou být jisti kredibilitou klienta. Takový systém může představovat potenciální problém v případě ekonomické krize, kdy hrozí nesplacení většího množství poskytnutých úvěrů. Snížení rizika, které představuje informační asymetrie může být nastavení odpovídajících opatření, která budou mít za úkol zjistit kredibilitu každého klienta a následně nastavit úrokovou míru odpovídající této kredibilitě.

Systémové riziko podle profesora Stevena Schwarcze představuje událost, která započne řetěz nepříznivých ekonomických událostí neboli domino efekt, který potenciálně může ovlivnit celý systém. Může dojít k ovlivnění finančních institucí, především bank, anebo k ovlivnění finančních trhů. V případě bankovního sektoru je pod systémovým rizikem snadné si představit tzv. „run na banku“, tedy případ, kdy banka není schopna uspokojit náhlý (z různých příčin vyvolaný) zájem o výběr depozit. Jelikož jsou banky do značné míry propojeny skrze navzájem poskytnuté půjčky je možné, že neschopnost jedné banky splatit půjčku další bance bude mít za následně právě výše zmíněný domino efekt.⁹ Se systémovým rizikem úzce souvisí pojem banky, která je takzvaně „too big to fail“ a skrze tento pojem také morální hazard.

Pokud chceme definovat pojem morálního hazardu v bankovníctví je nejprve třeba definovat banku, která je „too big to fail“. Jedná se o takové banky, které jsou systémově důležité, a tedy jejich krach by znamenal systémové ohrožení. Z tohoto důvodu vláda v podstatě nemůže dovolit, aby taková banka zbankrotovala a v případě, že je taková banka ohrožena centrální banka jako věřitel poslední instance často bance poskytne finanční pomoc.¹⁰ Vědomí toho, že je jejich banka „too big to fail“ může u vedoucích představitelů této banky vést k morálnímu hazardu, tedy například k situaci, kdy tito představitelé nemají žádný důvod zasahovat proti riziku krachu banky (nebo k tomuto riziku dokonce z různých důvodů přispívají), protože v případě, že by k němu došlo bude bance vyplacena finanční pomoc. Možnosti kontroly

⁹ SCHWARCZ, Steven L., 2008. *Systemic Risk* [online]. SSRN Scholarly Paper 1008326. Rochester, NY. 1008326. Získáno z : <https://papers.ssrn.com/abstract=1008326> [viděno 8 duben 2024].

¹⁰ FINMA, Eidgenössische Finanzmarktaufsicht. Too big to fail and financial stability. *Eidgenössische Finanzmarktaufsicht FINMA* [online]. Získáno z : <https://www.finma.ch/en/enforcement/recovery-and-resolution/too-big-to-fail-and-financial-stability/> [viděno 8 duben 2024].

morálního hazardu zahrnují například stanovení jasných kritérií pro půjčování a splácení ze strany věřitele poslední instance.¹¹

Sovereign bank nexus označuje vztah mezi bankami a vládou dané země v případě, že banky drží značné množství státního dluhu a vláda se při financování deficitu spoléhá na tyto banky. Toto vede k řadě problémů včetně propojení banky se schopností vlády splácet daný dluh, dále s sebou dané situace nese také morální hazard atd.

Tržní riziko představuje riziko ztrát v důsledku pohybů tržních cen.¹²

Úvěrové riziko představuje základní a nejvýznamnější bankovní riziko a jako takové je ošetřeno regulatorními pravidly v Basel I. Jedná se v podstatě o riziko toho, že klient banky nebude schopen dostát svým závazkům a nesplatí bankou poskytnutý úvěr.¹³

Operačním rizikem se rozumí riziko selhání vnitřních procesů, lidského faktoru nebo riziko ztráty s ohledem na vnější okolnosti. Operační riziko je regulováno pravidly Basel II. Příkladem události týkající se operačního rizika je chybné nastavení zaokrouhlování poplatků v IT systému Komerční Banky, které mělo v roce 2007 za následek ztrátu ve výši 10 milionů USD.¹⁴

Měnové riziko představuje riziko ztrát za předpokladu nepříznivého vývoje měnového kurzu.¹⁵ Měnové riziko patří mezi jeden z podruhů tržního rizika.

Tržní, úvěrové a operační rizika budou blíže rozebrány v následujících kapitolách, jelikož se blíže týkají tématu této diplomové práce.

2. Basilejský výbor pro bankovní dohled

V této kapitole budou dále rozebrány obecné informace týkající se Basilejského výboru pro bankovní dohled a následně také historie jednotlivých doporučení této instituce přijímaných za účelem zlepšení bankovní regulace.

¹¹ SCHWARCZ, Steven L., 2008. *Systemic Risk* [online]. SSRN Scholarly Paper 1008326. Rochester, NY. 1008326. Získáno z : <https://papers.ssrn.com/abstract=1008326> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 6).

¹² Market, counterparty and CVA risk | European Banking Authority, [online]. Získáno z : <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/market-counterparty-and-cva-risk> [viděno 8 duben 2024].

¹³ Credit Risk, *Corporate Finance Institute* [online]. Získáno z : <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/commercial-lending/credit-risk/> [viděno 8 duben 2024].

¹⁴ Operační riziko a jeho dopady do finanční stability - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/tematicke-clanky-o-financni-stabilite/Operacni-riziko-a-jeho-dopady-do-financni-stability> [viděno 8 duben 2024].

¹⁵ KALABIS, Zbyněk. Jak se v bankách řídí rizika? *Měšec.cz* [online]. Získáno z : <https://www.mesec.cz/clanky/jak-se-v-bankach-ridi-rizika/> [viděno 8 duben 2024].

2.1. Obecné informace

Basilejský výbor pro bankovní dohled (dále jen „Basilejský výbor“) je instituce, která od roku 1974 působí při Bance pro mezinárodní platby. Basilejský výbor byl ustanoven, mimo jiné, jako důsledek krachu Herstatt Bank¹⁶ v důsledku spekulativního investování.¹⁷ Tato instituce si klade za cíl vytvářet standardy a doporučení týkající se bankovní regulace a dohledu a také podporuje spolupráci a výměnu informací v této oblasti.¹⁸ Basilejský výbor byl vytvořen centrálními bankami zemí skupiny G10, mezi které patří nejvlivnější centrální banky na světě, mimo jiné kupříkladu Americká Federal Reserve Board, německá Bundesbank nebo anglická Bank of England.¹⁹

V současnosti Basilejský výbor zahrnuje 45 institucí z 28 jurisdikcí.

Standardy a doporučení Basilejského výboru nejsou sama o sobě právně závazná²⁰, ale členové se zavázaly tyto standardy ve svých jurisdikcích pro své mezinárodně aktivní banky implementovat.²¹ Standardy představují minimální požadavky, ale státy se mohou rozhodnout, že při implementaci tyto požadavky zpřísní. V roce 2012 byl přijat program monitorující včasné a odpovídající přijaté standardů Basel III.²² Díky tomuto programu Basilejský výbor mimo jiné také publikuje pravidelné zprávy o postupu implementace standardů.

2.2. Historie úpravy Bankovní regulace v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled a před jeho vznikem

Tato kapitola bude pojednávat o úpravě bankovní regulace před vznikem Basel I a o standardech Basel I a Basel II. Práce Basilejského výboru od jeho vzniku po současnost může být teoreticky rozdělena do pěti hlavních sekcí v závislosti na oblasti regulace, na kterou byl Basilejský výbor zaměřen²³:

1. Basilejský konkordát: 1974-1986

¹⁶ History of the Basel Committee, 2014 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/history.htm> [viděno 8 duben 2024].

¹⁷ MORE THAN THIRTY YEARS AFTER THE “HERSTATT” CASE, FOREIGN EXCHANGE SETTLEMENT RISK IS STILL AN ISSUE, 2007 [online]. Získáno z : https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/fsr/focus/2007/pdf/ecb~ccda416def.fsrbox200712_19.pdf

¹⁸ Basilejský výbor - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/mezinarodni-aktivity/basilejsky-vybor/> [viděno 8 duben 2024].

¹⁹ Basilejský výbor - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/mezinarodni-aktivity/basilejsky-vybor/> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 15).

²⁰ Bod 3 Charty Basilejského výboru

²¹ Bod 5 (e) Charty Basilejského výboru

²² The Regulatory Consistency Assessment Programme

²³ PENIKAS, Henry. History of banking regulation as developed by the Basel Committee on Banking Supervision in 1974-2014 (Brief overview). [online]. Získáno z :

<https://www.bde.es/f/webbde/GAP/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/RevistaEstabilidadFinanciera/15/MAYO%202015/restfin2015281.pdf>

2. Basel I: 1987-1998
3. Basel II: 1999-2008
4. Basel III: 2009-nyní
5. Basel IV: 2012-nyní

2.2.1. Úprava Bankovní regulace před vznikem standardu Basel I

Basilejský konkordát byl vydán v roce 1975. Tento dokument obsahuje pět základních principů bankovníctví:

- Dohled nad veškerými bankovními institucemi
- Odpovědnost bank operujících mimo domovskou zemi dohledovým orgánům jak domovské, tak hostitelské země
- Primární odpovědnost za dohled nad udržováním vhodné míry likvidity mají orgány hostitelské země. Výjimku tvoří likvidita v souvislosti Eurem
- Dohled nad solventností je v případě poboček zodpovědností domovské země a v případě dceřiných společností leží odpovědnost za solventnost na hostitelské zemi
- Spolupráce dohledových orgánů domovské a hostitelské země včetně například povolení inspekce úředníků domovského dohledového orgánu v případě zahraničních poboček a dceřiných společností

Basilejský konkordát nebyl zcela bezproblémovým dokumentem, objevili se například problémy s dohledem nad institucemi kvůli zákonům o bankovním tajemství.²⁴

2.2.2. Úprava Bankovní regulace podle standardu Basel I

Basel I²⁵ byl Basilejským výborem vydán v roce 1988. Basel I stanovil poměr dluhu a vlastního kapitálu, tedy tzv. leverage ratio a také vážení rizikovosti aktiv.

Basel I se skládá ze čtyř částí a pěti dodatků z nichž čtyři byly publikovány současně s textem v roce 1988.

První část Basel I definuje pojem kapitálu. Kapitál dle Basel I je rozdělen na Tier 1²⁶ a Tier 2²⁷ kapitál. Tier 1 kapitál je tvořen vlastním kapitálem (tj. vydanými a plně splacenými kmenovými

²⁴ Basel Concordat – LAWIN, 2013 [online]. Získáno z : <https://lawin.org/basel-concordat/> [viděno 8 duben 2024].

²⁵ International convergence of capital measurement and capital standards, 1988 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs04a.htm> [viděno 8 duben 2024].

²⁶ Někdy také označován jako základní kapitál, v angličtině „core capital“

²⁷ Někdy také označován jako doplňkový kapitál, v angličtině „supplementary capital“

akciemi/běžnými akciemi a nekumulativními trvalými prioritními akciemi²⁸) a zveřejněné rezervy.²⁹ Dle Basel I je tento typ kapitálu jediným typem, který je společný pro bankovní systémy všech členů Basilejského výboru a jeho výhodou je jeho snadná viditelnost v účetnictví a dále také fakty, že je na něm založena většina požadavků kapitálové přiměřenosti a je zásadní pro měření konkurenceschopnosti bank.

Basel I stanovil minimální požadavek, dle kterého by alespoň 50 % kapitálové základny banky mělo být tvořeno Tier 1 kapitálem.

Tier 2 kapitál je vymezen jak negativně (tedy jako zbytkové druhy kapitálu nezařazené do Tier 1 kapitálu) tak pozitivně. Dle pozitivního vymezení Tier 2 kapitálu je tento kapitál složen z nezveřejněných rezerv³⁰, rezervy na přecenění³¹, obecné rezervy/obecné rezervy na ztráty z úvěrů³², hybridní dluhové kapitálové nástroje³³ a podřízený termínovaný dluh.³⁴

Z rizik vymezených v předchozí kapitole „Obecné důvody pro regulaci bank“ se Basel I zaměřuje na úvěrové riziko, jelikož se jedná o pravděpodobně nejzávažnější bankovní riziko. Existence ostatních rizik si byl Basilejský výbor vědom, ale předpokládal, že tato rizika budou samostatně řešena dohledovými orgány jednotlivých zemí.

Aby Basilejský výbor zajistil, že banka bude držet odpovídající množství kapitálu s ohledem na rizikovost poskytnutého úvěru (tedy s ohledem na pravděpodobnost, že bance bude úvěr splacen zpět včetně úroku) byla vytvořena pravidla kapitálové přiměřenosti. Tato pravidla se v podstatě skládají ze dvou částí: 1) Ze stanovení poměru dluhu a vlastního kapitálu, tedy tzv. „leverage ratio“ a 2) Vážení rizikovosti aktiv.

Basilejský výbor rozhodl, že poměr kapitálu k váženým rizikům bude 8 %, což znamená, že poměr Tier 1 kapitálu k váženým rizikům by měl tvořit alespoň 4 % (výše bylo zmíněno, že Tier 1 kapitál by měl tvořit, alespoň 50 % kapitálové základny). Basel I vymezuje řadu dalších omezení a restrikcí týkajících se množství Tier 1 a Tier 2 kapitálu, například že podřízený termínovaný dluh bude omezen na maximálně 50 % prvků Tier 1 kapitálu.

²⁸ V angličtině: non-cumulative perpetual preferred stock

²⁹ V angličtině disclosed reserves

³⁰ V angličtině undisclosed reserves

³¹ V angličtině revaluation reserve

³² V angličtině general provisions/general loan-loss reserves

³³ V angličtině hybrid debt capital instruments

³⁴ V angličtině subordinated term debt

Co se týče vážení rizikovosti aktiv rozhodl se Basilejský výbor pro stanovení pěti váhových koeficientů v závislosti na dále popsaných rizikových kritériích. Jedná se o následující váhy: 0, 10, 20, 50 a 100 %. Basilejský výbor se rozhodl, že základ pro definici jednotlivých váhových koeficientů bude tvořit příslušnost k OECD, tj. „Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj“.³⁵ Basilejský výbor se tímto snažil poměrně jednoduchým způsobem definovat velikost úvěrového rizika.

Váhové koeficienty a riziková kritéria:

0 %	<ul style="list-style-type: none"> • Hotovost • Pohledávky vůči centrálním vládám a centrálním bankám denominované v národní měně a financované v této měně • Ostatní pohledávky vůči centrálním vládám a centrálním bankám zemí OECD • Pohledávky zajištěné hotovostí z cenných papírů centrální vlády země OECD nebo zaručené centrální vládou země OECD
0, 10, 20 nebo 50 % ³⁶	<ul style="list-style-type: none"> • Pohledávky za domácími subjekty veřejného sektoru, s výjimkou centrální vlády a úvěry zaručené takovými subjekty
20 %	<ul style="list-style-type: none"> • Pohledávky za multilaterálními rozvojovými bankami³⁷ a pohledávky zaručené nebo zajištěné cennými papíry vydanými takovými bankami • Pohledávky za bankami registrovanými v zemích mimo OECD se zbytkovou splatností do jednoho roku a úvěry se zbytkovou splatností do jednoho roku garantované bankami registrovanými v zemích mimo OECD
50 %	<ul style="list-style-type: none"> • Úvěry plně zajištěné hypotékou na rezidenční nemovitost, která je nebo bude obývaná dlužníkem nebo která je pronajata
100 %	<ul style="list-style-type: none"> • Pohledávky vůči soukromému sektoru • Pohledávky za bankami registrovanými mimo OECD se zbytkovou splatností nad jeden rok

³⁵ V angličtině Organization for Economic Co-operation and Development

³⁶ V závislosti na uvážení státu

³⁷ Jako např. European Investment Bank

	<ul style="list-style-type: none"> • Pohledávky vůči centrálním vládám mimo OECD (pokud nejsou denominovány a financovány v národní měně)
--	--

Výše uvedený seznam je pouze demonstrativní, taxativní výčet je možné najít v Příloze 2 k Basel I.

Částka bankou vlastněného aktiva (například pohledávka vůči soukromému sektoru nebo hotovost) se tedy násobila procentním koeficientem příslušným pro dané aktivum. Banka následně musela držet kapitál odpovídající alespoň 8 % z takto získané částky, z čehož alespoň 4 % (tedy 50 % kapitálové základny) musel tvořit Tier 1 kapitál.

2.2.2.1. Kritika Basel I

I přes svůj nepopiratelný přínos byl Basel I značně kritizován, a to z mnoha důvodů. Mezi tyto důvody zahrnutí pouze úvěrového rizika, a ne dalších rizik vyjmenovaných v dřívější kapitole. Z tohoto důvodu byl v roce 1996 vydán dodatek k Basel I, kterým bylo tržní riziko zařazeno mezi rizika řešená Basilejským výborem.³⁸ Zmíněný dodatek bude popsán níže.

Dalším nedostatkem Baselu I je stanovení váhových koeficientů především s ohledem na účast zemí v OECD. V červenci 1988, když byl Basel I vydán bylo členy OECD 28 zemí.³⁹ Toto číslo, ale začalo postupně narůstat a stanovení rizikových vah po rozšiřování OECD neodráželo realitu. Například Mexiko přistoupilo do OECD v roce 1994 a v tomto roce zaznamenalo HDP na obyvatele ve výšce 5 976 USD, zatímco průměr OECD v tomto roce byl 20 308 USD.⁴⁰ To jasně ukazuje na podstatně nižší ekonomickou úroveň Mexika, které ale po přistoupení do OECD benefitovalo z nízko nastaveného váhového koeficientu, což znamenalo, že půjčky směřující do Mexika, ač potencionálně rizikovější, byly pro banky stejně výhodné jako do ostatních (vyvinutějších) států OECD a výhodnější oproti ostatním nečlenským státům OECD, protože banky v případě Mexika nemusely držet takové množství kapitálu, který mohly dále půjčit dalším klientům.

Dalším problémem Baselu I byla preference (z hlediska váhových koeficientů) krátkodobých půjček institucím nečlenských zemí OECD oproti půjčkám dlouhodobým. Tuto preferenci je

³⁸ Amendment to the capital accord to incorporate market risks, 1996 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs24.htm> [viděno 8 duben 2024].

³⁹ List of OECD Member countries - Ratification of the Convention on the OECD, [online]. Získáno z : <https://www.oecd.org/about/document/ratification-oecd-convention.htm> [viděno 8 duben 2024].

⁴⁰ World Bank Open Data, *World Bank Open Data* [online]. Získáno z : <https://data.worldbank.org> [viděno 8 duben 2024].

mimo jiné možné označit za jednu z hnacích sil finančních krizí nečlenských zemí OECD.⁴¹ Příkladem může být právě Mexická finanční krize z roku 1994, která byla zapříčiněná mimo jiné také nestabilitou bankovního sektoru.⁴²

Jako další problém Baselu I je možné zmínit jednotný váhový koeficient pro půjčky soukromému sektoru, který naprosto nezohledňoval rizikovost půjčky v případě jednotlivých společností, například skrze velikost společnosti, dlouhodobou schopnost společnosti splácet atd. Dalo by se argumentovat, že právě tato „necitlivost“ vůči individuálním rizikovým profilům je největším problémovým faktorem Baselu I, jelikož ustanovení Baselu I kvůli tomuto přístupu nedokáže pravdivě reagovat na skutečné úvěrové riziko.⁴³ Kromě toho, že takový přístup nepodporuje stabilitu bankovního sektoru a tedy i celé ekonomiky, je možné argumentovat, že vzhledem k vysokému váhovému koeficientu podporuje poskytování půjček spíše centrálním vládám (obzvláště členských zemí OECD) nebo podobným institucím namísto půjčce soukromému sektoru, která by teoreticky z dlouhodobého hlediska mohla mít na ekonomiku dané země pozitivnější vliv. Tato „necitlivost“ vůči individuálním rizikovým profilům se v menší míře projevuje také mimo soukromý sektor (například skrze dělení zemí na členské a nečlenské státy OECD).

2.2.2.2. Dodatek k Basel I

Jak již bylo zmíněno výše, vzhledem ke kritice týkající se nedostatku zohlednění dalších druhů rizik, nejen rizika úvěrového, byl v roce 1996 vydán Dodatek k Baselu I. Tento Dodatek zohledňuje také tržní riziko, umožňuje bankám volbu mezi dvěma metodami vážení tržního rizika a nově definuje Tier 3 kapitál.

Dodatek umožňuje bankám v případě ohodnocování tržního rizika volbu mezi standardní metodou a alternativní metodou. Standardní metoda přesně definuje subrizika tržního rizika, která je nutné vyvážit odpovídajícími kapitálovými požadavky: Jedná se o úrokové riziko, riziko kapitálového podílu⁴⁴, měnové riziko a komoditní riziko. Pro každé ze zmíněných rizik Dodatek přesně definuje rizikové váhy.

⁴¹ UNCTAD SECRETARIAT, 2006. *BASEL 2: THE NEW BASEL CAPITAL ACCORD AND ITS IMPACT ON COMMODITY FINANCING IN DEVELOPING COUNTRIES* [online]. Získáno z : https://unctad.org/system/files/official-document/ditccom20068_en.pdf

⁴² GRIFFITH-JONES, Stephany, 1998. Causes and Lessons of the Mexican Peso Crisis. In : GRIFFITH-JONES, Stephany (ed.), *Global Capital Flows: Should they be Regulated?*, s. 100–136. London : Palgrave Macmillan UK. ISBN 978-1-349-26912-9. DOI [10.1007/978-1-349-26912-9_5](https://doi.org/10.1007/978-1-349-26912-9_5).

⁴³ UNCTAD SECRETARIAT, 2006. *BASEL 2: THE NEW BASEL CAPITAL ACCORD AND ITS IMPACT ON COMMODITY FINANCING IN DEVELOPING COUNTRIES* [online]. Získáno z : https://unctad.org/system/files/official-document/ditccom20068_en.pdf Již citováno (poznámka pod čarou č. 39).

⁴⁴ V angličtině Equity position risk

Alternativní metoda v podstatě umožňuje bance vytvořit vlastní interní model, který zohledňuje velikost tržního rizika v konkrétním případě. Tento model založený na makroekonomické statistice musí splňovat Dodatkem předem stanovené podmínky a musí být schválen národním dozorovým orgánem banky. Podle dodatku musí takový model obsahovat například „určitá obecná kritéria týkající se přiměřenosti systému řízení rizik“, „kvalitativní standardy pro interní dohled nad používáním modelů, zejména ze strany vedení“, „pokyny pro určení vhodného souboru faktorů tržního rizika (tj. sazeb a cen, které ovlivňují hodnotu pozic bank)“ a řadu dalších podmínek definovaných Dodatkem.⁴⁵

Obě metody vedou k výpočtu požadavku na kapitálovou přiměřenost, tedy Dodatek zvýšil povinnost bank, pokud jde o požadavky na kapitálovou přiměřenost (vzhledem k novému druhu rizika, které banky musely vzít v potaz). Přestože je alternativní metoda složitější na aplikování (skrže nutnost vytvoření metody a jejího schválení dozorovým orgánem), byla pro banky výhodnější, protože přesněji definovala váhové koeficienty rizik, což znamenalo, že banky nemusely držet takové množství kapitálu.

Dodatek k Baselu I umožňuje národním dozorovým autoritám na jejich uvážení vytvoření Tier 3 kapitálu. Tier 3 kapitál by se skládal z krátkodobého podřízeného dluhu. Účelem Tier 3 kapitálu je pouhé naplnění kapitálových požadavků týkajících se tržního rizika, a to za podmínek stanovených Dodatkem, např. alespoň 28,5 % tržního rizika musí být kryto Tier 1 kapitálem, množství Tier 2 kapitál nesmí překročit množství Tier 1 kapitálu a dlouhodobý podřízený dluh nesmí přesáhnout 50 % kapitálu Tier 1, atd.

Dodatek k Baselu I představoval posun v oblasti bankovní regulace komplexním bankovním systémem.

2.2.3. Úprava Bankovní regulace podle standardu Basel II

I přes úpravy Dodatku k Baselu I bylo jasné, že je zapotřebí rozsáhlejší úpravy bankovní regulace ze strany Basilejského výboru. To v roce 2004 vedlo k vydání standardu Basel II, k pracím, na němž začal Basilejský výbor již v roce 1999.⁴⁶

Basel II se skládal ze tří pilířů:

⁴⁵ Amendment to the capital accord to incorporate market risks, 1996 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs24.htm> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 36).

⁴⁶ History of the Basel Committee, 2014 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/history.htm> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 13).

1. Minimální kapitálové požadavky
2. Dohled nad kapitálovou přiměřeností instituce a proces interního hodnocení
3. Tržní disciplína

Basel II v mnohém stavěl na Baselu I a vytváří pro banky povinnost udržovat kapitálovou rezervu ve velikosti 8 % rizikově vážených aktiv.

První pilíř týkající se minimálních kapitálových požadavků zahrnoval úvěrové riziko, operační riziko a tržní riziko.

Basel II přetvořil systém vytvořený Baselem I a ustanovil tři druhy kapitálu: Tier 1, Tier 2 a Tier 3 kapitál. Tier 1 kapitál nadále představoval nejkvalitnější kapitál banky z toho pohledu, že má nejvyšší schopnost absorbovat ztráty, aby banky mohly pokračovat v nepřetržité činnosti.⁴⁷ Byly provedeny minimální změny v definici Tier 1 kapitálu a Tier 1 kapitál se nadále skládá z kmenového kapitálu Tier 1⁴⁸, zveřejněných rezerv a nekumulativních trvalých prioritních akcií. Tier 2 kapitál se skládá z podřízeného dluhu⁴⁹, rezervy na přecenění⁵⁰, obecné rezervy a hybridní nástroje dluhů a kapitálu. Tier 3 kapitál se skládal z krátkodobého podřízeného dluhu na krytí tržního rizika (tržní riziko bylo ovšem kryto především pomocí Tier 1 a Tier 2 kapitálu). Alespoň 28,5 % tržního rizika musí být kryto pomocí Tier 1 kapitálu. Basilejský výbor také rozhodl, že bude na zvážení národních dozorových orgánů zda uplatňovat pravidlo podle kterého součet Tier 2 a Tier 3 kapitálu nesměl překročit množství Tier 1 kapitálu a také zda bude možné Tier 3 kapitál v dané zemi vůbec používat. I nadále platí, že z níže uvedených minimálně 8 % banky musí držet alespoň 4 % Tier 1 kapitálu⁵¹ a alespoň 2 % kmenového kapitálu Tier 1.⁵²

Požadavek na kapitálovou přiměřenost dle Baselu II je možné vyjádřit pomocí níže uvedené rovnice:

$$\text{Kapitálová přiměřenost} = \frac{\text{Tier 1} + \text{Tier 2} + \text{Tier 3}}{\text{RVA}(kr) + \text{RVA}(tr) + \text{RVA}(op)} \geq 8\%$$

⁴⁷ Basel II. Tamer Bakiciol Nicolas Cojocar-Durand Dongxu Lu - PDF Free Download, [online]. Získáno z : <https://docplayer.net/8509081-Basel-ii-tamer-bakiciol-nicolas-cojocar-durand-dongxu-lu.html> [viděno 8 duben 2024].

⁴⁸ V angličtině Common Shareholder Equity, případně Common Equity Tier 1

⁴⁹ V angličtině Subordinated debt

⁵⁰ V angličtině Revaluation reserves

⁵¹ MOODY'S ANALYTICS, 2011. *Regulation Guide: An Introduction* [online]. Získáno z : <https://www.moodyanalytics.com/-/media/whitepaper/2011/11-01-03-Regulation-Guide-Introduction.pdf>

⁵² U.S. Implementation of Basel II.5, Basel III, and Harmonization with the Dodd-Frank Act, [online]. Získáno z : <https://www.everycrsreport.com/reports/R42372.html> [viděno 8 duben 2024].

V této rovnici uvedené zkratky mají následující význam:

- Tier 1 + Tier 2 + Tier 3 odpovídají jednotlivým druhům kapitálu popsaným výše, dohromady jsou známy jako regulační kapitál
- RVA(kr) – rizikově vážená aktiva k úvěrovému riziku
- RVA(tr) – rizikově vážená aktiva k tržnímu riziku
- RVA(op) – rizikově vážená aktiva k operačnímu riziku

Je důležité zmínit, že rizikovost aktiv byla v rámci Baselu II hodnocena dvěma způsoby. Prvním způsobem v rámci úvěrového rizika byl tzv. interní rating. Tento způsob, jak už název napovídá, předpokládá bankou provedené zvážení rizik a expozic banky a hodnocení protistrany banky. Cílem interního ratingu bylo přesnější definování výše úvěrového rizika a tím pádem i kapitálové přiměřenosti, čehož je docíleno pomocí hodnocení rizikového profilu dlužníka i konkrétní transakce. Většina bank se v rámci interního hodnocení na základě Baselu II zaměřovala především na riziko selhání dlužníka. Dalším indikátorem, který je v rámci interního ratingu měřen je například ztráta v případě selhání dlužníka. Tento indikátor je možné rozdělit do dvou částí: Tzv. Ztráta při selhání⁵³ a Expozice při selhání.⁵⁴ Tři výše zmíněné indikátory dohromady poskytují míru očekávané ekonomické ztráty.⁵⁵ V případě interního ratingu musí banka rozdělit jednotlivé věřitele do následujících skupin: Podniky, banky, státy, maloobchod, specializované úvěry a kapitálové úvěry.⁵⁶ Dle Baselu II existovaly dva přístupy k internímu ratingu: Základní a Pokročilý. V případě Základního přístupu k Internímu ratingu může banka vypočítat pouze riziko selhání dlužníka a další indikátory musí být spočítány národním regulátorem. V případě Pokročilého přístupu k Internímu ratingu může banka vypočítat veškeré indikátory týkající se kapitálové přiměřenosti.⁵⁷ Oproti níže uvedené standardizované metodě je interní rating podstatně náročnější na implementaci v rámci banky (především Pokročilý interní rating), kvůli nutnosti použití složitější formy kvantitativního modelování a také kvůli nutnosti přístupu k historickým datům. Pro jednotlivé indikátory zmíněné výše jsou zapotřebí údaje za posledních tři až sedm let.⁵⁸

⁵³ V Angličtině „Loss given default“

⁵⁴ V Angličtině „Exposure at default“

⁵⁵ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION, 2001. The Internal Ratings-Based Approach. [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbsca05.pdf>

⁵⁶ MOODY'S ANALYTICS, 2011. *Regulation Guide: An Introduction* [online]. Získáno z : <https://www.moodyanalytics.com/-/media/whitepaper/2011/11-01-03-Regulation-Guide-Introduction.pdf> Již citováno (například poznámka pod čarou č. 49).

⁵⁷ CIPOVOVA, Eva a DLASKOVA, Gabriela, 2016. Comparison of Different Methods of Credit Risk Management of the Commercial Bank to Accelerate Lending Activities for SME Segment. *EUROPEAN RESEARCH STUDIES JOURNAL*. Vol. XIX, č. Issue 4, s. 17–26. DOI [10.35808/ersj/577](https://doi.org/10.35808/ersj/577).

⁵⁸ MOODY'S ANALYTICS, 2011. *Regulation Guide: An Introduction* [online]. Získáno z : <https://www.moodyanalytics.com/-/media/whitepaper/2011/11-01-03-Regulation-Guide-Introduction.pdf> Již citováno (například poznámka pod čarou č. 49).

Druhým možným způsobem výpočtu kapitálových požadavků dle Baselu II byla tzv. standardizovaná metoda založená na ratingu externích agentur. Výhodou standardizované metody je poměrná jednoduchost zavedení tohoto přístupu, což mohlo být výhodné pro méně pokročilé či menší banky⁵⁹, jelikož implementace Pokročilého přístupu k Internímu ratingu se mohla ukázat být dlouhodobě ekonomicky výhodná, ale z krátkodobého hlediska byla taková implementace nákladná.

2.2.3.1. Proces dohledu

Druhý pilíř Basel II se týká procesu dohledu, zdůraznění jeho důležitosti a definování principů, na kterých bude proces dohledu v jednotlivých státech postaven.

Tento pilíř definuje čtyři hlavní principy procesu dohledu:

1. Banky by měly mít zavedeny proces pro hodnocení své celkové kapitálové přiměřenosti ve vztahu k jejich rizikovému profilu a strategii pro udržení jejich kapitálové úrovně.

Tímto principem je na banku, a především na její management přesunuta odpovědnost za udržování odpovídajících kapitálových rezerv. Tento princip podle Basilejského výboru zahrnuje především dozor nad představenstvem a vrcholovým vedením, kteréžto orgány by si měly být vědomy důležitosti strategických plánů týkajících se vhodné výše požadavků na kapitálovou přiměřenost, měly by chápat rizika, která kapitálová přiměřenost řeší a vypracovat interní politiku, která povede ke splnění a dodržování výše zmíněných plánů. Pod výše uvedený první princip dále spadá nutnost řádného hodnocení kapitálu a řádného hodnocení rizik (jako například úvěrového rizika, operačního rizika a tržního rizika).

2. Orgány dohledu by měly sledovat a přezkoumávat dodržování kapitálových ukazatelů a přijímat vhodná opatření v oblasti dohledu v případě jejich nedodržování

Bez zajištění pravidelného a řádně prováděného dohledu by uvedený systém neměl žádný smysl a proto Basel II klade značný důraz na dohled ze strany národních dohledových orgánů, které mají při dohledu klást důraz především na proces, kterým banky ohodnocují vlastní kapitálovou přiměřenost, kvalitu drženého kapitálu a rizika, které v rámci podnikání banka podstupuje.

⁵⁹ GERBERT VAN DER KAMP, 2006. *Real impact of Basel II on emerging economies* [online]. Získáno z : <https://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=54475>

3. Orgány dohledu by měly očekávat a požadovat, aby banky držely kapitál nad rámcem minimálních kapitálových požadavků

Jedním z důvodů je fakt, že řada velkých bank dlouhodobě upřednostňuje vysoký rating od ratingových agentur, kterého se jim podaří dosáhnout mimo jiné tak, že držený kapitál bude přesahovat minimální kapitálové požadavky, čímž vznikne dodatečný „kapitálový polštář“.

Dalším důvodem je například fluktuace rizikových expozic v závislosti na každodenním měnění druhu a činností vykonávaných bankou. Toto znamená, že orgány dohledu předpokládaly také vysokou fluktuaci minimálních kapitálových požadavků a z důvodů zamezení jejich překročení měl být kapitál udržován s dostatečným „kapitálovým polštářem“ nad rámcem kapitálových požadavků.

Basel II zmiňuje i další důvody pro udržování „kapitálového polštáře“ jako například obtíže se získáváním dodatečného kapitálu v případě nouze atd.

4. Orgány dohledu by měly zasahovat včas, aby zabránily poklesu úrovně kapitálové přiměřenosti pod požadovanou úroveň, a měly by vyžadovat rychlá nápravná opatření pokud se kapitál nepodaří udržet nebo obnovit.

Mezi opatření rychlé a včasné nápravy, které Basel II zmiňuje patří například zintenzivnění dohledu nad bankou v případě obav, že banka nebude splňovat kapitálové nebo jiné požadavky, omezení výplaty dividend, požadavek na přípravu a realizaci plánu obnovy danou bankou nebo dočasné navýšení kapitálu, dokud nebudou jiná opatření týkající se například zlepšení určitých mechanismů banky implementována.⁶⁰

2.2.3.2. Tržní disciplína

Jedná se o třetí pilíř Baselu II a jeho účelem je posílit transparentnost trhu pomocí zveřejňování relevantních informací, čímž se docílí toho, že jednotliví účastníci trhu získají potřebné informace o rizikovém profilu regulovaných osob a adekvátnosti pokrytí rizik kapitálem.⁶¹ Výše uvedeným se basilejský výbor snaží minimalizovat dopady jednoho z důvodů bankovní regulace (viz kapitola „Obecné důvody pro regulaci bank“), tj. informační asymetrii.

⁶⁰ *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf> [viděno 26 června 2024].

⁶¹ ČNB, [online]. Získáno z : <https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace-a-dohled/regulace-a-dohled-v-oblasti-financniho-trhu-ii/novy-koncept-kapitalove-primerenosti-basel-ii.html> [viděno 8 duben 2024].

Banka by měla uveřejňovat takové informace, jejichž opomenutí nebo nesprávné uvedení by mohlo ovlivnit rozhodování spotřebitelů a dalších osob, kteří na tyto informace spoléhají. Informace by až na výjimky měly být zveřejňovány pololetně. Tyto výjimky tvoří například průběžné informace týkající se řízení rizik. Basel II také specificky uznává, že některé informace se musí zveřejňovat pouze v omezeném rozsahu, příkladem mohou být vnitřní informace jako jsou informace o produktech nebo informace o klientech, které jsou často důvěrné a mohou být poskytovány třetím stranám pouze za předem stanovených podmínek, například souhlasu klientů.⁶²

2.2.3.3. Vliv Baselu II a kritika Baselu II

Jak bylo zmíněno v dřívějších kapitolách, Basel II oproti Baselu I (respektive Baselu I včetně dodatku k Baselu I) především přidal tzv. operační riziko. Cílem Baselu II bylo zajistit posun od stanovení kapitálových požadavků v závislosti na předem stanovených rizikových mírách Baselu I k systému ad hoc rizikově vážených aktiv, který upřednostňuje Basel II. Výsledkem byla větší bezpečnost bankovního sektoru vzhledem k posuzování rizikovosti aktiv k čemuž přispěla také větší transparentnost bankovního sektoru, která pomohla investorům dělat informovaná rozhodnutí a potlačila informační asymetrii banky a především větší efektivnost bankovního kapitálu, jelikož i přes stanovení nových kapitálových požadavků, celkově po uvedení Baselu II v platnost došlo k poklesu kapitálových požadavků.⁶³

Vývoj kapitálových požadavků⁶⁴:

31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009
12,5 %	11,9 %	11,5 %	11,6 %	12,3 %	14,1 %

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že od konce roku 2004 do konce roku 2006 zažívala kapitálová přiměřenost českých bank mírný stabilní pokles, přestože se dlouhodobě držela vysoko nad požadovanou úrovní 8 %. Tento pokles byl zapříčiněn v první řadě růstem úvěrové

⁶² *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf> [viděno 26 června 2024].

⁶³ ČNB, 2007. *Zpráva o finanční stabilitě* [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financi-stabilita/galleries/zpravv_fs/fs_2007/fs_2007.pdf [viděno 8 dubna 2024].

⁶⁴ ČNB, 2009. *Výroční zpráva* [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/galleries/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zprava_2009.pdf [viděno 8 dubna 2024].

emise⁶⁵ a také vysokým objemem vyplacených dividend.⁶⁶ V podstatě tedy došlo k tomu, že banka musela vzhledem k růstu úvěrové emise odložit v absolutní hodnotě větší množství kapitálu stranou jako rezervu. Ale protože banky měly vyšší kapitálovou přiměřenost, než bylo dle regulace nutné nebylo reálně nutné vytvářet vyšší rezervy a pouze se snížilo kapitálové krytí, bankovní sektor tedy byl hůře kapitálově vybaven, což je ovšem možné chápat také jako efektivnější využívání kapitálu. 1.7.2007 část bank přešla na nová pravidla Baselu II, zatímco zbytek bank na tato pravidla přešel v lednu 2008. I přes uvedení nového druhu operačního rizika a tedy nutnosti udržování nového druhu rezerv se kapitálová přiměřenost zvýšila, díky tomu, že banky přešly na nový přesnější způsob oceňování rizik, což umožnilo snížit kapitálové požadavky a tedy ve výsledku zvýšit kapitálovou přiměřenost. Basel II tedy dopomohl k efektivnějšímu využití kapitálu pomocí snížení kapitálových požadavků. Je ovšem nutné zmínit, že tento výsledek byl ovlivněn mimo jiné také tím, že mezi roky 2006 a 2007 poklesly výplaty dividend o 55 %.⁶⁷ V roce 2008 byl další růst kapitálové přiměřenosti ovlivněn především tím, že Basel II byl plně implementován všemi bankami.

I přes výše uvedené klady byl Basel II vystaven značné kritice, a to především z důvodů procykličnosti, využívání ratingových agentur a přílišné komplexnosti úpravy.⁶⁸

Procykličnost Baselu II je možné spatřovat v tom, že v případě, že dochází-li k hospodářskému růstu, tak je pravděpodobné, že bude docházet také k růstu úvěrů.⁶⁹ Ekonomický růst tedy obecně vede k růstu počtu bankovních půjček, které pomáhají dalšímu ekonomickému růstu. Protože Basel II je založen na hodnocení rizik, tak v případě ekonomického růstu je méně pravděpodobné, že bude určitá půjčka riziková a tedy jednotlivé půjčky budou hodnoceny relativně nízkých navýšením kapitálových rezerv. Naopak v případě ekonomického propadu, jsou rizika pravděpodobnější a bude tedy docházet k nárůstu kapitálových rezerv, což povede k omezení množství úvěrů vzhledem k tomu, že část peněz, která by mohla být alokována pro

⁶⁵ ČNB, 2005. *Zpráva o finanční stabilitě* [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zpravy_fs/fs_2005/FS_2005.pdf [viděno 8 duben 2024].

⁶⁶ ČNB, 2006. *Zpráva o finanční stabilitě* [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zpravy_fs/fs_2006/FS_2006.pdf [viděno 8 duben 2024].

⁶⁷ ČNB, 2007. *Zpráva o finanční stabilitě* [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zpravy_fs/fs_2007/FS_2007.pdf [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 62)

⁶⁸ WAHLSTRÖM, Gunnar, 2009. Risk management versus operational action: Basel II in a Swedish context. *Management Accounting Research*. Vol. 20, č. 1, s. 53–68. DOI [10.1016/j.mar.2008.10.002](https://doi.org/10.1016/j.mar.2008.10.002).

⁶⁹ WIGUNA, Raditya a VIVERITA, 2022. CO-MOVEMENT BETWEEN BANK LOAN GROWTH AND ECONOMIC GROWTH IN INDONESIA USING WAVELET COHERENCE ANALYSIS. *Labuan Bulletin of International Business and Finance (LBIBF)*. Vol. 20, č. 1, s. 1–11. DOI [10.51200/lbibf.v20i1.3389](https://doi.org/10.51200/lbibf.v20i1.3389).

úvěry bude vázána v kapitálových rezervách. Nižší množství úvěrů povede k dalšímu propadu ekonomiky.⁷⁰

Další kritice byl podroben fakt, že výpočet rizikových vah, pokud byl prováděn v rámci standardizované metody, byl ponechán v rukou ratingových agentur. Tato kritika se zakládala na faktu, že mezi hodnocením jednotlivých ratingových agentur docházelo poměrně k velkým rozdílům v hodnocení rizik. Rozdíly mezi ratingem jednotlivých podniků v případě úvěrového rizika třemi největšími ratingovými agenturami (Moody's, S&P and Fitch) mohly v některých případech dosáhnout až 18 %.⁷¹ Dále také docházelo ke střetu zájmů, kdy obchodní vedení těchto ratingových agentur dostatečně nezajišťovalo nezávislost analýz jednotlivých produktů. Po nástupu Velké recese (finanční krize mezi léty 2007 až 2015) byly ratingové agentury otevřeně kritizovány pro konflikt zájmů mezi soukromým zájmem na maximalizaci profitu ratingové agentury, kdy se ratingová agentura snaží vyhnout špatnému hodnocení zákaznickova produktu v situaci, kdy je tímto zákazníkem placena, a veřejným zájmem na objektivním ratingovém hodnocení, které je důležité pro stabilitu finančního sektoru.^{72 73}

Mezi další kritikou je možné zmínit absenci systemického a strategického rizika⁷⁴ a podceňování úvěrového rizika bankou v rámci interního ratingu.⁷⁵

3. Basel III

Basel III byl Basilejským výborem pro bankovní dohled publikován v listopadu 2010 a původní plán počítal s jeho implementací mezi roky 2013 až 2015 ovšem toto datum pro implementaci se několikrát posunovalo, mimo jiné také kvůli pandemii COVID-19,⁷⁶ až do roku 1. ledna 2023.⁷⁷ Ovšem je nutné zmínit, že tento harmonogram se nepodařilo naplnit, například v EU

⁷⁰ AYUSO, Juan, PÉREZ, Daniel a SAURINA, Jesús, 2004. Are capital buffers pro-cyclical? *Journal of Financial Intermediation*. Vol. 13, č. 2, s. 249–264. DOI [10.1016/S1042-9573\(03\)00044-5](https://doi.org/10.1016/S1042-9573(03)00044-5).

⁷¹ VAN ROY, Patrick, 2005. Credit Ratings and the Standardised Approach to Credit Risk in Basel II. *SSRN Electronic Journal*. DOI [10.2139/ssrn.781085](https://doi.org/10.2139/ssrn.781085).

⁷² UTZIG, Siegfried, 2010. The Financial Crisis and the Regulation of Credit Rating Agencies: A European Banking Perspective. *SSRN Electronic Journal*. DOI [10.2139/ssrn.1592834](https://doi.org/10.2139/ssrn.1592834).

⁷³ PANAYOTIS, Gavras, 2012. *Ratings game* [online]. Získáno z : <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2012/03/pdf/gavras.pdf> [viděno 8 duben 2024].

⁷⁴ ZAPODEANU, Daniela a GALL, Raluca. *The Limits of Basel II Acord* [online]. Získáno z : <https://core.ac.uk/download/pdf/6304008.pdf> [viděno 23 duben 2024].

⁷⁵ Turmoil reveals the inadequacy of Basel II, [online]. Získáno z : <https://www.ft.com/content/0e8404a2-e54e-11dc-9334-0000779fd2ac> [viděno 8 duben 2024].

⁷⁶ Basel III implementation delayed by one year due to Covid-19 pandemics, *Deloitte Romania* [online]. Získáno z : <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/risk/articles/basel-implementation-delayed-by-one-year-due-to-COVID-19-pandemics.html> [viděno 8 duben 2024].

⁷⁷ RCAP on timeliness: Basel III implementation dashboard, 2023 [online]. Získáno z : https://www.bis.org/bcbs/implementation/rcap_reports.htm [viděno 8 duben 2024].

zákonodárci počítají s plnou implementací pravidel Basel III 1. ledna 2025, a ve Velké Británii a v USA se implementace očekává do 1. července 2025.⁷⁸

Basel III reaguje na celosvětovou hospodářskou krizi probíhající mezi léty 2007 až 2015 a jako takový je jeho cílem posílení regulace, dohledu nad bankami, bankovní řízení rizik, zlepšení schopnosti bankovního sektoru absorbovat otřesy a snížit riziko přelévání těchto otřesů z finančního sektoru do ekonomiky.⁷⁹ Aby bylo těchto cílů dosaženo, došlo k upravení pravidel umožňujících využití externích ratingů tak, že tyto ratingy nyní mohou být použity pouze pro expozice vůči státům, subjektům veřejného sektoru, krytým dluhopisům, podnikům, bankám atd. Také je důležité zmínit, že v závislosti na konkrétní jurisdikci mohou být externí ratingy zakázány úplně.⁸⁰ Basilejský výbor reagoval na další kritiku Baselu II týkající se jeho procykličnosti a Basel III proto obsahuje tzv. proticyklickou kapitálovou rezervu. Mezi dalšími změnami je možné uvést vytvoření dalších kapitálových polštářů jako například bezpečnostní kapitálovou rezervu⁸¹, standardů likvidity,⁸² a pákového poměru,⁸³ zrušení Tier 3 kapitálu a další změny týkající se regulatorního kapitálu. Tyto změny budou podrobněji popsány v následujících kapitolách.

V roce 2017 také Basilejský výbor vydal nový dokument zaměřující se na finalizaci Baselu III z hlediska nové regulace odpovídající na Velkou recesi jejímž cílem je především snížení variability rizikově vážených aktiv.⁸⁴

3.1. Změny v definicích a struktuře kapitálu

Jak bylo zmíněno v kapitole týkající se Baselu II, Basel II definoval tři druhy kapitálu: Tier 1, Tier 2 a Tier 3. Toto pojetí Basel III zcela nepřijímá a kapitál rozděluje do následujících do následujících kategorií:

1. Tier 1 kapitál, dále dělený na

⁷⁸ TORSTENSSON, Pär, 2023. Basel III finalisation in the EU: the key elements and how they make the EU banking system more resilient. [online]. Č. 23. Získáno z : https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macprudential-bulletin/focus/2023/html/ecb.mpbu202312_focus01.en.html [viděno 8 duben 2024].

⁷⁹ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 8 duben 2024].

⁸⁰ Basel III Revised Standardized Approach for Credit Risk: FAQs, 2023 Fitch Solutions [online]. Získáno z : <https://www.fitchsolutions.com/credit/long-reads/credit-insight/basel-iii-credit-risk-faq> [viděno 8 duben 2024].

⁸¹ The capital buffers in Basel III - Executive Summary, 2019 [online]. Získáno z : https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/b3_capital.htm [viděno 8 duben 2024].

⁸² MOODY'S ANALYTICS. Basel III Capital and Liquidity Standards - FAQs. [online]. Získáno z : <https://www.moodyanalytics.com/-/media/article/2013/2013-18-10-Basel-III-Capital-and-Liquidity-Standards-FAQ.pdf> [viděno 8 duben 2024].

⁸³ Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements, 2014 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs270.htm> [viděno 8 duben 2024].

⁸⁴ Basel III: Finalising post-crisis reforms, *Prosinec 2017* [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf> [viděno 8 duben 2024].

- a. Kmenový kapitál Tier 1 (z anglického Common Equity Tier 1, dále tedy jen „CET 1“ nebo „CET 1 kapitál“)
- b. Dodatečný kapitál Tier 1 (z anglického Additional Tier 1, dále tedy jen „AT 1“ nebo „AT 1 kapitál“)

2. Tier 2 kapitál

CET 1 kapitál se skládá z následujících složek⁸⁵:

- Kmenové akcie banky splňující kritéria pro CET 1 kapitál, jako například vykázání splacené částky za akcie jako vlastní kapitál a nikoliv jako závazek (případně za určitých podmínek kmenové akcie vydané konsolidovanými dceřinými podniky banky držené třetími stranami)
- Emisní ážio (z emisí nástrojů zahrnovaných do CET 1 kapitálu)
- Nerozdělený zisk
- Zákonné rezervy
- Úpravy použité při výpočtu CET 1 kapitálu

AT 1 kapitál se skládá z následujících složek:

- Nástroje vydané bankou splňující kritéria pro AT 1 kapitál, jako například podmínka absence datumu splatnosti, za předpokladu, že nejsou zahrnuty do CET 1 kapitálu (případně nástroje vydané konsolidovanými dceřinými společnostmi banky a držené třetími stranami za splnění kritérií pro zařazení do AT 1 kapitálu a za předpokladu, že nejsou zahrnuty do CET 1 kapitálu)
- Emisní ážio (z emisí nástrojů zahrnovaných do AT 1 kapitálu)
- Úpravy použité při výpočtu AT 1 kapitálu

Tier 2 kapitál se skládá z následujících složek:

- Nástroje vydané bankou splňující kritéria pro Tier 2 kapitál, jako například minimální původní dobu splatnosti alespoň 5 let, za předpokladu, že nejsou zahrnuty do Tier 2 kapitálu (případně nástroje vydané konsolidovanými dceřinými společnostmi banky a

⁸⁵ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

držené třetími stranami za splnění kritérií pro zařazení do Tier 2 kapitálu a za předpokladu, že nejsou zahrnuty do Tier 1 kapitálu).

- Emisní ážio (z emisí nástrojů zahrnutých do Tier 2 kapitálu)
- Určité rezervy na ztráty z úvěrů
- Úpravy použité při výpočtu Tier 2 kapitálu

Jak je zjevné z výše uvedeného, Basel III uvedl velké změny v definicích jednotlivých druhů kapitálu s cílem vytvořit robustnější bankovní systém, který klade větší důraz na vlastní kapitál a celkovou komplexnost úpravy a vyšší požadavky na hybridní a dluhové nástroje v případě, že mají být bankou zařazeny do Tier 1 nebo Tier 2 kapitálu. V rámci Baselu II byly například tzv. Inovativní kapitálové nástroje (tedy nástroje s pobídkou ke splacení, například tzv. step-up doložkami, kdy v případě, že nedojde k předčasnému splacení například dluhopisu, tak dojde k navýšení marže úrokové sazby) umožněny až do výše 15 % Tier 1 kapitálu, ovšem v rámci Baselu III se s jejich podílem na Tier 1 kapitálu nepočítá.⁸⁶

V první řadě Tier 3 kapitál, který byl v rámci Baselu II používán čistě pro krytí tržního rizika byl zcela zrušen a to kvůli jeho přispění k finanční krizi.⁸⁷ Dále došlo k poměrně velkým změnám i v rámci Tier 1 a Tier 2 kapitálu. Zatímco v minulosti v rámci Baselu II postačovalo splnit minimální kapitálové požadavky ve výši 8 %, z nichž 4 % musela být splněna pomocí Tier 1 kapitálu, nově musí být ze zmíněných 8 % alespoň 6 % Tier 1 kapitálu, z čehož alespoň 4,5 % musí tvořit nejkvalitnější části Tier 1 kapitálu.⁸⁸ Basilejský výbor rozdíl mezi Tier 1 a Tier 2 kapitál vymežil následovně: Tier 1 kapitál je vyjádřen schopností absorbovat ztráty jakmile k nim dojde (s rozdílnou mírou efektivity, podle čehož je rozdělen CET 1 a AT 1 kapitál) a Tier 2 kapitál je určen k absorbování ztrát po vyhlášení bankrotu bankou. Cílem Tier 2 kapitálu tedy je absorbovat ztráty dříve než vkladatelé a další věřitelé.⁸⁹

Mezi úpravy použité při výpočtech je možné si představit například úpravy o odložené daňové pohledávky (jsou odečítány od CET 1 kapitálu, jelikož spočívají na budoucí ziskovost banky), částka rezervy na zajištění peněžních toků, která se vztahuje k zajištění položek, které nejsou v rozvaze oceněny reálnou hodnotou (hodnota může být od CET 1 kapitálu odečítána nebo

⁸⁶ *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

⁸⁷ Tier 3 Capital: Definition, Examples, vs. Tier 1 and Tier 2, *Investopedia* [online]. Získáno z : <https://www.investopedia.com/terms/t/tier3capital.asp> [viděno 8 duben 2024].

⁸⁸ *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

⁸⁹ Definition of capital in Basel III – Executive Summary, [online]. Získáno z : https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/defcap_b3.pdf [viděno 8 duben 2024].

k němu může být přičítána v závislosti na tom zda je reálná hodnota vyšší nebo nižší), nedostatečný stav rezerv vůči očekávaným ztrátám (v případě metody interního ratingu) nebo např. investování do vlastních akcií (odečítáno od CET 1 kapitálu).

3.2. Bezpečnostní kapitálová rezerva

Bezpečnostní kapitálová rezerva byla v rámci Baselu III vytvořena s cílem vybudovat dodatečný kapitálový polštář, ze kterého by banky případně mohly čerpat v případě ztráty. Bezpečnostní kapitálová rezerva (dále jen „BKR“) musí být tvořena pouze kmenovým kapitálem tier 1 o velikosti 2,5 % rizikově vážených aktiv nad rámec minimálních kapitálových požadavků. V případě, že dojde ke snížení objemu BKR pod 2,5 % dochází dle Baselu III k aplikování pravidel omezujících rozdělování kapitálu (jako například dividendy). Míra omezení distribuce je přímo ovlivněná rozdílem mezi objemem BKR a hranicí 2,5 % jak je ukázáno na tabulce níže.⁹⁰

Poměr CET 1	Minimální požadavky pro konzervaci kapitálu vyjádřené v % zisku ⁹¹
4,5 % - 5,125 %	100 %
>5,125 % - 5,75 %	80 %
>5,75 % - 6,375 %	60 %
>6,375 % - 7,0 %	40 %
>7,0 %	0 %

Tedy například v případě banky, jež drží 5,5 % CET 1 kapitálu je nutné v bance následující rok zakonzervovat alespoň 80 % zisku a tedy rozdělit (například ve formě výplaty dividend, zpětného odkupu akcií, výplaty bonusů zaměstnancům atd.) maximálně 20 % zisku. Tato tabulka bere ohled na to, že dle Baselu III je banka musí držet alespoň 4,5 % CET 1 kapitálu, ke kterému se připočítává BKR ve výši 2,5 %. Je zapotřebí zmínit, že výše zmíněné hranice nezapočítávají jakýkoliv další CET 1 kapitál, který by byl potřeba ke splnění minimálních kapitálových požadavků. Tedy například banka, která by držela 8 % CET 1 kapitálu ke splnění těchto požadavků by tyto požadavky splnila, ovšem pokud by nedržela žádný další kapitál, tak

⁹⁰ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

⁹¹ Je to skutečně zisk nebo spíše obrat?

by neměla žádnou BKR a tedy by v následujícím roce podléhala 100 % požadavku na konzervaci kapitálu. Výše uvedená pravidla týkající se rozdělování zisku se uplatní i v rámci konsolidovaných skupin.⁹²

3.3. Proticyklická kapitálová rezerva

Jednou z nejvíce kritizovaných efektů Baselu II byla jeho procykličnost, která přispěla k zesílení finančních šoků v bankovním systému během Velké recese. Vzhledem k tomu, že Basilejský výbor se dlouhodobě snaží především zlepšit citlivost na jednotlivá rizika vytvořením komplexnější bankovní regulace, tak procykličnost přichází jako nezbytný vedlejší efekt tohoto směřování. Studie⁹³ provedená na University of Nottingham a Nagoya University prokázala spojitost mezi citlivostí bankou drženého kapitálu na rizika a procykličností regulace (nejprve Baselu II a později také Baselu III). Basilejský výbor proto v rámci Baselu III představil řadu opatření, která mají procykličnost regulace minimalizovat, mezi tyto opatření patří nová regulace týkající se minimálního pákového poměru, ukazatel krytí likvidity, ukazatel čistého stabilního financování, BKR (třebaže není možné ji považovat za čistě proticyklické opatření v důsledku tak působí), kapitálová rezerva pro krytí systémového rizika a samozřejmě proticyklickou kapitálovou rezervu, která bude popsána dále.

Proticyklická kapitálová rezerva zajišťuje, že v případě náhlého propadu ekonomiky, který často následuje po dlouhodobém ekonomickém růstu budou banky připraveny pokrýt ztráty vzniklé během tohoto propadu ekonomiky z kapitálové rezervy, která je vytvářena v průběhu období ekonomického růstu (a tedy i v období, kdy dochází k nárůstu množství a objemu kreditů).

Podle Baselu III si každá jednotlivá jurisdikce určí jednotlivou instituci (v případě ČR se jedná o ČNB⁹⁴), která bude zodpovědná za monitorování objemu úvěrů a rozhodování o výši proticyklické kapitálové rezervy, která může nabývat objemu od nuly až po 2,5 % rizikově vážených aktiv a to v závislosti na uvážení této instituce týkající se vývoje ekonomického růstu v souvislosti s potencionálním systémovým rizikem, které tento růst představuje pro ekonomiku. Výše proticyklické kapitálové rezervy je stanovena s ohledem na množství faktorů

⁹² Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 8 duben 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

⁹³ LY, Kim Cuong a SHIMIZU, Katsutoshi, 2021. Did Basel regulation cause a significant procyclicality? *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*. Vol. 73, s. 101365. DOI [10.1016/j.intfin.2021.101365](https://doi.org/10.1016/j.intfin.2021.101365).

⁹⁴ Proticyklická kapitálová rezerva - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/makroobezretnosti-politika/proticyklicka-kapitalova-rezerva/> [viděno 13 duben 2024].

příčemž Basilejský výbor navrhnul národním institucím metodiku, která jim se stanovením této výše má pomoci. Jedná se o metodiku týkající se úvěrové mezery⁹⁵, která je počítána jako rozdíl poměru úvěrů k HDP a jeho dlouhodobým trendem.⁹⁶ Oproti jiným možným indikátorům jako například růstu objemu úvěrů⁹⁷, vývoji zisku nebo ztrát banky⁹⁸ nebo případně ukazateli úvěrového rozpětí⁹⁹ vykazuje ukazatel úvěrové mezery řadu výhod, především pravidelnost, se kterou před krizí roste výrazně nad dlouhodobý trend¹⁰⁰ nebo také přímá spojitost s proticyklickou kapitálovou rezervou (a obecně regulací Baselu III), která je také navázána na úvěry bank. Navzdory tomu byl tento indikátor, který je Basilejským výborem doporučován jako obecné referenční vodítko mnohokrát kritizován¹⁰¹ ¹⁰² a sám Basilejský výbor uznává, že jednotlivé národní autority by se při stanovování Proticyklické kapitálové rezervy neměli zaměřovat pouze na indikátor úvěrové mezery (dokonce pro tyto autority nemusí sloužit ani jako hlavní indikátor, to je zcela na uvážení jednotlivých autorit), ale měli by vzít v potaz i další ukazatele jako například reálný růst HDP nebo údaje o schopnosti nefinančních subjektů včas splácet své dluhy.¹⁰³

V případě krize Basilejský výbor doporučuje Proticyklickou kapitálovou rezervu uvolňovat postupně anebo celou najednou v závislosti na situaci a uvážení dané národní autority.¹⁰⁴ Uvolnění rezervy povede k tomu, že banky budou mít větší množství finančních prostředků, které budou moci dále poskytnout jako půjčky, čímž pomohou ekonomiku nejprve stabilizovat a poté znovu přivést k expanzi.

Proticyklická kapitálová rezerva se zcela skládá z CET 1 kapitálu.¹⁰⁵ Banky, které podnikají mezinárodně pak spočítají nutnou částku pro proticyklickou kapitálovou rezervu jako vážený průměr rezerv, které je třeba udržovat v jednotlivých státech. Instituce, která je zodpovědná

⁹⁵ Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, December 2010, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs187.pdf> [viděno 14 duben 2024].

⁹⁶ Credit-to-GDP gaps - overview | BIS Data Portal, [online]. Získáno z : https://data.bis.org/topics/CREDIT_GAPS [viděno 14 duben 2024].

⁹⁷ Ukazatel objemu úvěrů narozdíl od úvěrové mezery není porovnáván k HDP a proto o finanční stabilitě bankovního sektoru poskytuje méně informací

⁹⁸ Zisky a ztráty banky se odvozují od mnoha dalších faktorů a tedy mohou být zavádějící pokud by byly používány jako signály včasného varování před krizí

⁹⁹ Úvěrové rozpětí například v období Velké recese správně předpovídal vývoj hospodářského cyklu, ovšem v minulosti také předpovídal vážnější propady hospodářského cyklu než jaké ve skutečnosti přišly a proto je vhodné jej použít jako doplňkový indikátor

¹⁰⁰ Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, December 2010, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs187.pdf> [viděno 14 duben 2024].

¹⁰¹ BABA, Chicaco et al., 2020. *IMF Working paper: How should Credit gaps be measured? An application to European countries.* . International Monetary Fund.

¹⁰² The BIS credit-to-GDP gap and its critiques, 2020CEPR [online]. Získáno z : <https://cepr.org/voxeu/columns/bis-credit-gdp-gap-and-its-critiques> [viděno 15 duben 2024].

¹⁰³ Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, December 2010, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs187.pdf> [viděno 15 duben 2024].

¹⁰⁴ Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, December 2010, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs187.pdf> [viděno 15 duben 2024].

¹⁰⁵ Countercyclical capital buffer (CCyB), 2015 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/ccyb/index.htm> [viděno 13 duben 2024].

za určování výše Proticyklické kapitálové rezervy je v případě změny její výše povinná informovat o tom Banku pro Mezinárodní platby.¹⁰⁶

Nesplnění požadavků na kapitál v rámci proticyklické kapitálové rezervy je obdobně jako BKR napojen na požadavky konzervace kapitálu jak ukazuje tabulka níže. Je ovšem nutné zmínit, že v tomto případě je konzervace kapitálu napojena na celkový požadavek CET 1 kapitálu v rámci BKR a Proticyklické kapitálové rezervy.

Skutečný objem CET 1 kapitálu v rámci BKR a Proticyklické kapitálové rezervy	Minimální požadavky na konzervaci kapitálu vyjádřené v % zisku
<25 % požadavku na CET 1 kapitál	100 %
26-50 % požadavku na CET 1 kapitál	80 %
51-75 % požadavku na CET 1 kapitál	60 %
76-100 % požadavku na CET 1 kapitál	40 %
>100 % požadavku na CET 1 kapitál	0 %

Pro ilustraci, v případě, že výše proticyklické kapitálové rezervy bude nastavena na 1 % a celková výše CET 1 kapitálu drženého bankou bude 7,5 % rizikově vážených aktiv, tak banka bude muset konzervovat 40 % svých aktiv dokud nesplní požadavky na minimální objem CET 1 kapitálu.

V případě zvýšení výše proticyklické kapitálové rezervy má banka lhůtu 12 měsíců na splnění požadavku navýšení kapitálu, zatímco v případě, že je výše proticyklické kapitálové rezervy daným národním orgánem snížena, je toto rozhodnutí účinné okamžitě, což má zajistit, že úvěryschopnost bank nebude omezena požadavky na držení CET 1 kapitálu.¹⁰⁷

3.4. Standardy likvidity

Splnění kapitálových požadavků samo o sobě nemůže zajistit stabilitu bankovního sektoru. Banka musí kromě toho také zajistit, že bude mít dostatek likvidního kapitálu pomocí kterého bude schopná splatit splatné závazky nebo závazky jejichž splatnost se blíží. Banky mají neustálou potřebu dostatečné likvidity, aby mohly pokrýt denní operace, jako jsou výběry

¹⁰⁶ Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, December 2010, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs187.pdf> [viděno 14 duben 2024].

¹⁰⁷ Guidance for national authorities operating the countercyclical capital buffer, December 2010, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs187.pdf> [viděno 14 duben 2024].

hotovosti klienty, splácení půjček a další transakce. Existují různé faktory, které mohou ohrozit likviditu banky, jako jsou například masové výběry deposit klienty (tzv. „run na banku“), nepředvídatelné ztráty nebo nepředvídané změny na trzích. Proto Basilejský výbor zavedl regulace týkající se dostatečných likvidních rezerv pro tyto situace, a aby banky minimalizovali riziko dopadu nedostatku likvidity na bankovní systém.

Aby Basilejský výbor zajistil, že banky budou disponovat dostatečným množstvím likvidního kapitálu zavedl v Baselu III dva standardy likvidity: 1) Ukazatel krytí likvidity¹⁰⁸ a 2) Ukazatel čistého stabilního financování.¹⁰⁹

Ačkoliv v pozdějších fázích vývoje Baselu II Basilejský výbor začal klást větší důraz na riziko nedostatku likvidity¹¹⁰ sám Basilejský výbor přiznal, že v období před Velkou recesí byla úprava rizika nedostatečné likvidity neuspokojivá.¹¹¹ Standardy likvidity dle Baselu III budou rozebrány níže.

3.4.1. Ukazatel krytí likvidity

Ukazatel krytí likvidity (dále také „LCR“) v podstatě představuje zátěžový test zahrnující systémový šok (situace je v mnohém podobná situaci během Velké recese), kdy cílem tohoto testu je ukázat, zda banka má dostatečnou likviditu k tomu, aby danou situaci přestála po dobu 30 dní. Tento zátěžový test představuje minimální požadavky na likvidní kapitál banky.¹¹²

Tyto požadavky je možné vyjádřit pomocí následující rovnice¹¹³:

$$LCR = \frac{\text{Vysoce kvalitní likvidní aktiva}}{\text{Odliv likvidních aktiv během následujících 30 dní}} * 100$$

Množství likvidních aktiv, které je ve výše zmíněné rovnice v čitateli Basilejský výbor ve označuje jako HQLA (z anglického „High quality liquid assets“) a tato práce bude dále také používat tuto zkratku. Kapitál může být klasifikován jako HQLA mimo jiné pokud je možné jej rychle a bezproblémově převést na hotovost s malými nebo žádnými ztrátami.¹¹⁴ LCR by,

¹⁰⁸ V angličtině „Liquidity Coverage Ratio“

¹⁰⁹ V angličtině „Net Stable Funding Ratio“

¹¹⁰ Enhancements to the Basel II framework, July 2009, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs157.pdf>

¹¹¹ Basel II and Revisions to the Capital Requirements Directive, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/speeches/sp100503.htm> [viděno 17 duben 2024].

¹¹² BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2013. *Basel III: the liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools* [online]. Jan. 2013. Basel : Bank for Internat. Settlements. ISBN 978-92-9131-912-1. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>

¹¹³ What is Liquidity Coverage Ratio (LCR)?, *FreshBooks* [online]. Získáno z : <https://www.freshbooks.com/en-gb/hub/accounting/liquidity-coverage-ratio> [viděno 18 duben 2024].

¹¹⁴ Basel Framework, 2019 [online]. Získáno z :

https://www.bis.org/basel_framework/chapter/LCR/30.htm?tdate=20281012&inforce=20191215&published=20200605 [viděno 18 duben 2024].

s výjimkami období recese, nikdy nemělo klesnout pod 100 % (další výjimkou bylo období implementace LCR, kdy LCR bylo postupně zaváděno a minimální požadavky na LCR byly postupně zvyšovány z 60 % na plných 100 % a LCR je v současnosti v EU¹¹⁵ i v USA¹¹⁶ plně implementováno). Mezi charakteristika HQLA typicky patří nízká rizikovost, jednoduchost ohodnocení, v některých případech přihlášení akcií nebo jiných cenných papírů na burzu a jejich ohodnocování v cenách bid a ask (čím nižší rozdíl mezi těmito cenami, tím je obecně vyšší likvidita),¹¹⁷ nebo například nízká volatilita.¹¹⁸ Aby likvidní aktiva banky mohla být považována za HQLA musí být zjištěno, zda zůstávají vysoce likvidními i v období krize a různorodých ekonomických šoků.

Podobně jako kapitál samotný i HQLA je rozdělen do dvou (de facto ovšem tří) kategorií: Aktiva 1. úrovně,¹¹⁹ je možné splnit celý požadavek na likviditu bez omezení. Jedná se například o bankovky a mince, rezervy u centrální banky (za předpokladu, že je možné v případě krizové situace tyto rezervy čerpat z účtů centrální banky) nebo například (za určitých podmínek) obchodovatelné cenné papíry týkající se pohledávek za státy, centrálními bankami atd.

Aktiva 2. úrovně se potencionálně dle uvážení regulátora mohou dělit na Aktiva úrovně 2A a aktiva úrovně 2B. Celkově Aktiva 2. úrovně mohou představovat pouze 40 % HQLA.

Aktiva úrovně 2A se mohou skládat například z obchodovatelných cenných papírů týkajících se pohledávek za státy, centrálními bankami atd. (podobně jako Aktiva 1. úrovně, ovšem s tím rozdílem, že v tomto případě se může jednat, dle ohodnocení podle standardizovaného přístupu, o rizikovější aktiva), korporátní dluhové cenné papíry (jako například dluhopisy nebo směnky) a kryté dluhopisy,¹²⁰ které splňují vymezené podmínky, například nesmí být vydány přímo danou bankou nebo některou z jejích přidružených společností, jsou vysoce hodnoceny v rámci úvěrového ratingu atd. V rámci plnění požadavku na držení dostatečné likvidity v rámci HQLA je na každé aktivum úrovně 2A, které je drženo v HQLA uplatněna 15 % srážka

¹¹⁵ EBA reports on the LCR and NSFR implementation in the EU in the context of the new economic environment and TLTRO repayment | European Banking Authority, [online]. Získáno z : <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-reports-lcr-and-nsfr-implementation-eu-context-new> [viděno 18 duben 2024].

¹¹⁶ LABONTE, Marc. The Liquidity Coverage Ratio and the Net Stable Funding Ratio. [online]. Získáno z : <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10208> [viděno 18 duben 2024].

¹¹⁷ Co je to Kotace?, 2019 *Czech Wealth* [online]. Získáno z : <https://www.czechwealth.cz/slovník-pojmu/kotace> [viděno 18 duben 2024].

¹¹⁸ BEAUPAIN, Renaud, GIOT, Pierre a PETITJEAN, Mikael, 2010. Volatility regimes and liquidity co-movements in cap-based portfolios. *Finance*. Vol. 31, č. 1, s. 55–79. DOI [10.3917/fina.311.0055](https://doi.org/10.3917/fina.311.0055).

¹¹⁹ V angličtině Level 1 Assets

¹²⁰ Dluhopis nebo obdobný cenný papír, jehož emitentem je banka a jehož hodnota je kryta způsobem stanoveným zákonem - v českém právním řádu například hypoteční zástavní listy, které jsou kryty pohledávkami z hypotečních úvěrů.

z aktuální tržní ceny, což má podpořit držení kvalitnějšího kapitálu pro účely dostatečné likvidity.¹²¹

Aktiva úrovně 2B mohou být povolena v HQLA (v rámci Aktiv 2. úrovně) v závislosti na rozhodnutí národního regulátora. Jelikož se tato aktiva podřazují pod Aktiva 2. úrovně je nutné aplikovat na ně omezení jejich jež je zmíněné výše a společně s Aktivy úrovně 2A mohou tedy představovat maximálně 40 % HQLA. Aktiva úrovně 2A mohou také samostatně představovat maximálně 15 % celkového množství HQLA. Při rozhodování, zda zařadit tato aktiva do HQLA musí národní regulátoři vzít v potaz především Operační kritéria¹²² zmíněná níže. Uplatňované srážky z aktuální tržní ceny jsou v případě Aktiv úrovně 2B podstatně vyšší než u Aktiv úrovně 2A: Buď 25 % nebo 50 % z aktuální tržní ceny v závislosti na druhu aktiva. Mezi aktiva, která za určitých podmínek mohou být povolena v rámci Aktiv úrovně 2B jsou cenné papíry zajištěné hypotékami na bydlení nebo například kmenové akcie.¹²³

Kromě podmínek, které jsou vyjmenované u jednotlivých druhů likvidních aktiv musí tato aktiva splnit také tzv. Operační kritéria, čímž má být zamezeno, aby byla jako součást HQLA uznána aktiva, která sice splňují jednotlivé požadavky vymezené u konkrétních druhů aktiv (jako například vysoké hodnocení v rámci úvěrového ratingu), ovšem v praxi by jim ve splňování účelu HQLA bránili další skutečnosti, jako je kupříkladu požadavek na nezatíženost daných aktiv (A tedy schopnost banky tato aktiva bez jakýchkoliv omezení volně prodat. Na těchto aktivech by nemělo spočívat například zástavní právo, nesmí být určeny k úhradě provozních nákladů jako jsou například mzdy zaměstnanců atd.). V souvislosti s požadavkem nezatíženosti aktiv Basilejský výbor uvádí „*Kromě toho mohou být do stavu HQLA zahrnuta aktiva, která splňují podmínky pro zařazení do stavu HQLA a která byla předem uložena nebo deponována u centrální banky nebo subjektu veřejného sektoru nebo jim byla zastavena, ale nebyla použita k vytvoření likvidity.*“¹²⁴ V souvislosti s tímto je možné si položit otázku, zda je možné použít pro HQLA aktiva, která jsou u České Národní Banky uložena v rámci tzv. povinných minimálních rezerv. I v případě, že by tato aktiva splňovala veškeré požadavky na likvidnost, tak by podobný přístup stejně porušoval základní princip nezatíženosti aktiv v rámci

¹²¹ 52. Level 2A assets categories (LCR, Basel III) | Lewik, [online]. Získáno z : <https://www.lewik.org/term/11803/52-level-2a-assets-categories-lcr-basel-iii/> [viděno 20 duben 2024].

¹²² V angličtině Operational requirements

¹²³ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2013. *Basel III: the liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools* [online]. Jan. 2013. Basel : Bank for Internat. Settlements. ISBN 978-92-9131-912-1. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>

¹²⁴ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2013. *Basel III: the liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools* [online]. Jan. 2013. Basel : Bank for Internat. Settlements. ISBN 978-92-9131-912-1. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf> [viděno 22 duben 2024].

HQLA, jelikož daná aktiva by byla součástí povinných minimálních rezerv a tedy by byla zatížena regulatorními povinnostmi dané banky k ČNB. Banky by měly průběžně kontrolovat, že jsou schopny daná aktiva zpeněžit, kdykoliv v rámci výše zmiňované 30ti denní lhůty. Dalším příkladem Operačních kritérií je zákaz vnesení aktiv do HQLA, v případě že banka dané aktivum získala na základě zástavního práva a může daným aktivem disponovat (včetně prodeje)¹²⁵ a skutečný vlastník má právo tato aktiva stáhnout během 30ti denního období.¹²⁶

Alternativou ke splnění standardního požadavku na HQLA je v případě celkové nedostatečnosti likvidity v dané zemi smluvní poskytnutí likvidních rezerv centrální bankou výměnou za poplatek placený danou bankou, udržování HQLA v zahraniční měně nebo případně vyšší množství Aktiv 2. úrovně, ovšem za cenu vyšší srážky z aktuální tržní ceny. Tento přístup je ovšem možný pouze v případě, že v dané zemi bude nedostatek Aktiv 1. úrovně nebo jak Aktiv 1. úrovně, tak Aktiv 2. úrovně.¹²⁷ Také musí být splněny dodatečné podmínky jako například, že nedostatek likvidity nesmí být možné vyřešit během „střednědobého období“ (dle Basilejského výboru tedy období od tří do pěti let).¹²⁸

Z výše uvedené rovnice je třeba alespoň v krátkosti zmínit jmenovatel zlomku, tedy „Odliv likvidní aktiv během následujících 30 dní“. Tento jmenovatel se vypočítá jako očekávaný odliv likvidních aktiv, od kterého se odečte očekávaný příliv likvidních aktiv do banky v rámci 30 dní. Pro ilustraci tedy daná rovnice po rozepsání čitatele vypadá následovně:

$$\frac{HQLA}{\text{Očekávaný odliv likvidních aktiv} - \text{Očekávaný příliv likvidních aktiv}} \geq 100 \%$$

Basilejský výbor pro účely stresového scénáře počítá s tím, že maximální očekávaný příliv hotovosti se může rovnat maximálně 75 % předpokládaného odlivu hotovosti. Není možné počítat likvidní aktiva, která jsou zařazena do HQLA také do Očekávaného přílivu likvidních aktiv a tedy je v podstatě počítat dvakrát.

Očekávaný odliv likvidních aktiv je pro účely zátěžového testu (a tedy výpočtu minimální LCR) rozdělen do několika kategorií (jako například odliv retailových deposit, nezajištěného velkoobchodního financování atd.). Každá kategorie je rozdělena do „stabilní“ a „méně

¹²⁵ V angličtině „rehypothecation“

¹²⁶ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2013. *Basel III: the liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools* [online]. Jan. 2013. Basel : Bank for Internat. Settlements. ISBN 978-92-9131-912-1. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>

¹²⁷ Alternative Liquidity Approaches, *Oracle Help Center* [online]. Získáno z : https://docs.oracle.com/en/industries/financial-services/ofs-analytical-applications/liquidity-risk-application-pack/8.0.8.0.0/lrs_bis Ug/alternative_liquidity_approaches.html [viděno 22 duben 2024].

¹²⁸ *LCR: Liquidity Coverage Ratio*, 2019. . Basel Committee on Banking Supervision.

stabilní“ podkategorie v závislosti, přičemž rozdíl mezi těmito kategoriemi je v aktivech, které jsou do těchto podkategorií zařazeny a v očekávaném odlivu aktiv z těchto kategorií. Regulační také stanoví konkrétní očekávaný odliv aktiv v závislosti na konkrétní jurisdikci a parametrech souvisejících s likviditou v této jurisdikci.¹²⁹

Basilejský výbor také v roce 2008 vydal dokument „Zásady řádného řízení rizika likvidity a dohledu nad ním“¹³⁰, který obsahuje 17 principů rozdělených do pěti kategorií, kterými by se banky měly řídit při řízení rizik souvisejících s likviditou. Basilejský výbor tyto principy v roce 2019 znovu prozkoumal a došel k názoru, že jsou stále aktuální.¹³¹

3.4.2. Ukazatel čistého stabilního financování

Ukazatel čistého stabilního financování (z anglického „Net stable funding ratio“ dále jen „NSFR“) je druhým ukazatelem vytvořeným Basilejským výborem v rámci Baselu III k pokrytí rizika nedostatku likvidity. Zatímco LCR slouží k pokrytí rizika nedostatku likvidity v krátkodobém horizontu, cílem NSFR je zajistit toto riziko v rámci dlouhého období. Podnikání bank v podstatě do určité míry spočívá v transformaci levných výpůjček na výnosnější investice a banka tedy generuje zisk prostřednictvím úrokové marže získané z rozdílu mezi zaplacenými a přijatými úroky, což je umožněno díky časovému rozdílu mezi splatnostmi aktiv (často dlouhodobá s vysokou úrokovou sazbou) a pasiv (krátkodobá splatnost s nízkou úrokovou sazbou). NSFR se tedy v podstatě snaží sladit splatnost aktiv a pasiv, a zajistit že banka bude mít dostatek stabilního financování k pokrytí svých dlouhodobých aktiv.¹³²

NSFR je poměrem mezi Dostupnou částkou stabilního financování a Požadovanou částkou stabilního financování, přičemž tento poměr musí být podobně jako LCR vyšší než 100 %. Pro ilustraci je NSFR uvedeno také v rovnici níže¹³³:

$$\frac{\text{Dostupná částka stabilního financování}}{\text{Požadovaná částka stabilního financování}} \geq 100 \%$$

¹²⁹ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2013. *Basel III: the liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools* [online]. Jan. 2013. Basel : Bank for Internat. Settlements. ISBN 978-92-9131-912-1. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>

¹³⁰ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION, 2008. *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision* [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs144.pdf> [viděno 25 duben 2024].

¹³¹ Basel Committee completes review of Principles for sound liquidity risk management and supervision, 2019 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/press/p190117.htm> [viděno 25 duben 2024].

¹³² Net Stable Funding Ratio: Impacts on the financial sector, 2024 [online]. Získáno z : <https://www.sia-partners.com/en/insights/publications/net-stable-funding-ratio-impacts-financial-sector> [viděno 29 duben 2024].

¹³³ Net Stable Funding Ratio: Impacts on the financial sector, 2024 [online]. Získáno z : <https://www.sia-partners.com/en/insights/publications/net-stable-funding-ratio-impacts-financial-sector> [viděno 25 duben 2024].

Dostupná částka stabilního financování¹³⁴ jež představuje číselník výše uvedené rovnice představuje množství kapitálu a závazků, u nichž se očekává, že budou po období následujícího roku spolehlivé.¹³⁵ Veškerá aktiva a závazky banky se rozřadí do pěti kategorií, které jsou vypsány níže. Částka v jednotlivé kategorii je poté vynásobena multiplikátorem (níže „ASF faktor“ z anglického Available stable funding) provázaným s danou kategorií. Celková Dostupná částka stabilního financování je pak součtem částek jednotlivých kategorií. Pro účely výpočtu Dostupné částky stabilního financování Basilejský výbor vymezil kategorie s multiplikátorem od 0 až po 100 %.

Požadovaná částka stabilního financování (níže „RSF“ z anglického Required amount of stable funding) představuje množství stabilního financování, které banka potřebuje k podpoře svých aktiv. Vypočítá se podobným způsobem jako Dostupná částka stabilního financování viz výše. Daný výpočet je možné ilustrovat na následujícím příkladu:

Banka má následující aktiva a pasiva:

- Aktiva
 - Hotovost: 100 milionů Kč (RSF faktor 0 %)
 - Hypotéky: 200 milionů Kč (RSF faktor 65 %)
 - Firemní půjčky: 300 milionů Kč (RSF faktor 85 %)
- Pasiva (zdroje financování):
 - Běžné vklady: 100 milionů Kč (ASF faktor 50 %)
 - Spořicí vklady: 300 milionů Kč (ASF faktor 90 %)
 - Dluhopisy se splatností více než 1 rok: 200 milionů Kč (ASF faktor 100 %)

Výpočet:

- Výpočet Požadované částky stabilního financování
 - *Hotovost*: 100 milionů Kč * 0 % = 0 Kč
 - *Hypotéky*: 200 milionů Kč * 65 % = 130 milionů Kč
 - *Firemní půjčky*: 300 milionů Kč * 85 % = 255 milionů Kč
 - Celková Požadovaná částka stabilního financování: 0 + 130 milionů + 255 milionů = 385 milionů Kč
- Výpočet Dostupné částky stabilního financování

¹³⁴ Z anglického Available amount of stable funding

¹³⁵ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014. *Basel III: the net stable funding ratio* [online]. Oct. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-964-0. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d295.pdf> [viděno 25 duben 2024].

- *Běžné vklady*: 100 milionů Kč * 50 % = 50 milionů Kč
- *Spořicí vklady*: 300 milionů Kč * 90 % = 270 milionů Kč
- *Dlouhodobé dluhopisy*: 200 milionů Kč * 100 % =
200 milionů Kč

○ Celková Dostupná částka stabilního financování: 50 milionů + 270 milionů + 200 milionů = 520 milionů Kč

- Výpočet NSFR:

○
$$NSFR = \frac{\text{Dostupná částka stabilního financování}}{\text{Požadovaná částka stabilního financování}} * 100 \% = \frac{520}{385} * 100 = 135 \%$$

○ Jelikož v uvedeném příkladu NSFR dané banky převyšuje 100 %, tak daná banka splňuje regulační požadavky v tomto ohledu.

Do výše uvedeného je zapotřebí započítat také ještě tzv. podrozvahové expozice¹³⁶. Jedná se ty aktivity banky, které se přímo neprojeví v rozvaze, tedy například různé finanční závazky, záruky nebo garance (konkrétním příkladem může být bankovní akreditiv)¹³⁷, které banka přijímá nebo poskytuje. Takové aktivity se stanou reálnými pohledávkami pouze za určitých podmínek a proto se jako takové nevykazují v rozvaze, ovšem stále se jedná o potencionální finanční riziko pro banku a proto s ním Basel III jako s takovým nakládá. Objem požadované částky stabilního financování se tedy navýší o tyto podrozvahové expozice, které se vypočítají výše uvedeným způsobem.¹³⁸

3.5. Pákový poměr

Pákový poměr¹³⁹ je finanční ukazatel, který pomáhá regulovat schopnost banky absorbovat ztráty.¹⁴⁰ Je definován jako podíl kapitálu banky a celkovou expozicí banky. Basilejský výbor se pro níže uvedený způsob výpočtu pákového poměru rozhodl mimo jiné také na základě toho, že v kontrastu s minimálními kapitálovými požadavky se nejedná o výpočet na základě riziku.¹⁴¹ Jak již bylo vysvětleno v dřívější kapitole, tak v průběhu ekonomického růstu jsou

¹³⁶ V angličtině off-balance sheet exposures

¹³⁷ The Fed - Depository Institutions: Off-Balance-Sheet Items, [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/releases/efa/efa-project-off-balance-sheet-items.htm> [viděno 29 duben 2024].

¹³⁸ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014. *Basel III: the net stable funding ratio* [online]. Oct. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-964-0. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d295.pdf> [viděno 1 květen 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 134).

¹³⁹ V angličtině Leverage ratio

¹⁴⁰ GAMBACORTA, Leonardo a KARMAKAR, Sudipto. Leverage and Risk Weighted Capital Requirements. [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/work586.pdf> [viděno 5 květen 2024].

¹⁴¹ *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 5 květen 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

tržní rizika relativně nízká, což vede k tomu, že ačkoliv banky udržují poměrně nízký objem kapitálu, tak působí finančně zdravě, protože splňují veškeré požadavky na kapitálové rezervy. To ovšem může vést k situaci, kdy budou banky půjčovat více peněz i na riskantnější projekty, což ve výsledku může způsobovat problémy v případě ekonomického propadu. Použití pákového poměru předchází výše popsanému problému právě díky tomu, že se jedná o ukazatel, který je nezávislý na rizikových váhách bankou poskytnutých půjček.¹⁴²

Kapitál banky je dle Baselu III třeba vykládat jako Tier 1 kapitál a celková expozice banky zahrnuje veškeré rozvahové i mimorozvahové položky jako například deriváty. Minimální kapitálový poměr dle Baselu III jsou 3 %.¹⁴³

3.6. Dodatečné kapitálové požadavky na globálně systémově významné banky

Systémově významné banky jsou banky, které jsou často označovány jako „too big to fail“. Jedná se tedy o banky, jejichž úpadek by měl významný vliv na ekonomiku (v tomto případě na světovou ekonomiku). Basilejský výbor se riziko selhání těchto bank snaží minimalizovat pomocí dodatečných kapitálových požadavků na globálně systémově významné banky (dále jen „G-SIBs“ z anglického „global systemically important banks“).

V první řadě je nutné G-SIBs identifikovat, což se provádí na základě pěti kritérií vyjmenovaných níže. Každé kritérium má přiřazenou 20 % váhu při posuzování zda daná banka je G-SIB. Každé kritérium (s výjimkou velikosti banky) má přiřazeno dva až tři indikátory, mezi které je daná 20 % váha rozdělena rovným dílem (10 % pro každý indikátor v případě dvou indikátorů a 6,67 % v případě tří indikátorů). Pro každou jednotlivý indikátor se daný výpočet provede podílem hodnoty banky a agregované hodnoty všech vybraných bank (v roce 2011 se jednalo o vybraný soubor 73 bank z různých jurisdikcí, které ovládají celkově zhruba 65 % světového trhu).¹⁴⁴

Kritéria a indikátory pro identifikaci G-SIBs:

- Velikost
- Činnost napříč jurisdikcemi

¹⁴² GAMBACORTA, Leonardo a KARMAKAR, Sudipto. Leverage and Risk Weighted Capital Requirements. [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/work586.pdf> [viděno 6 květen 2024].

¹⁴³ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 5 květen 2024]. Již citováno (například poznámka pod čarou č. 78).

¹⁴⁴ Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement - Rules text, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs207.pdf> [viděno 6 květen 2024].

- Pohledávky napříč jurisdikcemi
- Závazky napříč jurisdikcemi
- Vzájemné propojení¹⁴⁵
 - Aktiva v rámci finančního systému
 - Závazky v rámci finančního systému
 - Ukazatel mezibankovního úvěrování¹⁴⁶
- Zastupitelnost finančních institucí¹⁴⁷
 - Aktiva v úschově¹⁴⁸
 - Platby zúčtované a vypořádané prostřednictvím platebních systémů¹⁴⁹
 - Hodnoty upsaných transakcí na dluhových a akciových trzích
- Složitost¹⁵⁰
 - Pomyslná hodnota OTC derivátů¹⁵¹
 - Aktiva 3. úrovně¹⁵²
 - Hodnota držaná k obchodování a k prodeji¹⁵³

Maximální hodnota získaná výše uvedenou metodikou je 5 (této hodnoty by ovšem bylo možné dosáhnout pouze v případě, že by na světě existovala jediná banka). Banky definované jako G-SIB Basilejský výbor dělí do čtyř (de facto se ovšem jedná o pět) kategorií, kterým následně přiřazuje různý dodatečný kapitálový požadavek, jež se různí od 1,0 % až po 3,5 % rizikově vážených aktiv. Pátá kategorie jejíž požadavek činí již zmíněných 3,5 % byla v době vydání Baselu III prázdná (veškeré G-SIB banky se rozdělily do čtyř nižších kategorií) a tedy nejvyšším dodatečným kapitálovým požadavkem na G-SIB banky bylo 2,5 %.¹⁵⁴ Pro rok 2023 se tato statistika nezměnila a kategorie s dodatečným kapitálovým požadavkem 3,5 % zůstala

¹⁴⁵ Zaměřuje se na pohledávky a závazky za jinými bankami a finančními institucemi

¹⁴⁶ Z anglického „Wholesale funding ratio“. Jedná se o indikátor, který ukazuje do jaké míry je banka závislá na úvěrování skrze jiné banky a další finanční instituce

¹⁴⁷ Systémový dopad selhání banky je obecně tím větší čím těžší je najít odpovídající substitut

¹⁴⁸ Tento indikátor je využit z důvodu možného selhání banky, která drží daná aktiva v úschově

¹⁴⁹ Banka s velkým množstvím zúčtovaných a vypořádaných plateb prostřednictvím platebních systémů pravděpodobně jedná v zastoupení velkého množství jiných institucí a dalších zákazníků a v případě jejího selhání by tyto instituce a další zákazníci byli okamžitě ovlivněni neschopností provést tyto platby.

¹⁵⁰ Basilejský výbor předpokládá, že případné selhání (úpadek) banky bude mít tím větší systémový dopad, čím složitější banka bude z hlediska struktury a provozní činnosti.

¹⁵¹ Hodnota všech obchodů, které prozatím nebyly vypořádané. Předpokládá se, že čím větší objem obchodů není vypořádáván centrálně, tím složitější jsou bankovní aktivity.

¹⁵² Aktiva, jejichž cena nemůže být určena běžnými prostředky, například tržní cenou. Nejsou likvidní a čím větší množství těchto aktiv banka drží, tím větší to může způsobit problémy v období krize.

¹⁵³ Držení finančních cenných papírů a cenných papírů určených k prodeji může přinést vedlejší účinky ve formě tržních ztrát a nuceného prodeje těchto papírů, pokud by finanční instituce čelila vážným problémům. To by mohlo vést k poklesu cen těchto cenných papírů a nutit ostatní finanční instituce k odpisování hodnoty svých držeb stejných typů cenných papírů.

¹⁵⁴ Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement - Rules text, [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs207.pdf> [viděno 9 květen 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 144)

neobsazená.¹⁵⁵ Pokud by došlo k obsazení této kategorie, tak by Basilejský výbor vytvořil dodatečnou novou kategorii, která by opět byla prázdná a to jako pobídka pro banky, aby se snažili nestát se natolik systémově významnými.¹⁵⁶ Tento dodatečný kapitálový požadavek musí být splněn pomocí CET 1 kapitálu.¹⁵⁷

Basilejský výbor ve svém úvodním dokumentu předpokládá, že jako G-SIB bude definováno 29 bank, ovšem toto číslo se bude s časem měnit.¹⁵⁸

Celkové skóre rozhodující o tom zda banka bude definována jako G-SIB je počítáno v eurech a je vyjádřeno v tzv. basis points (bps), což se provede prostým vynásobením hodnotou 10 000. Vzorec pro ilustraci¹⁵⁹:

$$\frac{\text{Hodnota indikátoru v případě konkrétní banky}}{\text{Agregovaná hodnota všech vybraných bank}} * 10\,000 \\ = \text{Skóre pro daný indikátor (v bps)}$$

Aby se banka stala G-SIB (v rámci kategorie s nejnižší dodatečným kapitálovým požadavkem), tak musí dosáhnout alespoň 130 bps, přičemž pro dosažení nejvyšší (dosud prázdné) kategorie by banka musela dosáhnout alespoň 530 bps.¹⁶⁰

Na podobném principu stojí metodologie Basilejského výboru týkající se tuzemských systémově významných bank, která se zaměřuje na to, jaký dopad by měl úpadek lokálních (včetně mezinárodně aktivních) systémově významných bank na domácí ekonomiku (dále D-SIB, z anglického domestic systemically important banks). Basilejský výbor došel k názoru, že nejvhodnější pro posuzování toho, zda se lokálně jedná o systémově významnou banku bude národní regulátor, tedy v případě České republiky Česká Národní Banka. Vzhledem k tomu je národním regulátorům dovolena, ve srovnání s poměrně jasně předepsanou metodologií pro G-SIB, značná volnost. Basilejský výbor pouze sestavil seznam dvanácti principů jimiž se má regulátor při posuzování, zda daná banka bude definována jako D-SIB řídit. Tyto principy se

¹⁵⁵ 2023 List of Global Systemically Important Banks (G-SIBs), 2023 [online]. Získáno z : <https://www.fsb.org/2023/11/2023-list-of-global-systemically-important-banks-g-sibs/> [viděno 9 květen 2024].

¹⁵⁶ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014. *The G-SIB assessment methodology: score calculation* [online]. Nov. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-984-8. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d296.pdf> [viděno 9 květen 2024].

¹⁵⁷ *A framework for dealing with domestic systemically important banks*, [online]. Získáno z : <https://www.hkma.gov.hk/media/eng/doc/key-functions/banking-stability/basel-3/bcbs233.pdf> [viděno 9 květen 2024].

¹⁵⁸ Pro rok 2023 bylo jako G-SIB stále definováno 29 bank, ovšem pro předchozí roky jich bylo 30, viz poznámka pod čarou číslo 156.

¹⁵⁹ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014. *The G-SIB assessment methodology: score calculation* [online]. Nov. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-984-8. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d296.pdf> [viděno 9 květen 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 156).

¹⁶⁰ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014. *The G-SIB assessment methodology: score calculation* [online]. Nov. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-984-8. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d296.pdf> [viděno 9 květen 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 156).

dají dělit na dvě skupiny: Skupina principů posuzujících zda se v případě dané banky jedná o D-SIB a případně jak systemicky významná daná banka je a skupina principů týkajících se vyšší úrovně schopnosti nést ztráty.¹⁶¹

4. Srovnání implementace pravidel Basel III v USA a v ČR

V této kapitole dojde ke srovnání implementace jednotlivých institutů popsaných v předešlé kapitole. Vždy budou jednotlivě popsány opatření přijatá v České republice (respektive v EU) a opatření přijatá v USA a následně bude provedeno srovnání vyhodnocující danou implementaci.

V EU jsou opatření Baselu III implementována především skrze nařízení (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (dále jen „nařízení CRR“ nebo pouze „CRR“ z anglického Capital Requirements Regulation¹⁶²) a pomocí směrnice 2013/36/EU o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky (dále jen „směrnice CRD“ nebo pouze „CRD“ z anglického Capital Requirements Directive¹⁶³). Skrze tyto předpisy má Evropský orgán pro bankovníctví (dále jen „EBA“ z anglického European Banking Authority) pravomoc implementovat podrobnější otázky Baselu III, které se týkají například konkrétních výpočtů jednotlivých institutů Baselu III.¹⁶⁴ V českém právním prostředí jsou tyto předpisy implementovány především v zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách (dále jen „zákon o bankách“) a dále také skrze vyhlášky ČNB. Z hlediska oblasti regulatoriky a dohledu je pak důležitý zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

V USA jsou opatření Baselu III implementována skrze řadu regulací, například Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (dále jen „Dodd-Frank Act“) nebo Economic Growth, Regulatory Relief and Consumer Protection Act.¹⁶⁵

V USA je možné získat bankovní licenci buď na federální nebo na státní úrovni. Mimo jiné i z této diferenciací bankovních licencí vznikla velká řada kategorií do nichž se banky v USA řadí.

¹⁶¹ A framework for dealing with domestic systemically important banks, 2012 [online]. Basel Committee on Banking Supervision. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs233.pdf> [viděno 11 květen 2024].

¹⁶² Nejnovější verze tohoto nařízení je často označována jako „CRR III“

¹⁶³ Nejnovější verze této směrnice je často označována jako „CRD IV“

¹⁶⁴ The Basel framework: the global regulatory standards for banks | European Banking Authority, [online]. Získáno z : <https://www.eba.europa.eu/activities/basel-framework-global-regulatory-standards-banks> [viděno 23 květen 2024].

¹⁶⁵ LABONTE, Marc a SCOTT, Andrew P. Bank Capital Requirements: Basel III Endgame. [online]. Získáno z : <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R47855> [viděno 23 květen 2024].

Pro pochopení regulačního systému amerického bankovníctví by v této práci měli být alespoň stručně popsány některé kategorie amerických bank definované americkou legislativou:

- Národní banky – v USA se jedná o komerční banky, jímž je bankovní licence udělena Úřadem pro kontrolu měny, který na národní banky také přímo dohlíží. Oproti jiným bankám mohou například zprostředkovat aukce amerických státních dluhopisů.¹⁶⁶
- Státní členské banky - jedná se o komerční banky, které jsou registrovány státem a jsou členy Federálního rezervního systému. To znamená, že taková banka si například může vyžádat půjčku od FEDu, ale na druhou stranu to znamená, že podléhá regulaci FEDu.¹⁶⁷
- Státní nečlenské banky - jedná se o komerční banky, které jsou registrovány státem, ale nejsou členy Federálního rezervního systému.¹⁶⁸
- Zahraniční banky
- Nepojištěné státní banky – jedná se o státní banky, jejichž depozita nejsou pojištěna FDIC¹⁶⁹
- Bankéřské banky – banka, která je vlastněná finančními institucemi a podniká pouze s těmito institucemi, ne s širokou veřejností¹⁷⁰
- Industriální banky – finanční instituce získávající finanční prostředky z prodeje investičních certifikátů a z vkladů jednotlivých střadatelů a investující do osobních půjček často zajištěných směnkou nebo hypotékou¹⁷¹
- Spořitelny
- Další kategorie-např. Svěřenecké fondy, úvěrové unie, ...

Téměř všechny banky podléhají více než jedné dohledové agentuře. Na federální úrovni existují tři dohledové agentury: Federální rezervní systém (dále jen „FED“), Úřad pro kontrolu měny (dále jen „OCC“ z anglického The Office of the Comptroller of the Currency“) a Federální společnost pro pojištění vkladů (dále jen „FDIC“ z anglického Federal Deposit Insurance

¹⁶⁶ HAGEN, Kailey, 2022. What Is a National Bank? [online]. 12 března 2022. Získáno z : <https://www.fool.com/the-ascent/banks/national-bank-definition/> [viděno 23 květen 2024].

¹⁶⁷ member bank definition · LSDData, [online]. Získáno z : <https://www.lsd.law/define/member-bank> [viděno 25 červen 2024].

¹⁶⁸ InstitutionTypes - National Information Center, [online]. Získáno z : <https://www.ffiec.gov/npw/Help/InstitutionTypes#non-mem-banks> [viděno 25 červen 2024].

¹⁶⁹ Definition: uninsured State member bank from 11 USC § 101(54A) | LII / Legal Information Institute, [online]. Získáno z : https://www.law.cornell.edu/definitions/uscode.php?width=840&height=800&iframe=true&def_id=11-USC-1438920868-2069851810&term_occur=999&term_src= [viděno 26 květen 2024].

¹⁷⁰ 12 CFR § 204.121 - Bankers' banks., LII / Legal Information Institute [online]. Získáno z : <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/12/204.121> [viděno 26 květen 2024].

¹⁷¹ Definition of INDUSTRIAL BANK, [online]. Získáno z : <https://www.merriam-webster.com/dictionary/industrial+bank> [viděno 26 květen 2024].

Corporation). Pokud je daná banka subjektem pojištění vkladů (což téměř ve všech případech je) tak se pro ni uplatní některá ustanovení Federálního zákona o pojištění vkladů¹⁷² a v některých případech přímo podléhá dohledu FDIC. FED dohlíží na velké množství různých institucí, mezi jinými například na státní členské banky.¹⁷³ OCC pak dohlíží na národní banky nebo například federální pobočky a pobočky zahraničních bank.¹⁷⁴ Dále se na banky v USA uplatní také Zákoník Spojených států amerických (dále jen „USC“ z anglického United States Code), konkrétně hlava 12, která se týká bankovníctví.¹⁷⁵

4.1. Srovnání implementace definice a struktury kapitálu podle pravidel Basel III v USA a v ČR

4.1.1. Implementace definice a struktury kapitálu v ČR

Jak již bylo řečeno výše, implementace pravidel Basel III v rámci ČR se děje především skrze evropskou legislativu. V případě struktury kapitálu je implementace Baselu III řešena výhradně nařízením CRR.¹⁷⁶

Struktura kapitálu a definice jeho jednotlivých složek je v CRR v podstatě identická s pravidly Basel III. Kapitál Tier 1 se tedy dělí na složky CET 1 a AT 1. Položky CET 1 kapitálu jsou podle článku 26 CRR tyto:

1. Kapitálové nástroje (například akcie) za splnění určitých podmínek,¹⁷⁷ například jsou nástroje vydány přímo institucí s předchozím souhlasem vlastníků nebo vedoucího orgánu instituce, jsou plně uhrazeny (ne institucí samotnou), lze je považovat za vlastní kapitál (ve smyslu účetního rámce a také pro účely určení platební neschopnosti), jsou jasně a odděleně uvedeny v rozvaze, nemají stanovenou splatnost, jistina nástrojů nemůže být snížena nebo vyplacena (s výjimkou např. likvidace instituce), splňují podmínky týkající se rozdělení výnosů, v porovnání s jinými kapitálovými nástroji instituce absorbují tyto nástroje největší podíl ztrát (a absorbuje ztráty stejnou měrou jako další nástroje zahrnuté do CET 1 kapitálu), nástroje se v případě platební

¹⁷² V angličtině Federal Deposit Insurance Act

¹⁷³ Supervision and Regulation, [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/publications/2022-ar-supervision-and-regulation.htm> [viděno 25 červen 2024].

¹⁷⁴ Who We Are, 2019OCC.gov [online]. Získáno z : <https://www.occ.gov/about/who-we-are/index-who-we-are.html> [viděno 25 červen 2024].

¹⁷⁵ TITLE 12 - BANKS AND BANKING, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2022-title12/pdf/USCODE-2022-title12.pdf> [viděno 25 červen 2024].

¹⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o oběžnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 Text s významem pro EHP, 2013 [online]. OJ L 176. Získáno z : <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj/ces> [viděno 1 červen 2024]. Legislative Body: CONSIL, EP

¹⁷⁷ Podmínky stanovené v článku 28, respektive článku 29 CRR

neschopnosti řadí za všechny ostatní pohledávky, nejsou zajištěny některými subjekty (především subjekty úzce souvisejícími s institucí samotnou, například dceřinnými podniky) atd.

2. Emisní ážio daných kapitálových nástrojů
3. Nerozdělený zisk
4. Kumulovaný ostatní úplný výsledek hospodaření
5. Ostatní fondy
6. Rezervní fond na všeobecná bankovní rizika

Ovšem položky 3-6 výše uvedeného seznamu je možné za CET 1 považovat pouze tehdy, pokud je banka (respektive jiná instituce) může okamžitě a neomezeně použít pro krytí rizik nebo ztrát. Oproti položkám uvedeným v Baselu III je možné zde vidět drobné změny. Například nařízení CRR začleňuje fondy „Ostatní fondy“ a „Rezervní fond na všeobecná bankovní rizika“ do CET 1 kapitálu. Je třeba zmínit, že Rezervní fond na všeobecná bankovní rizika představuje v České republice v podstatě nepoužívané ustanovení, jelikož v roce 2023 tento fond žádná banka v ČR nevyužívala.¹⁷⁸ Naopak ostatními fondy jsou ve smyslu CRR myšleny „fondy ve smyslu použitelného účetního rámce, které musí být zveřejněny podle tohoto použitelného účetního rámce a nezahrnují částky již zahrnuté do kumulovaného ostatního úplného výsledku hospodaření nebo nerozděleného zisku“. V českém právním řádu se tedy jedná především o dobrovolně tvořené rezervní fondy na bankovní rizika podle § 26 vyhlášky č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Pro představu je možné uvést, že v roce 2015 (jednalo se o poslední rok, kdy ČNB zveřejnila údaje k této kategorii) představovaly Ostatní rezervní fondy téměř 3 % Tier 1 kapitálu.¹⁷⁹

Pro konečný výpočet CET 1 je zapotřebí provést další úpravy, konkrétně vyloučení zisků souvisejících se sekurizací aktiv (proces přeměny souboru aktiv, například pohledávek z úvěrů, který generuje výnosy, na obchodovatelné cenné papíry¹⁸⁰), nezahrnutí do kapitálu oceňovací rozdíly ze změn reálné hodnoty spojené se zisky nebo ztrátami ze zajištění peněžních toků (souvisí s finančními nástroji neoceněnými reálnou hodnotou, například deriváty. Pokud tyto nástroje slouží k zajištění peněžních toků, mohou jejich hodnoty kolísat.

¹⁷⁸ ČNB ARAD, [online]. Získáno z :

<https://www.cnb.cz/arad/#/cs/search/rezervniC3%AD%20fond%20na%20v%C5%A1eobecn%C3%A1%20bankovn%C3%AD%20rizika> [viděno 25 červen 2024].

¹⁷⁹ ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM, 2015 [online]. ČNB. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/galleries/souhrnne_informace_fin_trh/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2015_cz.pdf [viděno 25 červen 2024].

¹⁸⁰ Sekurizace aktiv po rekodifikaci, EPRAVO.CZ [online]. Získáno z : <https://www.epravo.cz/top/clanky/sekurizace-aktiv-po-rekodifikaci-94375.html> [viděno 2 červen 2024].

Zahrnutí těchto oceňovacích rozdílů by mohlo zkreslit skutečnou finanční stabilitu banky, protože tyto zisky nebo ztráty nejsou realizované a mohou se časem měnit.), atd. Instituce při výpočtu CET 1 jsou mimo jiné povinny také uplatňovat zásadu obezřetného oceňování, kterou je možné spatřovat především v povinnosti vytvářet a udržovat systémy a kontrolní mechanismy k poskytování obezřetných a spolehlivých odhadů ocenění.¹⁸¹ Dále je od položek CET 1 nutné odečíst položky vyjmenované v článku 36 CRR jako například ztráty běžného účetního roku nebo odpocety nehmotných aktiv.

AT 1 kapitál se skládá z kapitálových nástrojů (za splnění podmínek definovaných v článku 52 CRR) a z emisního ážia k těmto nástrojům. Podmínky, které musí AT 1 kapitál splňovat, aby bylo možné jej definovat jako takový jsou velice podobné podmínkám popsaným v rámci pravidel Basel III (viz kapitola 4.1. této práce), ale v případě některých podrobností se tyto podmínky liší. Jako příklad je možné zmínit to, že nad rámec podmínek v Baselu III text CRR uvádí, že nástroj nesmí být důvodem pro zjištění platební neschopnosti.

Co se týče Tier 2 kapitálu, tak CRR složky Tier 2 kapitálu implementuje zcela identicky ve srovnání s pravidly Basel III, přičemž pravidla pro zahrnutí kapitálových nástrojů do Tier 2 kapitálu se implementací taktéž téměř nezměnila (mezi drobné změny patří například to, že CRR nezmiňuje, že by nástroj nesměl mít tzv. úvěrově citlivou dividendu, která by se měnila v závislosti na bonitě dané instituce.

4.1.2. Implementace definice a struktury kapitálu v USA

Jak již bylo zmíněno v výše, v USA je bankovní regulace řešena skrze řadu různých předpisů, v závislosti na konkrétní instituci. V případě definice a struktury kapitálu dle Baselu III se jedná především o Sbíрку federálních předpisů (dále jen „CFR“ z anglického Code of Federal Regulations) je sbírka předpisů, které jsou vydávány exekutivními složkami (včetně agentur jako například FDIC) amerického státu.¹⁸²

Pro všechny státní členské banky a některé další instituce platí § 217 CFR hlavy dvanácté týkající se bankovníctví. CET 1 kapitál v rámci § 217 CFR je počítán jako součet jeho jednotlivých komponentů, které jsou popsány dále, od nějž jsou odečteny regulační úpravy a odpocety, tedy podobně jako v případě implementace v rámci EU. Jednotlivé komponenty CET

¹⁸¹ Článek 105 CRR

¹⁸² Code of Federal Regulations (Annual Edition) | GovInfo, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/app/collection/cfr> [viděno 9 červen 2024].

1 kapitálu jsou identické vzhledem k Baselu III. Pokud jde o podmínky za kterých se kapitálové nástroje mohou stát součástí CET 1 (více viz kapitola 4.1. této práce), tak jedinou podmínkou, kterou je možné považovat za odlišnou od podmínek stanovených v Baselu III je explicitní stanovení nutnosti souhlasu Federal Reserve Board s potencionálním odkupem takového nástroje zpátky danou institucí (ovšem CRR tuto podmínku stanovuje také, viz článek 78).

AT 1 kapitál v rámci americké úpravy obsahuje navíc oproti obecným pravidlům Basel III nástroje, které se kvalifikují jako AT 1 kapitál podle jiných zákonů, účinných v minulosti.¹⁸³ Kromě toho umožňuje § 217 CFR také, aby se do AT 1 kapitálu zařadily také nástroje vydané danou institucí a držené ve svěřenském fondu ve prospěch zaměstnanců ačkoliv nesplňují některé z kritérií pro započítání do AT 1 kapitálu. Tato kritéria v CFR jsou v podstatě totožná s kritérii podle obecných pravidel Basel III.

Tier 2 kapitál dle americké úpravy pro státní členské banky zahrnuje stejné položky jako Tier 2 kapitál dle pravidel Basel III, navíc ovšem zahrnuje 45 % čistých nerealizovaných zisků před zdaněním z disponibilních akcií (tedy v případě, že státní členská banka drží akcie s úmyslem prodat je před splatností,¹⁸⁴ jejichž hodnota vzrostla, ale zatím nebyly prodány, zisk z těchto akcií tedy je zatím pouze teoretický). Je ovšem nutné zmínit, že výše uvedené funguje na principu opt-out, kdy se daná instituce může rozhodnout, že některé složky (předem definované složky, viz § 217.22 b) (2)) CET 1 kapitálu nebudou součástí CET 1 kapitálu a současně se zvýší její Tier 2 kapitál podle pravidla viz výše (toto může být výhodné pro banku z hlediska například jednoduššího investování Tier 2 kapitálu¹⁸⁵). Ačkoliv CRR obsahuje systém sloužící podobnému účelu (ovšem nikoliv na principu opt-out), tak základním rozdílem je, že v případě evropské regulace dojde ke snížení CET 1 kapitálu, ovšem dané nástroje nadále zůstanou součástí CET 1 kapitálu.¹⁸⁶ Kromě dalších drobných změn definuje CFR jako obsah Tier 2 kapitálu také nástroje, které jsou kvalifikovány jako Tier 2 kapitál podle jiných zákonů, účinných v minulosti, obdobně jako v případě AT 1 kapitálu.

Zcela stejné definice CET 1, AT 1 a Tier 2 kapitálu obsahují také § 324.20 hlavy dvanácté CFR¹⁸⁷, který se týká institucí, které jsou pod dohledem FDIC (tedy státní nečlenské banky a státní

¹⁸³ Konkrétně jde o Small Business Jobs Act of 2010 a o Emergency Economic Stabilization Act of 2008

¹⁸⁴ Tzv. Available for sale securities

¹⁸⁵ Investing in Tier 2 Capital Bonds: The Strategic Guide for Investors, [online]. Získáno z : <https://cbonds.com/glossary/tier-2-capital-bonds/> [viděno 12 červen 2024].

¹⁸⁶ Viz článek 467 a následující CRR

¹⁸⁷ PART 324 - CAPITAL ADEQUACY OF FDIC-SUPERVISED INSTITUTIONS, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CFR-2023-title12-vol5/pdf/CFR-2023-title12-vol5-part324.pdf> [viděno 25 červen 2024].

spořitelní družstva¹⁸⁸) a § 3.20 hlavy dvanácté CFR¹⁸⁹ týkající se institucí, které jsou pod dohledem OCC (tedy národních bank a federálních poboček zahraničních bank).

4.1.3. Srovnání definice a struktury kapitálu v USA a v ČR

Obecně lze říci, že obsah pojmů CET 1 kapitál, AT 1 kapitál a Tier 2 kapitál je v USA a v ČR téměř totožný. Rozdíly jsou tvořeny především drobnými obměnami v národních úpravách, jako například zařazení nástrojů vydaných danou institucí a držených ve svěřenském fondu ve prospěch zaměstnanců do AT 1 ačkoliv nesplňují některé z kritérií pro započítání do AT 1 kapitálu. Požadavky na kapitál jsou v obou jurisdikcích stejné, tj. Poměr CET 1 kapitálu musí být alespoň 4,5 %, Tier 1 kapitálu alespoň 6 % a celkový kapitálový poměr aspoň ve výši 8 %.

4.2. Srovnání implementace bezpečnostní kapitálové rezervy podle pravidel Basel III v USA a v ČR

4.2.1. Implementace bezpečnostní kapitálové rezervy v ČR

Bezpečnostní kapitálová rezerva je v rámci evropské a české legislativy definována v článku 129 CRD a § 12n zákona o bankách. S BKR souvisí také článek 141 CRD týkající se omezení rozdělování kapitálu (tento článek se uplatní mimo jiné také pro proticyklickou kapitálovou rezervu a kapitálovou rezervu pro G-SIB).

Banky (a další osoby podle § 12m odst. 1 zákona o bankách) musí udržovat BKR ve výši 2,5 % z celkového objemu rizikové expozice.¹⁹⁰ BKR (i další kapitálové rezervy, které jsou součástí tzv. Kombinované kapitálové rezervy¹⁹¹) musí být tvořena CET 1 kapitálem.¹⁹² Zákon o bankách také stanovuje zákaz rozdělení CET 1 kapitálu (v rámci například dividend) v případě, že by tím došlo k poklesu Kombinované kapitálové rezervy pod sazbu 2,5 %. Podrobnosti dále stanovuje vyhláška č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry (dále jen „vyhláška o činnosti bank“) v § 67 a následujících. Podle těchto paragrafů v případě, že banka nesplní povinnost udržovat kombinovanou kapitálovou rezervu v odpovídající výši, tak je povinna vypočítat nejvyšší částku k možnému rozdělení a informuje o této částce ČNB. Do této částky spadá veškerý mezitimní zisk a zisk za předchozí

¹⁸⁸ 12 CFR § 338.2 - Definitions applicable to this subpart. | Electronic Code of Federal Regulations (e-CFR) | US Law | LII / Legal Information Institute, [online]. Získáno z : <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/12/338.2> [viděno 19 červen 2024].

¹⁸⁹ Title 12-Banks and Banking, CHAPTER I - Comptroller of the Currency, Department of the Treasury, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CFR-2023-title12-vol1/pdf/CFR-2023-title12-vol1-chap1.pdf> [viděno 25 červen 2024].

¹⁹⁰ Objem rizikové expozice je stanoven v čl. 92 odst. 3 CRR

¹⁹¹ Podle § 12m (3) zákona o bankách kombinovanou kapitálovou rezervu tvoří bezpečnostní kapitálová rezerva, proticyklická kapitálová rezerva, kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika, kapitálová rezerva pro globálně významnou instituci a kapitálová rezerva pro jinou systémově významnou instituci.

¹⁹² Viz § 67 vyhlášky č. 163/2014 Sb. o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

účetní období v případě, že tyto částky dosud nebyly definovány jako CET 1 kapitál. Od těchto částek se odečte daň, která by byla splatná, pokud by se dané zisky rozdělily a výsledná částka se vynásobí multiplikačním faktorem v závislosti na tom v jakém kvartálu se celkový objem kombinované kapitálové rezervy nachází, tedy v podstatě v závislosti na tom jaké množství prostředků chybí bance k tomu, aby zcela splnila požadavek na objem CET 1 kapitálu daný všemi složkami kombinované kapitálové rezervy. Multiplikační faktor dosahuje výše 0-0,6. Tímto je tedy dána maximální částka, kterou je možné rozdělit a tato právní úprava v podstatě přesně kopíruje úpravu podle Baselu III (přestože je popsána odlišným způsobem).

4.2.2. Implementace bezpečnostní kapitálové rezervy v USA a srovnání s implementací bezpečnostní kapitálové rezervy v ČR

V USA je BKR upravená pro instituce regulované FDIC v § 324.11 hlavy dvanácté CFR, pro instituce, nad kterými dohlíží OCC v § 3.11 hlavy dvanácté CFR a pro instituce regulované FEDem v § 217.11 hlavy dvanácté CFR. Bez ohledu na dohledovou instituci je daná regulace totožná.

Podobně jako v rámci české legislativy i v USA je BKR provázaná s další rezervou, v tomto případě s proticyklickou kapitálovou rezervou. Pravidla pro omezení rozdělování kapitálu se neuplatní v případě, že BKR dosáhne 2,5 % a proticyklická kapitálová rezerva dosáhne 100 % regulovaného objemu (viz následující kapitola). Americká implementace dále stanovuje mírně odlišný způsob výpočtu BKR (který ovšem směřuje ke stejnému cíli jako česká implementace Baselu III). BKR v USA je rovna nejnižšímu z následujících tří poměrů:

- Poměr CET 1 kapitálu minus minimální požadavek na CET 1 kapitál (poměr 1)
- Poměr Tier 1 kapitálu minus minimální požadavek na Tier 1 kapitál (poměr 2)
- Poměr celkového kapitálu minus minimální požadavek na celkový kapitál (poměr 3)

Pokud tedy uvažujeme následující situaci banky:

- CET 1 kapitál = 7 %
- Kapitál Tier 1 = 8 %
- Celkový kapitál = 10 %

Tak poměr 1 je 2,5 % a poměry 2 a 3 jsou 2 %. BKR tedy má výši 2 % celkového objemu rizikové expozice.

V případě, že BKR je nižší než 2,5 % (nebo v případě, že není splněn limit týkající se proticyklické kapitálové rezervy) se uplatní limitace pro rozdělování zisků podle tabulky níže.

Kapitálová bezpečnostní rezerva	Maximální výše rozdělení zisků
> 2,5 % + 100 % proticyklické kapitálové rezervy	100 %
< 2,5 % + 100 % proticyklické kapitálové rezervy, a > 1,875 % + 75 % proticyklické kapitálové rezervy	60 %
< 1,875 % + 75 % proticyklické kapitálové rezervy, a > 1,25 % + 50 % proticyklické kapitálové rezervy	40 %
< 1,25 % + 50 % proticyklické kapitálové rezervy, a > 0,625 % + 25 % proticyklické kapitálové rezervy	20 %
< 0,625 % + 25 % proticyklické kapitálové rezervy	0 %

4.3. Srovnání implementace proticyklické kapitálové rezervy podle pravidel Basel III v USA a v ČR

4.3.1. Implementace proticyklické kapitálové rezervy v ČR

Proticyklická kapitálová rezerva je z Baselu III do evropského práva implementována skrze směrnici CRD, konkrétně především článek 130 a články 135-140. I pro proticyklickou kapitálovou rezervu se uplatní článek 141 CDR týkající se omezení rozdělování výnosů.

V české legislativě je proticyklická kapitálová rezerva implementovaná v § 12o a následující zákona o bankách a ve vyhlášce o činnosti bank v § 63.

ČNB čtvrtletně stanovuje orientační ukazatel proticyklické kapitálové rezervy, ale banky a další instituce udržují proticyklické kapitálové rezervy specifické pro tyto osoby na individuálním a konsolidovaném základě. Orientační ukazatel ČNB je založen zejména na odchylce poměru objemu poskytovaných úvěrů a HDP od dlouhodobého trendu a má odrážet úvěrový cyklus a

rizika vyvolaná příliš vysokou úvěrovou expanzí.^{193 194} Po vypracování orientačního ukazatele ČNB překročí ke stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy pro ČR. ČNB přitom zvažuje řadu ukazatelů, jedním z nichž je i orientační ukazatel. Dalšími ukazateli jsou ukazatele značící nárůst systémového rizika jako například indikátor finančního cyklu (týká se vývoje úvěrů, změn v indexu cen nemovitostí, udržitelnosti dluhu atd.), dynamika stavu úvěrů, vývoj a struktura zisku atd.¹⁹⁵ ČNB také bere v úvahu doporučení Evropské rady pro systémová rizika. Sazba proticyklické kapitálové rezervy stanovená ČNB se pohybuje v rozmezí od 0 % do 2,5 % z celkového objemu rizikové expozice, přičemž ve výjimečných případech může být i vyšší. V případě, že ČNB nově stanoví vyšší proticyklickou kapitálovou rezervu, tak nová výše se uplatní nejdříve 1 rok po účinnosti opatření obecné povahy, kterým je tato výše stanovena. Proticyklická kapitálová rezerva se musí skládat výlučně z CET 1 kapitálu.

Jak již bylo zmíněno výše, tak banky a další instituce drží proticyklickou kapitálovou rezervu na individuálním a konsolidovaném základu. Má-li banka úvěrové expozice pouze v ČR aplikuje se bez dalšího pouze sazbu proticyklické kapitálové rezervy stanovená ČNB pro ČR. Ovšem v případě, že banka poskytuje úvěrové služby i v dalších státech uplatní se při výpočtu proticyklické kapitálové rezervy pro danou banku i sazba rezervy platná v daném státu, čímž dochází k tomu, že konečná sazba proticyklické kapitálové rezervy pro danou banku je individuálně přizpůsobená.

Výpočet individuální proticyklické kapitálové rezervy je možné představit na následujícím zjednodušeném příkladu. Uvažujme banku, která má expozice ve třech státech (A, B a C):

- Stát A: Banka zde má úvěrovou expozici ve výši 5 000 000 000 Kč, stát A má sazbu proticyklické kapitálové rezervy nastavenou daným regulátorem na výši 1 %
- Stát B: Banka zde má úvěrovou expozici ve výši 3 000 000 000 Kč, stát B má sazbu proticyklické kapitálové rezervy nastavenou daným regulátorem na výši 1,5 %
- Stát C: Banka zde má úvěrovou expozici ve výši 2 000 000 000 Kč, stát C má sazbu proticyklické kapitálové rezervy nastavenou daným regulátorem na výši 2 %

Dané údaje se zanesou do následujícího vzorce

¹⁹³ § 12o (3), (4) zákona o bankách

¹⁹⁴ Článek 136 odst. 2 CRD

¹⁹⁵ *Přístup ČNB k nastavování proticyklické kapitálové rezervy*, 2023 [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleryes/makrobezretnosti_politika/proticyklicka_kapitalova_rezerva/ccyb_metodika.pdf [viděno 19 červen 2024].

$$sp = \frac{\sum_{i=1}^n spi * Xi}{\sum_i Xi}$$

Kde

- sp představuje sazbu proticyklické kapitálové rezervy specifické pro příslušnou banku
- spi označuje sazbu proticyklické kapitálové rezervy v daném státě i
- Xi označuje celkový požadavek na kapitál k úvěrovému riziku vztahujícím se k úvěrovým expozicím v daném státě i

Po zanesení dat do výše uvedeného vzorce získáme následující sadu rovnic:

$$sp = \frac{(0,01 * 5\,000\,000\,000) + (0,015 * 3\,000\,000\,000) + (0,02 * 2\,000\,000\,000)}{5\,000\,000\,000 + 3\,000\,000\,000 + 2\,000\,000\,000}$$

$$sp = \frac{50\,000\,000 + 45\,000\,000 + 40\,000\,000}{10\,000\,000\,000}$$

$$sp = \frac{135\,000\,000}{10\,000\,000\,000}$$

$$sp = 0,135$$

Sazba proticyklické kapitálové rezervy pro tuto konkrétní banku tedy bude 1,35 % objemu rizikové expozice.

Pokud bychom dále chtěli spočítat absolutní výši proticyklické kapitálové rezervy vynásobíme sp celkovým objemem rizikové expozice, viz následující příklad:

$$\text{Výše proticyklické kapitálové rezervy vyjádřena v Kč} = 1\,000\,000\,000 * 0,135$$

$$\text{Výše proticyklické kapitálové rezervy vyjádřená v Kč} = 135\,000\,000 \text{ Kč}$$

Proticyklická kapitálová rezerva tvoří součást kombinová kapitálové rezervy podle § 12m (3) zákona o bankách a proto se pro proticyklickou kapitálovou rezervu uplatní postup týkající se omezení rozdělování kapitálu popsany v kapitole 5.2.1.

Je vhodné zmínit, že současná výše proticyklické kapitálové rezervy v ČR je 1,25 %.¹⁹⁶

¹⁹⁶ Opatření obecné povahy II/2024 - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/makroobezretnostni-politika/proticyklicka-kapitalova-rezerva/opatreni-obecne-povahy-ke-stanoveni-sazby-proticyklicke-kapitalove-rezervy/Opatreni-obecne-povahy-II-2024/> [viděno 20 červen 2024].

4.3.2. Implementace proticyklické kapitálové rezervy v USA a srovnání s implementací v ČR

Proticyklická kapitálová rezerva je v USA upravena v § 324.11 hlavy dvanácté CFR pro instituce, které jsou pod dohledem FDIC, v § 217.11 hlavy dvanácté CFR pro instituce pod dohledem FEDu a v § 3.11 hlavy dvanácté CFR pro instituce pod dohledem OCC.

Výše proticyklické kapitálové rezervy se podle amerického práva stanoví obdobně jako v ČR, tedy výpočtem váženého průměru výše proticyklické kapitálové rezervy stanovené pro národní jurisdikce, v nichž se nacházejí úvěrové expozice dané banky. Drobným rozdílem oproti české legislativě je, že vážený průměr se podle americké legislativy váží podle objemu rizikových aktiv v každé jednotlivé jurisdikci a nikoliv jako poměr k celku, jak výpočet určuje česká legislativa. Ovšem při zachování stejných proměnných (tj. Sazby proticyklické kapitálové rezervy a velikosti expozice) je možné se výpočtem podle obou právních rámců dobrat zcela stejného výsledku.

Mezi hlavní rozdíly oproti české úpravě je možné považovat to, že americká úprava definuje výjimky z pravidla lokalizace expozice podle lokalizace dlužníka (podle jeho sídla, místa zápisu do veřejného rejstříku nebo místa bydliště) v případě existence poskytovatele zajištění je místem expozice jurisdikce v níž se poskytovatel zajištění nachází. Stejná výjimka se uplatní v případě expozic spojených se sekuritizací.¹⁹⁷

Dalším rozdílem oproti české úpravě je, že výše proticyklické kapitálové rezervy dle americké právní úpravy se po 12 měsících od rozhodnutí definující výši proticyklické kapitálové rezervy automaticky sníží na 0 % pokud nedojde k rozhodnutí, že se původní výše proticyklické kapitálové rezervy obnovuje (případně upravuje na novou výši). V praxi ovšem nejde o příliš velký rozdíl, jelikož ČNB má zákonou povinnost čtvrtletně vyhodnocovat míru cyklického systémového rizika na jehož základě může stanovit nebo změnit sazbu proticyklické kapitálové rezervy. Je ovšem vhodné zmínit, že v USA neexistuje zákoná povinnost přezkoumávat výši proticyklické kapitálové rezervy nebo indikátorů, které ovlivňují cyklické systémové riziko.

¹⁹⁷ Proces při kterém jsou finanční aktiva, jako například úvěry, seskupeny a transformovány na cenné papíry a následně prodány investorům. Příjmy generované z těchto aktiv slouží jako podkladová záruka pro tyto cenné papíry. Expozice spojené se sekuritizací tedy pochází z jurisdikce z níž pochází podkladové expozice, v případě, že tyto expozice pochází z více jurisdikcí, tak pro účely proticyklické kapitálové rezervy pochází z jurisdikce, kde se nacházejí podkladové expozice s největším celkovým nesplaceným zůstatkem jistiny.

Přestože se nejedná o systémový rozdíl, tak v současnosti největší odlišností mezi českou a americkou legislativou v oblasti proticyklické kapitálové rezervy je samotná sazba rezervy. V ČR je výše sazby 1,25 %, zatímco v USA je to 0 %.¹⁹⁸

Podobně jako v případě české legislativy, tak i v USA se v případě nesplnění požadavků na proticyklickou kapitálovou rezervu uplatní pravidla týkající se omezení rozdělování kapitálu, více viz kapitola 5.2.2.

4.4. Srovnání implementace ukazatele krytí likvidity podle pravidel Basel III v USA a v ČR

4.4.1. Implementace ukazatele krytí likvidity v ČR

Požadavek krytí likvidity („LCR“) je v českém právním řádu zaveden skrze článek 412 CRR, kde je stanoven obecný rámec pro LCR. Podrobnější pravidla obsahuje nařízení v přenesené pravomoci 2015/61, kterým se doplňuje nařízení č. 575/2013 pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity (nařízení v přenesené pravomoci o LCR).

Článek 4 nařízení v přenesené pravomoci o LCR stanoví vzorec pro ukazatel krytí likvidity v ČR, který je identický se vzorcem stanoveným pravidly Basel III:

$$\frac{\text{Rezerva v oblasti likvidity}}{\text{Čistý odtok likvidity za krizové období 30 kalendářních dnů}} = \text{Ukazatel krytí likvidity}$$

Výše ukazatele krytí likvidity musí být alespoň 100 %, což neplatí v případě krizových období (jak jsou definovány v článku 5 nařízení v přenesené pravomoci o LCR, například výběr významné části jejich retailových vkladů). Nařízení v přenesené pravomoci o LCR především vymezuje likvidní aktiva a stanoví výpočet peněžního přítoku a odtoku po dobu 30 kalendářních dnů.

Likvidní aktiva musí splňovat určité požadavky: Nesmí být zatížená, emitovaná danou bankou nebo jejím mateřským nebo dceřinným podnikem, případně některou z dalších osob vyjmenovaných v článku 7 odst. 4 nařízení v přenesené pravomoci o LCR (např. pojišťovnou), dále hodnota aktiv musí být určitelná na základě tržních cen a aktiva musí být obchodovatelná na uznané burze nebo za určitých podmínek jiném organizovaném obchodním místě. Dále

¹⁹⁸ Federal Reserve Board votes to affirm the Countercyclical Capital Buffer (CCyB) at the current level of 0 percent, *Board of Governors of the Federal Reserve System* [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/bcreg20201218c.htm> [viděno 20 červen 2024].

musí docházet k diverzifikaci aktiv a banka musí být schopna zajistit zpeněžení daných aktiv kdykoliv během krizového období 30 dní.

Jak je popsáno v kapitole 4.4.1., tak se likvidní aktiva dělí do tří kategorií: Aktiva úrovně 1,¹⁹⁹ Aktiva úrovně 2 A²⁰⁰ a Aktiva úrovně 2B.²⁰¹ Alespoň 60 % LCR musí tvořit aktiva úrovně 1 a alespoň 30 % rezervy musí být tvořeno aktivy úrovně 1 bez započítání krytých dluhopisů, které jsou jinak (za splnění určitých podmínek, mohou ovšem být i součástí aktiv úrovně 2 A nebo 2B) součástí aktiv úrovně 1. Také platí, že pro splnění podmínek souvisejících s rezervou LCR banka nesmí držet více než 15 % rezervy v aktivech úrovně 2B. V podstatě se dá spekulovat nad tím, zda právo EU de facto (přestože ne de iure) nevytvořilo nad rámec pravidel Basel III ještě čtvrtou kategorii likvidních aktiv, do které spadají čistě kryté dluhopisy splňující podmínky pro to, aby dle nařízení v přenesené působnosti o LCR, byly součástí aktiv úrovně 1. Aktiva úrovně 1 jinak nepodléhají žádným srážkám,²⁰² a Basel III stanovuje, že mohou představovat neomezený podíl LCR, což tato položka aktiv úrovně 1 nesplňuje. Také je možné zmínit, že Basel III expozice ve formě krytých dluhopisů jako aktiva úrovně 1 nedefinuje.

V případě, že likvidita v české měně není dostačující může se nedostatku likvidity předejít tím, že (i) se nedodrží požadavek na to, aby měnová denominace likvidních aktiv byla stejná jako struktura čistého odtoku likvidity instituce (tento požadavek nařízení v přenesené pravomoci o LCR stanoví kvůli správě měnových rizik), (ii) dojde k pokrytí chybějících likvidních aktiv pomocí úvěrových příslibů od centrální banky nebo (iii) dojde k pokrytí nedostatku likvidity pomocí aktiv úrovně 2 A, které ovšem v takovém případě podléhají dodatečné srážce 20 %.

Nařízení v přenesené pravomoci o LCR také blíže stanoví pravidla pro výpočet přítoků a odtoků likvidity. Odtok likvidity se skládá z několika položek, které se násobí rozdílnými sazbami v závislosti například na stabilitě položek (stabilní položky mají nižší riziko odlivu a tedy nižší

¹⁹⁹ Nejlikvidnější kategorie zahrnující mince a bankovky, expozice vůči centrálním bankám (za určitých podmínek), pohledávky vůči vládám (ústředním i regionálním) a orgánům nebo subjektům veřejného sektoru nebo záruky jimi vystavené (za určitých podmínek), aktiva emitovaná úvěrovými institucemi (mimo jiné za předpokladu že je založena vládou nebo místním orgánem členského státu a tato vláda/orgán má povinnost chránit její ekonomickou základu), expozice ve formě krytých dluhopisů mimořádně vysoké kvality splňující předepsané podmínky (podléhají srážce nejméně o 7 %) a aktiva představující pohledávky vůči mezinárodním rozvojovým bankám a mezinárodním organizacím nebo záruky vystavené těmito organizacemi.

²⁰⁰ Pohledávky vůči ústředním i regionálním vládám, centrální bankám třetích zemí a orgánům nebo subjektům veřejného sektoru nebo záruky jimi vystavené (oproti Aktivům úrovně 1 se zde povoluje vyšší rizikovitost těchto aktiv), expozice ve formě krytých dluhopisů splňující předepsané podmínky a korporátní dluhové cenné papíry (pokud jim (i) bylo přiděleno odpovídající úvěrové hodnocení externí ratingovou agenturou, (ii) emise přesahuje 250 milionů EUR a (iii) maximální doba splatnosti emise je 10 let). Všechna uvedená aktiva podléhají srážce alespoň o 15 %.

²⁰¹ Mimo jiné expozice ve formě cenných papírů zajištěných aktivy v případě, že toto zajištění splňuje předepsané podmínky, korporátní dluhové cenné papíry (za stejných podmínek jako v případě Aktiv úrovně 2 A, pouze ratingové hodnocení může být nižší), akcie za předepsaných podmínek (například v krizovém období úroveň jejich poklesu nepřesáhne 40 % jejich hodnoty), expozice ve formě krytých dluhopisů splňujících předepsané podmínky. Všechna aktiva podléhají poměrně vysokým srážkám: Expozice ve formě cenných papírů zajištěných aktivy podléhají srážce ve výši 25 % (s výjimkou aktiv, které jsou kryty komerčními úvěry, pronájemy a úvěrovými přísliby v případě, že vysoký podíl dlužníků (80 %) jsou malé a střední podniky. Tyto aktiva podléhají srážce 35 %). Ostatní aktiva podléhají srážce 50 % (s výjimkou pro expozice krytých dluhopisů, které podléhají srážce 30 %).

²⁰² S výjimkou akcií a podílových jednotek v subjektech kolektivního investování.

sazby odtoku, například) a typu klienta (například retailové vklady od jednotlivců jsou považovány za stabilnější než vklady od korporací). Příklady jednotlivých položek jsou odtoky stabilních retailových vkladů (násobí se sazbou 5 %) nebo odtok jiných retailových vkladů (násobí se sazbou 10 %).

Na straně přítoků je pak možné rozlišovat (i) přítoky, které nejsou omezeny žádným limitem a mohou být plně započteny proti likvidním odtokům (jsou považovány za vysoce jisté a stabilní, například peněžní částky splatné od ústředních bank), (ii) přítoky podléhající vyššímu limitu ve výši 90 % odtoků (jedná se o likvidní přítoky, které mohou být započteny proti odtokům, ale pouze do maximální výše 90 % těchto odtoků, čímž je zohledněno riziko, že některé přítoky nemusí být plně dostupné během krizových situací. Příkladem mohou být spotřebitelské úvěry, pokud jsou poskytovány jako hlavní činnost) a (iii) přítoky podléhající limitu ve výši 75 % odtoků (čímž je reflektována vyšší míra nejistoty týkající se dostupnosti těchto přítoků během krizových podmínek. Příkladem může být přítok v případě, že je poskytovatelem přítoku mateřský nebo dceřinný podnik instituce).

Pro výpočet čistého odtoku likvidity se použije následující vzorec

$$NLO = TO - \text{MIN}(FEI, TO) - \text{MIN}(IHC, 0,9 * \text{MAX}(TO - FEI, 0)) - \text{MIN}(IC, 0,75 * \text{MAX}(TO - FEI - IHC/0,9, 0))$$

Kde

- NLO představuje čistý odtok likvidity
- TO představuje odtoky celkem
- TI představuje přítoky celkem
- FEI představuje plně vyjmuté přítoky
- IHC představuje přítoky podléhající vyššímu limitu ve výši 90 % odtoků
- IC představuje přítoky podléhající limitu ve výši 75 % odtoků

Fungování výše uvedeného vzorce je možné si představit na následujícím příkladu, kdy banka eviduje následující hodnoty:

- TO = 1 000 milionů Kč
- FEI = 200 milionů Kč
- IHC = 300 milionů Kč
- IC = 400 milionů Kč

$$\min (FEI, TO) = (200, 1\ 000) = 200$$

$$\max(TO - FEI, 0) = (1\ 000 - 200, 0) = 800$$

$$\min (IHC, 0,9 * 800) = \min (300, 720) = 300$$

$$\max (TO - FEI - \frac{IHC}{0,9}, 0) = \max (1\ 000 - 200 - \frac{300}{0,9}, 0)$$

$$\max(1\ 000 - 200 - 333,33, 0) = \max (466,67, 0) = 466,67$$

$$0,75 * 466,67 = 350$$

$$\min (IC, 350) = \min (400, 350) = 350$$

$$NLO = 1\ 000 - 200 - 300 - 350 = 150$$

Výsledný čistý odtok likvidity v daném příkladu je tedy 150 milionů Kč.

Pro úplnost dokončíme výpočet celkového LCR s níže uvedenými hodnotami:

- Aktiva úrovně 1 = 500 milionů Kč
 - Z toho expozice ve formě krytých dluhopisů mimořádně vysoké kvality splňující předepsané podmínky, které podléhají srážce 7 % = 300 milionů Kč
 - Ostatní aktiva úrovně 1 nepodléhající srážkám = 200 milionů Kč
- Aktiva úrovně 2A = 300 milionů Kč
- Aktiva úrovně 2B = 200 milionů Kč
 - Expozice ve formě cenných papírů zajištěných aktivy, podléhající srážce 25 % = 80 milionů Kč
 - Expozice ve formě cenných papírů zajištěných aktivy, podléhající srážce 35 % = 60 milionů Kč
 - Expozice krytých dluhopisů, podléhající srážce 30 % = 40 milionů Kč
 - Ostatní aktiva podléhající srážce 50 % = 20 milionů Kč

Rezerva v oblasti likvidity

$$= (200 + 300 * 0,93) + (300 * 0,85) + (80 * 0,75 + 60 * 0,65 + 40 * 0,70 + 20 * 0,50)$$

$$Rezerva v oblasti likvidity = 479 + 216,75 + 68,5 = 764,25 \text{ milionů Kč}$$

$$LCR = \frac{Rezerva v oblasti likvidity}{\text{Čistý odtok likvidity}} = \frac{764,25}{150} = 5,095$$

4.4.2. Implementace ukazatele krytí likvidity v USA a rozdíly oproti implementaci v ČR

LCR je v USA implementováno v § 50, 249 a 329 hlavy dvanácté CFR a to pro instituce, které jsou pod dohledem OCC, FEDu a FDIC.

Základní vzorec pro výpočet LCR je v USA totožný vzhledem ke vzorci platnému v ČR (viz předchozí da) a stejně tak jako v ČR se i v USA likvidní aktiva dělí na tři kategorie: Aktiva úrovně 1, Aktiva úrovně 2A a aktiva úrovně 2B.²⁰³

Aktiva úrovně 1 se dle americké úpravy skládají z těchto složek:

- Rezervy u regulátora
- Rezervy u cizích centrálních bank, které může banka kdykoliv vybrat
- Cenné papíry vydané nebo bezpodmínečně zaručené ministerstvem financí USA
- Cenné papíry vydané nebo bezpodmínečně zaručené agenturami USA, které mají plnou a výslovnou záruku vlády USA (pokud jsou likvidní a snadno obchodovatelné)
- Cenné papíry vydané nebo bezpodmínečně zaručené subjekty jako například Mezinárodním měnovým fondem nebo Evropskou centrální bankou (za určitých podmínek)
- Cenné papíry vydané nebo bezpodmínečně zaručené centrálními vládami, agenturami, ministerstvy nebo centrálními bankami (nemusí být zcela bezrizikové, ale musí splňovat jiné podmínky včetně likvidnosti a snadné obchodovatelnosti).

V implementaci aktiv úrovně 1 se objevují v obou legislativách poměrně značné rozdíly. Především je možné si zmínit toho, že bankovky a mince nejsou součástí aktiv úrovně 1 a to navzdory tomu, že pravidla Basel III jejich zahrnutí do této kategorie výslovně předpokládají. Toto rozhodnutí bylo ze strany amerických regulátorů zdůvodněno tím, že hotovost může být nezbytná k plnění každodenních obchodních transakcí a její začlenění do aktiv úrovně 1 by mohlo vést k logistickým problémům spojeným se zajištěním možnosti okamžitého využití hotovosti. V souvislosti s absencí bankovek a mincí v aktivech úrovně 1 je ovšem nutné zmínit, že pro získání konečné hodnoty aktiv úrovně 1 je nutné od jejich reálné hodnoty odečíst požadavek na povinné minimální rezervy, který je snížen o trezorovou hotovost banky.²⁰⁴

²⁰³ V angličtině Level 1 liquid assets, Level 2A liquid assets a Level 2B liquid assets

²⁰⁴ Federal Register :: Liquidity Coverage Ratio: Liquidity Risk Measurement Standards, [online]. Získáno z : <https://www.federalregister.gov/documents/2014/10/10/2014-22520/liquidity-coverage-ratio-liquidity-risk-measurement-standards> [viděno 22 červen 2024].

Tímto způsobem by se bankovky a mince vlastně staly součástí aktiv úrovně 1, navzdory tomu, že nejsou jejich součástí de iure a to alespoň v takové výši, která by nepřevýšila požadavek na povinné minimální rezervy. V současnosti je ovšem sazba povinných minimálních rezerv 0 %²⁰⁵ a proto bankovky a mince nejsou ani de facto součástí aktiv úrovně 1.

Mezi dalšími rozdíly je možné jmenovat, že česká (evropská) legislativa umožňuje do aktiv úrovně 1 zahrnout také kryté dluhopisy a aktiva emitovaná úvěrovými institucemi (za určitých poměrně omezených podmínek podmínek).

V USA jsou jako složka aktiv úrovně 2A definovány pouze dvě kategorie cenných papírů: Cenné papíry vydané nebo garantované americkými vládními sponzorovanými podniky (podniky založené nebo registrované federální vládou za účelem, které mají sloužit veřejným účelům, ale jejichž dluhové závazky nejsou zaručeny vládou USA) a cenné papíry vydané nebo garantované vládou, agenturou, ministerstvem nebo centrální bankou nebo případně multilaterální rozvojovou bankou, pokud nejsou součástí aktiv úrovně 1, jedná se o spolehlivý zdroj likvidity (v případě 30 denního krizového období se pokles ceny tohoto aktiva neprojeví o více než 10 %). Americká právní úprava tedy neobsahuje zařazení krytých dluhopisů a korporátních dluhových cenných papírů do aktiv úrovně 2B. Obecně tedy lze říci, že aktiva úrovně 2A jsou v USA vymezeny podstatně restriktivněji než v ČR, jelikož v ČR je možné naplnit podmínky aktiv úrovně 2A i cennými papíry soukromého sektoru (respektive podniky bez návaznosti na veřejný sektor).

Co se týče aktiv úrovně 2B, tak jako tato aktiva jsou v USA definovány (i) Korporátní dluhové cenné papíry a (ii) Veřejně obchodovatelné akcie. Pro zařazení veřejně obchodovatelných akcií do aktiv úrovně 2B platí poměrně podobné podmínky jako v ČR (například musí být zdrojem likvidity i v krizových obdobích, tj. V krizovém období nesmí pokles jejich ceny na burze být více než 40 % jejich ceny). Poměrně podstatným rozdílem oproti české (evropské) úpravě je, že nesmí být vydány subjektem finančního sektoru jako například investiční společností nebo penzijním fondem. V případě korporátních dluhových cenných papírů je pak možné říci, že na jednu stranu evropská úprava vyžaduje, aby emise těchto cenných papírů měla objem

²⁰⁵ Reserve Requirements of Depository Institutions, 2022 *Federal Register* [online]. Získáno z : <https://www.federalregister.gov/documents/2022/12/01/2022-26065/reserve-requirements-of-depository-institutions> [viděno 22 červen 2024].

nejméně 250 milionů EUR a maximální doba splatnosti činila 10 let (požadavky, které americká úprava neuplatňuje).

Výpočet aktiv úrovně 1 je popsán výše a žádné další srážky se zde neuplatňují. U aktiv úrovně 2A se uplatní srážky ve výši 15 % a u aktiv úrovně 2B se uplatní srážky ve výši 50 %.

Výpočet HQLA podle americké úpravy tedy vypadá následovně:

$$HQLA = Akt. \text{ úr. } 1 + Akt. \text{ úr. } 2A + Akt. \text{ úr. } 2B - \max(\text{Neupravený přebytek HQLA}, \text{Upravený přebytek HQLA})$$

$$\text{Neupravený přebytek HQLA} = \text{Přebytek nad limitem Akt. úr. } 2 + \text{Přebytek nad limitem Akt. úr. } 2B$$

$$\text{Přebytek nad limitem Akt. úr. } 2 = \max((Akt. \text{ úr. } 2A + Akt. \text{ úr. } 2B - 0,6667 * Akt. \text{ úr. } 1), 0)$$

$$\text{Přebytek nad limitem Akt. úr. } 2B$$

$$= \max(Akt. \text{ úr. } 2B - \text{Přebytek nad limitem Akt. úr. } 2 - 0,1765 * (Akt. \text{ úr. } 1 + Akt. \text{ úr. } 2A), 0)$$

$$\text{Upravený přebytek HQLA}$$

$$= \text{Upravený přebytek nad limitem Akt. úr. } 2 + \text{Upravený přebytek nad limitem Akt. úr. } 2B)$$

$$\text{Upravený přebytek nad limitem Akt. úr. } 2$$

$$= \max((\text{Upravená Akt. úr. } 2A + \text{Upravená Akt. úr. } 2B - 0,6667 * \text{Upravená Akt. úr. } 1), 0)$$

$$\text{Upravená Akt. úr. } 1 = \text{Reálná hodnota upravených akt. úr. } 1 - \text{Povinné minimální rezervy}$$

$$\text{Upravená akt. úr. } 2A = 0,85 * \text{Reálná hodnota upravených akt. úr. } 2A$$

$$\text{Upravená akt. úr. } 2B = 0,50 * \text{Reálná hodnota upravených akt. úr. } 2B$$

$$\text{Upravený přebytek nad limitem Akt. úr. } 2B$$

$$= \max(\text{Upravená Akt. úr. } 2B - \text{Upravený přebytek nad limitem Akt. úr. } 2 - 0,1765 * (\text{Upravená Akt. úr. } 1 + \text{Uprav Akt. úr. } 2A), 0)$$

Pokud využijeme stejné hodnoty jako v předchozí kapitole pro výpočet LCR za použití výše uvedeného vzorečku, tak získáme následující výsledek (vzorec pro výpočet čistého odtoku likvidity je v obou jurisdikcích v podstatě totožný).

$$LCR = \frac{HQLA}{NLO} = \frac{833,35}{150} = 5,5557$$

Pokud výsledek srovnáme s výsledkem výpočtu v předešlé kapitole (5,8067) můžeme konstatovat, že v rámci české (evropské) jurisdikce dosáhl ukazatel krytí likvidity vyšší hodnoty a to především kvůli nižším srážkám komponent aktiv úrovně 2B v rámci americké jurisdikce. Přestože v obou případech výpočtů byla použita stejná velikost aktiv úrovně 1, 2A a 2B je nutné zmínit, že jednotlivé komponenty aktiv úrovně 1 a 2B v rámci české (evropské) jurisdikce byly

zvoleny náhodně a neodpovídají skutečným hodnotám. Uvedené výpočty je tedy třeba považovat pouze za ilustrativní.

Na druhou stranu je ovšem možné uvést, že kvůli objektivně restriktivnější implementaci jednotlivých složek aktiv úrovně 1, 2A a 2B (částečně je možné argumentovat také výše provedeným výpočtem) je pro americké banky obecně složitější dosáhnout splnění požadavků na LCR.

USA neimplementovaly pravidla umožňující alternativní přístupy k likviditě, třebaže například § 329.40 vymezuje postup instituce pod dohledem FDIC v případě, že nesplňuje požadavky na likviditu (jedná se hlavně o informování FDIC, konzultace s FDIC a případně představení plánu s nápravnými opatřeními).

4.5. Srovnání implementace ukazatele čistého stabilního financování podle pravidel Basel III v USA a v ČR

4.5.1. Implementace ukazatele čistého stabilního financování v ČR

V ČR je NSFR implementováno pomocí nařízení EU 2019/876, kterým se mění nařízení CRR, pokud jde o pákový poměr, ukazatel čistého stabilního financování, požadavky na kapitál a způsobilé závazky, úvěrové riziko protistrany, tržní riziko, expozice vůči ústředním protistranám, expozice vůči subjektům kolektivního investování, velké expozice, požadavky na podávání zpráv a zpřístupňování informací (dále jen „nařízení EU měnící CRR“), konkrétně článek 428a a následující.

Základní vzorec pro výpočet NSFR je implementován identicky vzhledem k obecným pravidlům Basel III.

$$\frac{\text{Dostupné stabilní financování}}{\text{Požadované stabilní financování}} = \text{Ukazatel čistého stabilního financování v \% (NSFR)}$$

NSFR musí dosahovat výše nejméně 100 %.

Objem dostupného stabilního financování se spočítá jako násobek jednotlivých kategorií kapitálu daným faktorem dostupného stabilního financování a následný součet těchto násobků.

Kategorie kapitálu a faktory dostupného stabilního financování:

Faktory dostupného stabilního financování	Kategorie kapitálu/závazků
0 %	<ul style="list-style-type: none"> • Závazky bez stanovené splatnosti, pokud dále není stanoveno jinak,²⁰⁶ • Jakékoli další závazky a kapitálové položky nebo nástroje, pokud nejsou uvedeny dále
50 %	<ul style="list-style-type: none"> • Přijaté vklady splňující daná kritéria • Závazky se zbytkovou splatností kratší než jeden rok poskytované určitými subjekty (především subjekty veřejného sektoru, ale také například úvěrovými družstvy povolenými příslušným orgánem) • Závazky se zbytkovou splatností od šesti měsíců po jeden rok poskytované například Evropskou centrální bankou nebo centrální bankou členského státu • Jiné závazky se zbytkovou splatností od šesti měsíců po jeden rok neuvedené na jiném místě v této tabulce.
90 %	<ul style="list-style-type: none"> • Různé druhy retailových vkladů, které mají zbytkovou splatnost méně než 1 rok a splňují kritéria pro ostatní retailové vklady²⁰⁷
95 %	<ul style="list-style-type: none"> • Různé druhy retailových vkladů, které mají zbytkovou splatnost méně než 1 rok a splňují kritéria pro stabilní retailové vklady²⁰⁸
100 %	<ul style="list-style-type: none"> • Položky CET 1, AT 1 a Tier 2 kapitálu před provedením předpokládaných odpočtů

²⁰⁶ Výjimku explicitně představují odložené daňové závazky a menšinové podíly, na které se vztahuje faktor 0 %, 50 % nebo 100 % podle efektivní zbytkové splatnosti, tj. Doby, která zbývá do splatnosti upravená o různé faktory, které dobu mohou ovlivnit.

²⁰⁷ V době psaní této práce tato pravidla ještě nebyla publikována

²⁰⁸ V době psaní této práce tato pravidla ještě nebyla publikována

	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitálové nástroje se zbytkovou splatností jeden rok a více s výjimkou nástrojů s opcemi, které by v případě uplatnění zkrátily splatnost na méně než 1 rok • Další závazky se zbytkovou splatností více než 1 rok, není-li na jiném místě v této tabulce uvedeno jinak.
--	--

Objem požadovaného stabilního financování se vypočte vynásobením hodnoty dané kategorie kapitálu daným faktorem požadovaného stabilního financování a následným sečtením objemů daných aktiv.

Kategorie kapitálu v rámci požadovaného stabilního financování se člení podstatně podrobněji než kategorie kapitálu v rámci dostupného stabilního financování a to na 17 kategorií²⁰⁹ s faktory od 0 do 100 %. Jedná se o značné zvýšení počtu kategorií jejich počtu v pravidlech Basel III, kde bylo těchto kategorií jen 8.²¹⁰

4.5.2. Implementace ukazatele čistého stabilního financování v USA a rozdíly oproti implementaci v ČR

NSFR je v USA implementováno v § 50, 249 a 329 hlavy dvanácté CFR a to pro instituce, které jsou pod dohledem OCC, FEDu a FDIC.

Základní vzorec pro výpočet NSFR je v USA stejný a to včetně minimálního požadavku na NSFR, které musí být vyšší než 1,0 (tento požadavek je pouze v ČR uveden v procentech).

Kategorie kapitálu a faktory dostupného stabilního financování:

Faktory dostupného stabilního financování (ASF faktor v americké legislativě)	Kategorie kapitálu/závazků
0 %	<ul style="list-style-type: none"> • Obchodní závazky s krátkou splatností (např. nákup finančních nástrojů, cizí měny nebo komodit,

²⁰⁹ Články 428r-428ah nařízení EU měnící CRR

²¹⁰ BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014. *Basel III: the net stable funding ratio* [online]. Oct. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-964-0. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d295.pdf> [viděno 1 květen 2024]. Již citováno (poznámka pod čarou č. 134).

	<p>musí být vypořádány maximálně do pěti pracovních dnů)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vklady zprostředkované zprostředkovatelem od retailových zákazníků • Cenné papíry vydané institucí pod dohledem FDIC, OOC nebo FED se splatností méně než šest měsíců • Závazky instituce v případě, že mají splatnost do šesti měsíců
50 %	<ul style="list-style-type: none"> • Nezajištěné velkoobchodní financování se splatností méně než rok • Zajištěné transakce s finančním sektorem nebo centrálními bankami se splatností více než šest měsíce, ale méně než rok anebo zajištěné transakce, kde je protistranou entita nepodnikající ve finančním sektoru se splatností méně než rok • Závazky instituce s výjimkou závazků týkající se regulatorního kapitálu (v některých případech za podmínky splatnosti v období mezi šesti měsíci a jedním rokem)
90 %	<ul style="list-style-type: none"> • Retailové vklady (s výjimkou stabilních retailových vkladů nebo vkladů zprostředkovaných zprostředkovatelem) • Sweep vklady, tj. Vklady, na které automaticky na konci každého dne přichází předem smlouvená částka

95 %	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilní retailové vklady (takové které jsou zcela kryty pojištěním vkladů) • Tzv. Sweep vklady (v tomto případě se musí jednat o deposit jednotlivce, musí být plně pokryt pojištěním vkladů a je velmi nepravděpodobné, že by k výběru takového vkladu došlo během krizového období)
100 %	<ul style="list-style-type: none"> • Regulační kapitálové prvky a závazky se splatností jeden rok nebo více (kromě retailových a brokerových vkladů)

Objem požadovaného stabilního financování se vypočte obdobným způsobem jako v rámci evropské regulace. Drobným rozdílem je, že americká úprava vyžaduje, aby v případě institucí²¹¹ některých institucí byl daný koeficient snížen na 0,85 původní hodnoty.

Kategorie kapitálu v rámci požadovaného stabilního financování se člení podstatně méně podrobně než kategorie kapitálu v rámci evropské regulace a to na 7 kategorií s faktory od 0 do 100 %. Oproti pravidlům Basel III dokonce jedna kategorie chybí, konkrétně kategorie s RSF faktorem 10 %.

4.6. Srovnání implementace pákového poměru podle pravidel Basel III v USA a v ČR

4.6.1. Implementace pákového poměru v ČR

V českém právním prostředí je pákový poměr implementován skrze nařízení upravující CRR, konkrétně skrze články 429 až 429g.

Pákový poměr se vypočítá pomocí následujícího vzorečku:

$$\text{Pákový poměr} = \frac{\text{Hodnota kapitálu Tier 1}}{\text{Celková míra expozic}}$$

Celková míra expozic pak zahrnuje řadu různých kategorií, tedy konkrétně aktiv, derivátů, úvěrového rizika protistrany, podrozvahových položek a nákupy a prodeje s obvyklým

²¹¹ Instituce s méně než 75 miliardami USD průměrného váženého krátkodobého velkoobchodního financování

termínem dodání čekající na vypořádání a naopak se banka může rozhodnout, že některé expozice nebudou zařazeny do celkové míry expozic (například částky odečtené od CET 1 kapitálu, nerizikové expozice, atd.). Nařízení upravující CRR dále přesněji definuje výpočty jednotlivých kategorií celkové míry expozic.

Požadavek na pákový poměr je stanoven ve výši 3 %.²¹²

4.6.2. Implementace pákového poměru v USA a srovnání s implementací v ČR

Pákový poměr je v USA implementován v § 3, 217 a 324 hlavy dvanácté CFR a to pro instituce, které jsou pod dohledem OCC, FEDu a FDIC.

Oproti evropské úpravě se pákový poměr v USA dělí na základní a doplňkový, přičemž požadavek základní pákový poměr 4 % a požadavek na doplňkový pákový poměr činí 3 %. Doplňkový pákový poměr se použije v případě institucí kategorie III²¹³ a v případě instituce používající Pokročilý systém interního ratingu.

Vzorec pro výpočet pákového poměru je podobný vzorci zmíněnému v předešlé kapitole týkající se implementace pákového poměru v ČR ovšem s tím rozdílem, že americké právo dodatečně žádá odečet určitých položek jako například odpisů, odložených daňových pohledávek nebo jakýkoli zisk z prodeje v souvislosti se sekuritizační expozicí od jmenovatele výše uvedeného vzorečku.

4.7. Srovnání implementace dodatečných kapitálových požadavků na systémově významné banky

4.7.1. Implementace dodatečných kapitálových požadavků na systémově významné banky v ČR

Implementace dodatečných kapitálových požadavků pro systémově významné instituce se na evropské úrovni děje skrze směrnici CRD a na české úrovni skrze § 12u zákona o bankách.

ČNB určí, které finanční instituce jsou globálně systémově významné na konsolidovaném základu (toto ve výsledku znamená, že institut dodatečných kapitálových požadavků na

²¹² Nařízení - 2019/876 - EN - EUR-Lex, [online]. Získáno z : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0876#ntr7-L_2019150CS_01000101-E0007 [viděno 25 červen 2024].

²¹³ Například členské banky, které při splnění dalších podmínek mají konsolidovaná aktiva vypočtená na základě průměru zaposlední čtyři kalendářní čtvrtletí ve výši alespoň 10 mld USD. Kompletní definici je možné najít v § 249.3 hlavy dvanácté CFR.

systémově významné banky není v ČR je co do významu omezený, jelikož značná část bank sídlících v ČR jsou dceřinné společnosti institucí nepodléhajících dohledu ČNB).

Kritéria podle kterých se stanovuje systémová významost jsou velikost skupiny, propojenost s finančním systémem, nahraditelnost služeb (maximální skóre v rámci této kategorie je 500 bps), složitost skupiny a přeshraniční činnosti.

Minimální sazba dodatečné rezervy pro systémově významné banky je 1 % objemu rizikové expozice, přičemž konkrétní sazby stanovuje ČNB v závislosti na systémové významnosti banky a to v násobcích 0,5 procentního bodu.

EBA stanovila seznam institucí, jejichž hodnoty jsou používány jako referenční. ČNB určí skóre pro každého účastníka vzorku jako jednoduchý průměr skóre z jednotlivých kategorií. Hodnota skóre pro jednotlivé kategorie je získána jednoduchým průměrem výsledků získaných dělením hodnoty každého ukazatele příslušnou celkovou hodnotou, kterou oznámí EBA.

Určení zda je daná instituce systémově významná (a případně nakolik) se děje pomocí stejné bodové škály, kterou použil i Basilejský výbor, tj. Systémově významné instituce jsou rozděleny do pěti podkategorií na základě kterých je jim následně přiřazena konkrétní sazba dodatečné rezervy. Aby banka byla kvalifikovaná pro nejnižší kategorii musí získat 130 základních bodů, pro nejvyšší kategorii musí získat 530 základních bodů.

4.7.2. Implementace dodatečných kapitálových požadavků na systémově významné banky v USA a srovnání s implementací v ČR

Dodatečné kapitálové požadavky na systémově významné banky jsou v USA implementovány v § 3, 217 a 324 hlavy dvanácté CFR a to pro instituce, které jsou pod dohledem OCC, FEDu a FDIC.

Dodatečné kapitálové požadavky se mohou uplatnit na instituce kategorie III a institucí používající Pokročilý systém interního ratingu v případě, že budou definovány jako systémově významné²¹⁴. Americká legislativa stanovuje dvě možnosti výpočtu toho, zda je banka systémově významná a případně jak vysoká bude sazba dodatečných kapitálových požadavků. Metoda 1²¹⁵ výpočtu je v americké legislativě zcela identická s postupem dle pravidel Basel III

²¹⁴ Tyto subjekty musí každoročně počítat zda se budou klasifikovat jako systémově významné.

²¹⁵ Metody jsou v CFR doslova označovány jako „Method 1“ a „Method 2“

(viz kapitola 4.6., banka tedy bude klasifikovaná jako systémově významná pokud překročí hranici 130 bodů). Metoda 2 zahrnuje další faktory nezahrnuté v první metodě, především krátkodobé velkoobchodní financování (tím je reflektováno s tím spojené riziko závislosti banky na krátkodobém velkoobchodním financování). Postup pro výpočet je obdobný, ovšem koeficienty při výpočtu jednotlivých indikátorů jsou odlišné. Instrukce musí použít obě metody a výsledek porovnat. Dodatečný kapitálový požadavek je určen na základě vyššího výsledku výpočtu těchto metod.

Klíčovým rozdílem mezi oběma úpravami je existence výpočtu dle Metody 2, který musí provádět dané americké instituce, což potencionálně může vést k vyšší míře rezerv u těchto bank. Dalším rozdílem je, že při výpočtu toho, zda jsou banky systémově významné nejsou americké banky omezeny v rámci kategorie nahraditelnosti maximálním skórem tak jako české banky.

5. Srovnání dopadů implementace Basel III v USA a v ČR z hlediska statistický dat

V rámci této kapitoly bude komentován dopad implementace pravidel Basel III jak v USA, tak v ČR. Srovnáván bude především tzv. úrokové rozpětí²¹⁶, což je rozdíl mezi úrokem, který banka vyžaduje od svých klientů a úrokem, který poskytuje v rámci platby úroků z depozit.²¹⁷ Porovnávány budou také jednotlivé proměnné, které byly využity k výpočtu úrokového rozpětí. Při popisování dopadu implementaci pravidel Basel III budou zohledněny další proměnné, které mají vliv na výši úrokového rozpětí a dalších popisovaných proměnných. Mezi těmito zohledněnými proměnnými je možné jmenovat především inflaci, HDP v přepočtu na obyvatele a výši úrokových sazeb stanovenou regulátorem (taky třeba měnová zásoba, úroky dluhopisů?). Je složité přesně určit jednotné datum implementace pravidel Basel III, jelikož byla zaváděna postupně, proto bude toto datum, pro účely srovnání dopadů implementace Baselu III z hlediska statistických dat, určeno na základě toho, kdy bylo v obou zemích došlo k implementaci nejpodstatnější části předpisů. V USA je jako toto datum možné určit roky 2014, případně 2015, jelikož v roce 2013 vydal FED úpravu zavádějící pravidla Basel III, která

²¹⁶ V Angličtině Lending spread

²¹⁷ Glossary | DataBank, [online]. Získáno z : <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/global-financial-development/series/GFDD.EI.02> [viděno 25 června 2024].

pro velké banky začala být účinná v roce 2014 a pro menší instituce v roce 2015.²¹⁸ V Evropě pak nařízení CRR nabylo účinnosti 1. ledna 2014 a směrnice CRD byla do zákona o bankách implementována také v tomto roce a ČNB se rozhodla začít uplatňovat dané požadavky již v průběhu roku 2014.²¹⁹

Období	Úrokové rozpětí v USA očištěné o inflaci	Úrokové rozpětí v ČR očištěné o inflaci
2008	0,071%	1,026%
2009	0,597%	2,687%
2010	0,721%	2,589%
2011	0,716%	2,527%
2012	0,722%	2,476%
2013	0,716%	2,141%
2014	0,695%	2,136%
2015	0,693%	2,015%
2016	0,691%	1,771%
2017	0,684%	1,386%
2018	0,696%	1,513%
2019	0,657%	1,763%
2020	0,611%	1,630%
2021	0,570%	1,403%
2022	0,600%	2,429%
2023	0,464%	2,491%

Zdroje:

Current US Inflation Rates: 2000-2024, 2008 [online]. Získáno z : <https://www.usinflationcalculator.com/inflation/current-inflation-rates/> [viděno 25 červen 2024].

KURZY.CZ. Inlace - 2024, míra inflace a její vývoj v ČR - maximum, Meziroční inflace v % | Kurzy.cz. [online]. Získáno z : <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/> [viděno 25 červen 2024].

Pomocí výše uvedené tabulky je možné vidět úrokové rozpětí v obou porovnávaných zemích. Při srovnání dat v obou sloupcích je možné konstatovat, že hodnoty úrokového rozpětí v ČR jsou vždy podstatně vyšší než hodnoty úrokového rozpětí v USA. Je pravděpodobné, že tento rozdíl je způsobený odlišnou finanční kulturou v obou zemích. V USA je napojení na kapitálové trhy mnohem silnější než v EU, což vede k tomu, že značná část korporátního financování je prováděna skrze tyto trhy, například formou emisí dluhopisů. Jelikož kapitálové trhy v ČR nejsou tak rozvinuté, musí se podnikatelé spoléhat na financování skrze bankovní sektor, což vede ke zvyšování úrokového rozpětí.²²⁰ Hodnoty z této tabulky byly spočítány pomocí následujícího vzorce:

²¹⁸ Basel Regulatory Framework, [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/supervisionreg/basel/basel-default.htm> [viděno 25 červen 2024].

²¹⁹ Časté otázky a odpovědi – směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a nařízení Capital Requirements Regulation (CRR) - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Caste-otazky-a-odpovedi-smernice-Capital-Requirements-Directive-CRD-IV-a-narizeni-Capital-Requirements-Regulation-CRR/> [viděno 25 červen 2024].

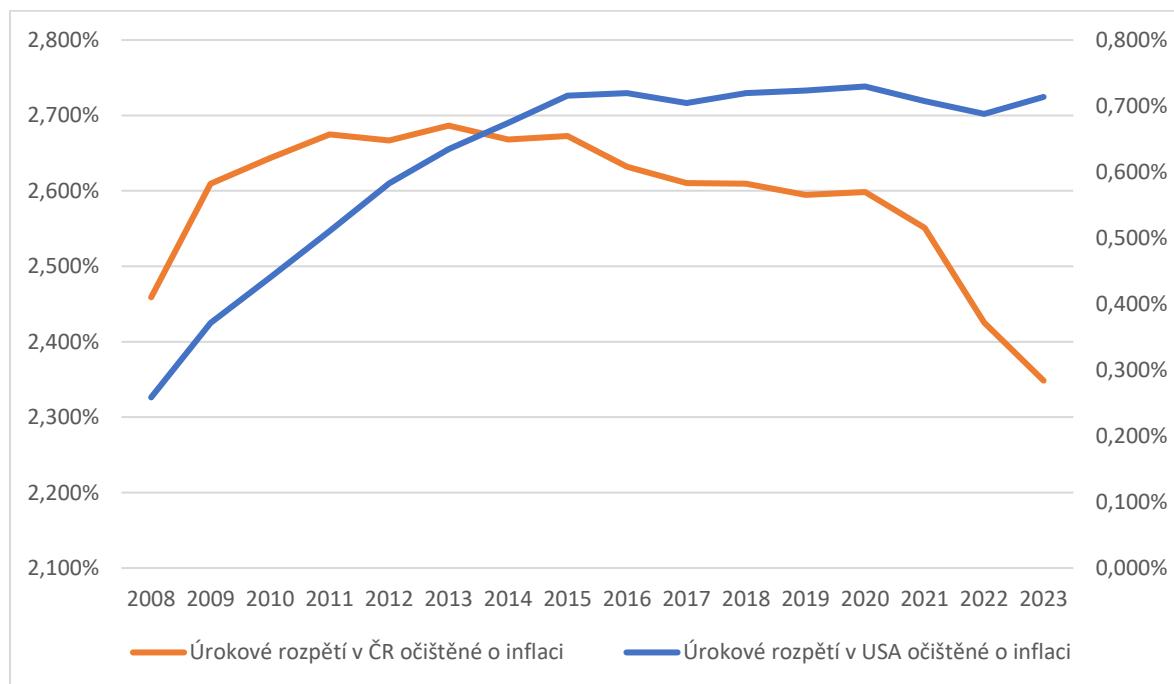
²²⁰ DE FIORE, Fiorella a UHLIG, Harald, 2005. Bank Finance Versus Bond Finance: What Explains the Differences between Us and Europe? *SSRN Electronic Journal*. DOI [10.2139/ssrn.836444](https://doi.org/10.2139/ssrn.836444).

$$\text{Úrokové rozpětí} = \frac{\text{Celkové úrokové výnosy}}{\text{Úročena aktiva}} - \frac{\text{Celkové úrokové náklady}}{\text{Úročena závazky}}$$

Hodnoty použité pro výpočet výše uvedené tabulky je možné najít v tabulce uvedené v příloze č. 1.

Pro lepší ilustraci je možné použít následující graf vycházející z tabulky o úrokovém rozpětí:

Graf 1: Úrokové rozpětí v ČR (levá osa), úrokové rozpětí v USA (pravá osa)

Zdroje:

FDIC Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 25 červen 2024].

FDIC: Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 25 červen 2024].

Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 červen 2024].

Úrokové rozpětí v USA je vyznačeno ve sloupcích a používá vedlejší osu grafu (tj. k jeho vysvětlení je třeba užívat osu napravo grafu). Pro lepší zvýraznění náhlých výkyvů graf označuje také křivky dlouhodobých trendů úrokovém rozpětí (přerušované čáry).

Pokud uvažujeme, že Basel III byl implementován v obou zemích v roce 2014, tak je možné konstatovat, že ani v jedné zemi implementace Baselu III nepředznamenala významný výkyv v úrokovém rozpětí, ačkoliv v ČR od implementace Baselu III dochází k postupnému poklesu úrokového rozpětí.

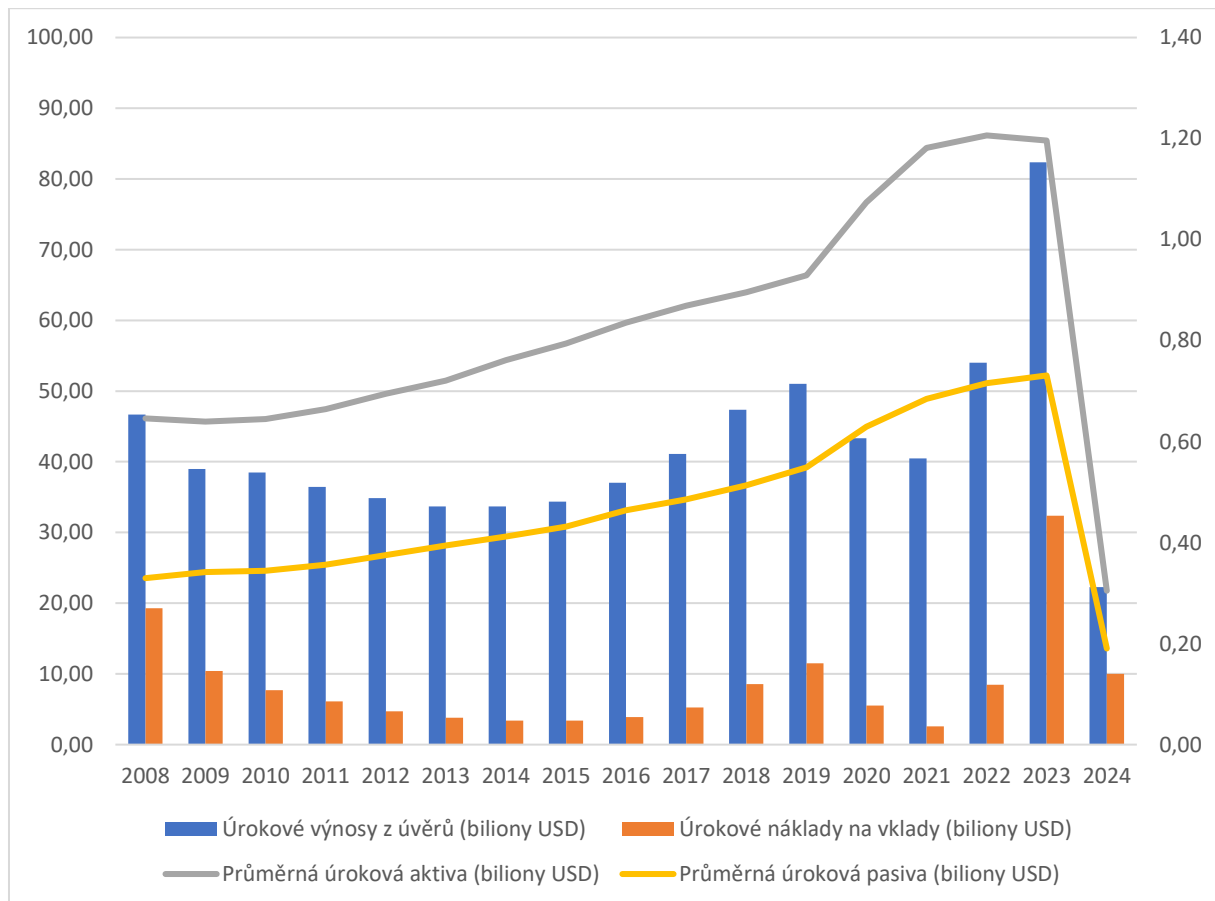
Dále je třeba posoudit následující údaje a zohlednit, jestli mohli mít vliv na vývoj úrokového rozpětí v USA a v ČR:

- Data pro výpočet úrokového rozpětí:
 - Úrokové výnosy z úvěrů
 - Úrokové náklady na úvěry
 - Průměrná úroková aktiva (respektive Poskytnuté úvěry a vklady)
 - Průměrná úroková pasiva (respektive Přijaté vklady a úvěry)
- Úrokové sazby stanovené FEDem a ČNB
- HDP na obyvatele
- Měnovou zásobu v dané zemi
- Zisky bank

5.1. Dopad implementace Basel III na ekonomiku USA z hlediska statistických dat

5.1.1. Úrokové rozpětí v USA

Graf 2: Úrokové výnosy a náklady (biliony USD; pravá osa), průměrná úroková aktiva a pasiva (biliony USD, levá osa)

Zdroje:

FDIC Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 25 červen 2024].
FDIC: Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 25 červen 2024].

Z výše uvedené tabulky není zřejmý žádný náhlý skok hodnot, který by následoval implementaci pravidel Basel III. Poměrně zřejmý je samozřejmě propad hodnot v roce 2023, ovšem domnívám se, že ten je možné přičítat spíše následkům pandemie Covid-19 spojenými s vysokou mírou inflace (v roce 2022 v průměru 8 %, zatímco v roce 2023 4,1 %²²¹, což je stále poměrně vysoko nad hodnotou na kterou se běžně cílí centrální bankou). Dá se říci, že v letech po roce 2014 dochází spíše k nárůstu všech hodnot, nikoliv pouze například úrokových nákladů na vklady, což se dalo předpokládat vzhledem k zvýšeným nárokům na regulační kapitál. Z uvedeného je tedy zřejmé, že data jsou ovlivněna dalšími proměnnými. Těmito proměnnými

²²¹ Kompletní data k inflaci viz Příloha I

velice pravděpodobně může být jeden nebo více z následujících indikátorů: Úrokové sazby stanovené FEDem, HDP na obyvatele nebo výše regulatorního kapitálu.

5.1.2. Úrokové sazby v USA

Období	Federal Funds Rate nastavená FEDem
2008	3,94%
2009	0,15%
2010	0,11%
2011	0,17%
2012	0,08%
2013	0,14%
2014	0,07%
2015	0,11%
2016	0,34%
2017	0,65%
2018	1,41%
2019	2,40%
2020	1,55%
2021	0,09%
2022	0,08%
2023	4,33%

Zdroj: FOSTER, Sarah, 2024. Federal Funds Rate History: 1980 Through The Present. *Bankrate* [online]. 12 červen 2024. Získáno z : <https://www.bankrate.com/banking/federal-reserve/history-of-federal-funds-rate/> [viděno 25 červen 2024].

Federal Funds rate je sazba určená FEDem, kterou si jednotlivé komerční banky platí za poskytnutí peněz tzv. „overnight“. Výše této sazby do značné míry ovlivňuje „cenu peněz“ pro banky. Je možné si povšimnout, že právě v období 2014-2019 se zvyšuje Federal Funds Rate, což koreluje s růstem úrokových výnosů v Grafu 2 a následné snížení v letech 2020-2022 odpovídá poklesu úrokových výnosů.

5.1.3. HDP na obyvatele v USA

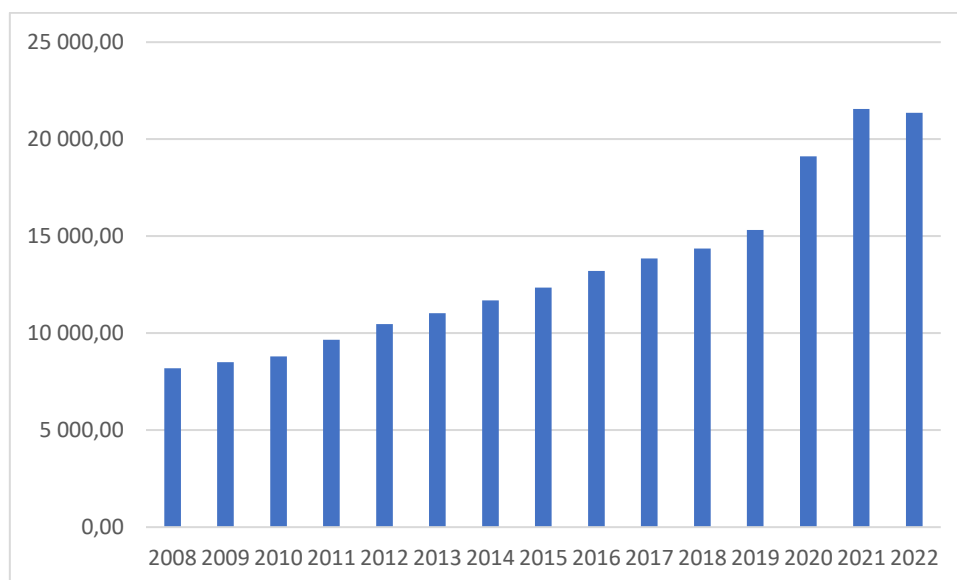
HDP na obyvatele (v USD)	
Období	USA
2008	48 570,00
2009	47 194,90
2010	48 650,60
2011	50 066,00
2012	51 784,40
2013	53 291,10
2014	55 123,80
2015	56 762,70
2016	57 866,70
2017	59 907,80
2018	62 823,30
2019	65 120,40
2020	63 528,60
2021	70 219,50
2022	76 329,60

Zdroj: World Bank Open Data, *World Bank Open Data* [online]. Získáno z : <https://data.worldbank.org> [viděno 25 červen 2024].

Ve výše uvedené tabulce je možné vidět stoupající trend. Ekonomická expanze obecně vede k větší úvěrové činnosti (viz stoupající průměrná úroková aktiva) a také vyšším úrokovým sazbám, což má vliv na výši úrokových výnosů z úvěrů. Je ovšem složité přesně určit vliv, který má hospodářská expanze na úvěrovou činnost a proto není přesně možné říct, zda by při stagující ekonomice Basel III způsobil propad v úvěrové činnosti a v úvěrových sazbách.

5.1.4. Peněžní zásoba v USA

Graf 3: Peněžní zásoba v USA (v miliardách USD, peněžní agregát M2)

Zdroj: U.S.: M2 money stock 2000-2022, *Statista* [online]. Získáno z : <https://www.statista.com/statistics/187729/total-us-money-stock-for-m2-since-1990/> [viděno 25 červen 2024].

Výše uvedený graf popisuje vývoj peněžní zásoby v USA mezi lety 2008-2022, konkrétně popisuje vývoj peněžního agregátu M2, který zahrnuje peněžní agregát M1 (tedy oběživo a jednodenní vklady) a dále zahrnuje vklady s dohodnutou splatností do 2 let a vklady s výpovědní lhůtou do 3 měsíců.²²² Při zvážení vývoje úrokového rozpětí je třeba zvážit i případný vliv peněžní zásoby, jelikož vyšší peněžní zásoba obvykle vede k vyšší nabídce úvěrů a tím tlaku na nižší úrokové rozpětí. Naopak při vysoké peněžní zásobě banky nemusí zvyšovat úrokové sazby u vkladů s cílem získat více kapitálu, jelikož už pravděpodobně mají vysokou likviditu. To může vést ke snížení úrokového rozpětí.

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že existuje vztah mezi růstem peněžní zásoby a úvěrovým rozpětím v USA. Do roku 2014 jak peněžní zásoba, tak úrokové rozpětí rostlo. Následně dochází ke stabilizaci úrokového rozpětí, což mohlo být způsobeno dostatečnou likviditou bank a stabilizací úrokového rozpětí. Navzdory velkému nárůstu peněžní zásoby po roce 2020 dochází k propadu úrokového rozpětí, což bylo pravděpodobně zaviněno celkovou ekonomickou recesí a snahou bank nízkými úrokovými sazbami přilákat další zájemce o úvěry. Celkově se tedy dá říci, že peněžní zásoba má vliv na úrokové rozpětí a mohla mít vliv. Z Grafu 2 je zřejmé, že úvěrové náklady po implementaci pravidel Basel III v roce 2014 rostly, což může být následek zvýšení požadavků na regulatorní kapitál, ovšem na druhou stranu úrokové výnosy a průměrná úroková aktiva se taktéž zvyšovala, což mohlo být způsobeno zvyšující se peněžní zásobou (spolu s dalšími faktory, jako například růst HDP na obyvatele).

5.1.5. Zisk amerických bank

Období	Zisk amerických bank (v miliardách USD)	Zisk amerických bank očištěný o inflaci (v miliardách USD)
2008	-2,6	-2,5
2009	-11,9	-11,9
2010	77,4	76,2
2011	113,7	110,2
2012	134,6	131,9
2013	151,8	149,6
2014	150,7	148,3
2015	161,7	161,5
2016	169,2	166,3
2017	163,9	157,0
2018	237,5	232,9
2019	232,4	229,2
2020	141	139,3
2021	278,2	265,7
2022	268	248,1
2023	263,6	253,1

Zdroj: FDIC Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 25 červen 2024].

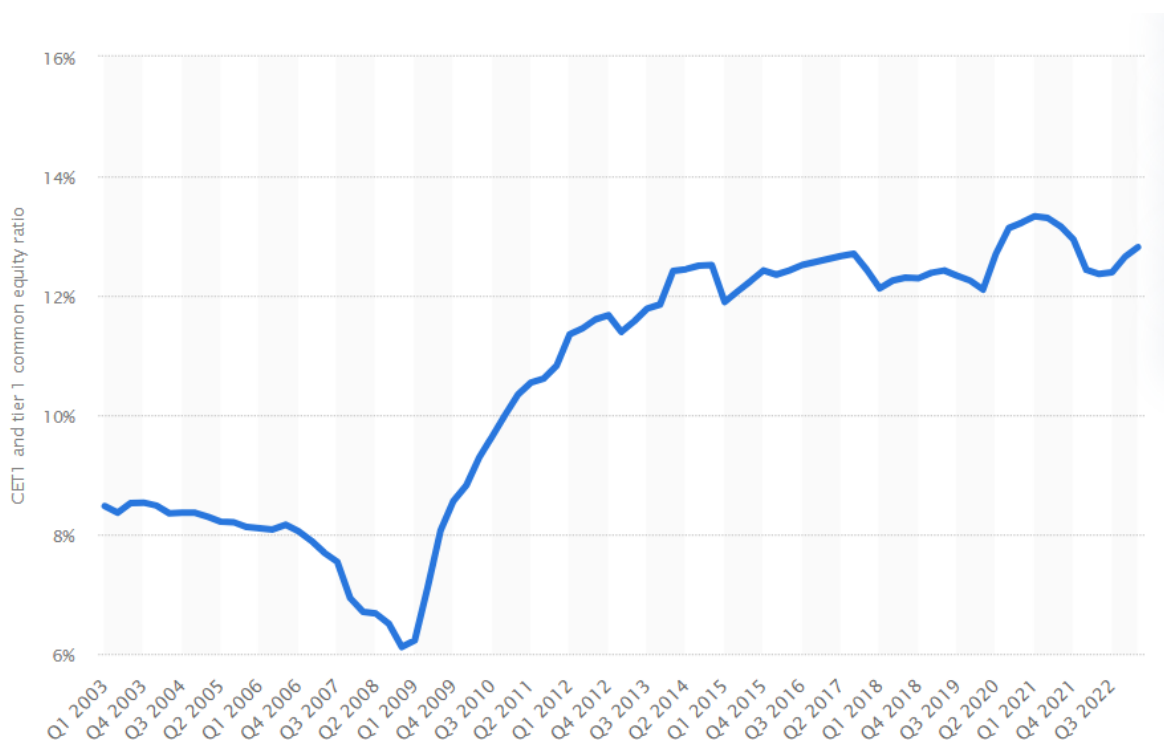
Zisky bank mohou být důležitým ukazatelem toho, jak Basel III ovlivnil americkou ekonomiku. Pokud by americké banky v průměru snížily úrokové marže (v důsledku potřeby dalšího

²²² Harmonizované peněžní agregáty České republiky - Česká národní banka, [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/metodicke-poznamky/harmonizovane-penezni-agregaty-ceske-republiky/ [viděno 25 červen 2024].

regulatorního kapitálu drženého jako rezervy), pak by se tím vysvětlila absence snížení úrokového rozpětí, které bylo předpokládáno touto prací. Pro doplnění je možné říci, že v průběhu sledovaného období se v USA daňové zatížení právnických osob změnilo jednou v roce 2017. Konkrétně došlo ke snížení daňového zatížení z 35 % na 21 %, což se zjevně projevilo na ziscích bank. Další daňové změny (ovšem nikoliv v sazbě daně z příjmu) se udály v souvislosti s pandemií Covidu 19.²²³ Pokud zvážíme výše uvedené, pak je zřejmé, že implementace pravidel Basel III neměla na výši zisků bank v americe významný dopad.

5.1.6. Vývoj poměru CET 1 kapitálu v USA

Graf 4: Vývoj CET 1 kapitálu v USA (v %)

Zdroj: U.S. banks CET1, by quarter 2003-2023, Statista [online]. Získáno z : <https://www.statista.com/statistics/1097228/cet1-us-banking-industry-by-quarter/> [viděno 25 červen 2024].

Ve výše uvedeném grafu je možné vidět vývoj CET 1 kapitálu v rámci celého bankovního sektoru USA. Je zřejmé, že CET 1 kapitál začal prudce stoupat již poměrně dlouho před implementací nových pravidel Basel III. Není možné argumentovat ani tím, že banky se pouze z dlouhodobého hlediska připravovaly na nástup pravidel Basel III a na přísnější kapitálovou regulaci související s Basilem III, jelikož finální verze pravidel Basel III byla vydána až na konci roku 2010.²²⁴

Zvýšení CET 1 kapitálu bylo zapříčiněno několika faktory. Zaprvé byl v roce 2010 přijat Dodd-Frank Act zvyšující regulatorní požadavky související s kapitálovou přiměřeností, což byla přímá reakce na finanční krizi, která začala v roce 2007 pádem Lehman Brothers.²²⁵ Banky se

²²³ United States - Corporate - Significant developments, [online]. Získáno z : <https://taxsummaries.pwc.com/united-states/corporate/significant-developments> [viděno 25 červen 2024].

²²⁴ HÄRLE, Philipp et al., 2010. Basel III: What the draft proposals might mean for European banking. [online]. Získáno z : <https://www.dse.univr.it/documenti/OccorrenzaIns/matdid/matdid253369.pdf>

²²⁵ PASKELIAN, Ohannes George a BELL, Stephen. THE TALE OF TWO REGULATIONS — DODD-FRANK ACT AND BASEL III: A REVIEW AND COMPARISON OF THE TWO REGULATORY FRAMEWORKS. [online]. Získáno z : https://www.theifm.org/sites/default/files/inline-files/Tale%20of%20Two%20Regulations_Mar2013_0.pdf

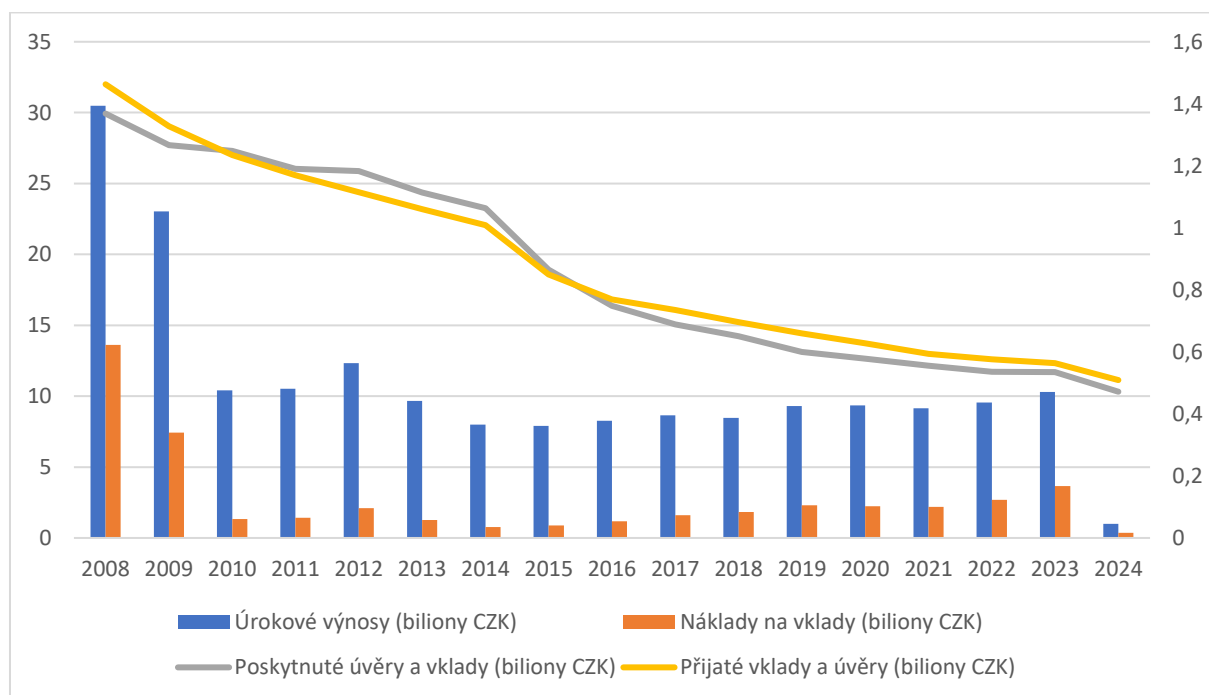
dále snažili přitáhnout nové investory, kteří jako následek finanční krize dávali přednost finanční stabilitě banky před vyššími zisky. Jako jeden z dalších důvodů pro zvýšení poměru CET 1 kapitálu je pomoc veřejného sektoru bankovnímu sektoru, která následovala po začátku bankovní krize.²²⁶

Celkově tedy je možné říci, že samotná implementace pravidel Basel III neměla na spotřebitele v USA z hlediska úrokového rozpětí takový dopad, protože banky v USA držely již dostatečně vysoké kapitálové zdroje a nebylo zapotřebí, aby dále zvyšovaly regulatorní kapitál.

5.2. Dopad implementace Basel III na ekonomiku České republiky z hlediska statistických dat

5.2.1. Úrokové rozpětí v České republice

Graf 5: Úrokové výnosy a náklady (biliony CZK; pravá osa), průměrná úroková aktiva a pasiva (biliony CZK, levá osa)

Zdroj: Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 června 2024].

V souvislosti s finanční krizí v ČR v letech 2008-2010 prudce poklesly úrokové výnosy a náklady, nicméně kvůli současnému poklesu poskytovaných přijímaných vkladů a úvěrů v těchto letech docházelo k nárůstu úrokového rozpětí. S ohledem na vývoj jednotlivých veličin v rámci grafu je spíše nepravděpodobné, že by došlo k ovlivnění implementací pravidel Basel III (ovšem je možné vidět náhlý rychlejší propad poskytnutých a přijatých úvěrů a vkladů mezi lety 2014 a 2015), jelikož v případě všech veličin se až na počáteční propad působený finanční krizí jedná o dlouhodobý trend. Ovšem pro zjištění zda implementace Baselu III

²²⁶ TAHYAR, Margaret, 2008. Emergency Economic Stabilization Act of 2008: US Government Capital Injections. *The Harvard Law School Forum on Corporate Governance* [online]. 18 říjen 2008. Získáno z : <https://corpgov.law.harvard.edu/2008/10/18/emergency-economic-stabilization-act-of-2008-us-government-capital-injections/> [viděno 25 června 2024].

skutečně neovlivnila spotřebitele v České republice, což je zkoumáno prostřednictvím úrokového rozpětí je nutné zohlednit a prozkoumat další ekonomické indikátory, viz dále.

5.2.2. Úrokové sazby v České republice

Diskontní sazba	
Období	Úrokové sazby nastavené ČNB
2008	2,50%
2009	1,25%
2010	0,25%
2011	0,25%
2012	0,25%
2013	0,05%
2014	0,05%
2015	0,05%
2016	0,05%
2017	0,05%
2018	0,05%
2019	0,75%
2020	1,00%
2021	0,05%
2022	2,75%
2023	6,00%

Zdroj: KURZY.CZ. Diskontní sazba (%) (Oficiální úrokové sazby ČNB (měsíční průměr) (%)) - ekonomika ČNB | Kurzy.cz. [online]. Získáno z : <https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/oficialni-urokove-sazby-cnb-mesicni-prumer/diskontni-sazba/> [viděno 25 červen 2024].

Diskontní sazba ČNB je sazba, kterou jsou úročeny prostředky, které si u ČNB uloží ostatní banky.²²⁷

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že v roce 2008 došlo k postupnému snižování diskontní sazby z 2,50 % na 0,05 % v roce 2013, což odpovídá poklesu úrokových výnosů, který je možné spatřit především v letech 2008 a 2009. Současně to ovšem vede i ke snížení nákladů na vklady, díky čemuž se úrokové rozpětí v ČR až do roku 2010 zvětšuje. V letech 2022 a 2023 opět dochází ke zvýšení úrokových sazeb, ovšem nedochází k podstatnému zvýšení úrokových výnosů nebo nákladů. To může souviset s několika faktory, především vysokou mírou inflace (v letech 2022 8 % a v letech 2023 10,7 %²²⁸), která znamená, že ačkoliv dojde k zvýšení nominálních úrokových sazeb, tak reálné úrokové sazby (sazby po započtení inflace) zůstávají nízké a tedy skutečný výnos z úvěrů je nízký. Dalším typickým faktorem jsou například dlouhodobě nastavené úvěrové smlouvy, které neodrážejí okamžité zvýšení úrokových sazeb.

²²⁷ Co je diskontní sazba, MONETA Money Bank [online]. Získáno z : <https://www.moneta.cz/caste-dotazy/odpoved/co-je-diskontni-sazba> [viděno 25 červen 2024].

²²⁸ KURZY.CZ. Inlace - 2024, míra inflace a její vývoj v ČR - maximum, Meziroční inflace v % | Kurzy.cz. [online]. Získáno z : <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/> [viděno 25 červen 2024].

5.2.3. HDP na obyvatele v ČR

HDP na obyvatele (v USD)	
Období	Česká republika
2008	22 804,60
2009	19 861,70
2010	19 960,10
2011	21 871,30
2012	19 870,80
2013	20 133,20
2014	19 890,90
2015	17 829,70
2016	18 575,20
2017	20 636,20
2018	23 424,50
2019	23 664,80
2020	22 992,90
2021	26 822,50
2022	27 226,60

Zdroj: World Bank Open Data, *World Bank Open Data* [online]. Získáno z : <https://data.worldbank.org> [viděno 25 červen 2024].

Na rozdíl od USA, kde je ve sledovaném období vidět poměrně jasný stoupající trend, v ČR je indikátor HDP na obyvatele podstatně více stagnující. Mezi roky 2009-2015 pokles v HDP na obyvatele spolu s nízkými úrokovými sazbami přispěl ke snížení úrokových výnosů bank. V letech 2021-2022 došlo k silnému růstu HDP na obyvatele, ale tento růst se následně neodrazil na úrokových výnosech bank, kvůli vysoké inflaci. Obdobně vývoj HDP na obyvatele působil také na náklady na vklady a na velikost půjčených a přijatých úvěrů a vkladů.

5.2.4. Peněžní zásoba v ČR

Období	Zásoba peněz v ČR (miliony CZK)
2008	2 315 205,50
2009	2 646 649,60
2010	2 613 108,20
2011	2 684 440,50
2012	2 810 082,70
2013	2 947 320,70
2014	3 088 469,20
2015	3 292 105,40
2016	3 599 727,00
2017	3 891 072,30
2018	4 162 727,20
2019	4 411 934,60
2020	4 759 124,00
2021	5 290 479,00
2022	5 630 383,70

Zdroj: Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 červen 2024].

Obdobně jako v kapitole pojednávající o americké peněžní zásobě bude dále popisován vývoj peněžního agregátu M2.

Obecně lze říci, že dochází ke stabilnímu růstu M2 peněžního agregátu a to především od roku 2019 (v souvislosti s ekonomickými opatřeními souvisejícími s pandemií Covidu-19). Peněžní zásoba měla obecně v porovnání s ostatními zde zmiňovanými proměnnými malý vliv na vývoj úrokového rozpětí. Navzdory růstu peněžní zásoby docházelo mezi roky 2008 až 2013 k poklesu úrokových výnosů a nákladů a později navzdory výraznému růstu peněžní zásoby nedošlo k růstu úrokových výnosů, ačkoliv je možné vyzorovat drobný nárůst nákladů na vklady. Dále je také možné konstatovat, že navzdory růstu peněžní zásoby docházelo ke stabilnímu poklesu poskytnutých a přijatých úvěrů a vkladů. Tento nízký vliv je možné vysvětlit stagnujícím HDP na obyvatele a vysokou inflací mezi lety 2021-2022.

5.2.5. Zisk českých bank

Období	Zisk českých bank (v milionech CZK)
2008	199726,62
2009	228252,92
2010	239582,63
2011	232527,50
2012	279506,27
2013	272327,32
2014	270925,05
2015	289258,28
2016	321945,39
2017	317104,72
2018	341818,23
2019	375010,34
2020	203913,71
2021	280265,12
2022	441552,01
2023	443424,06

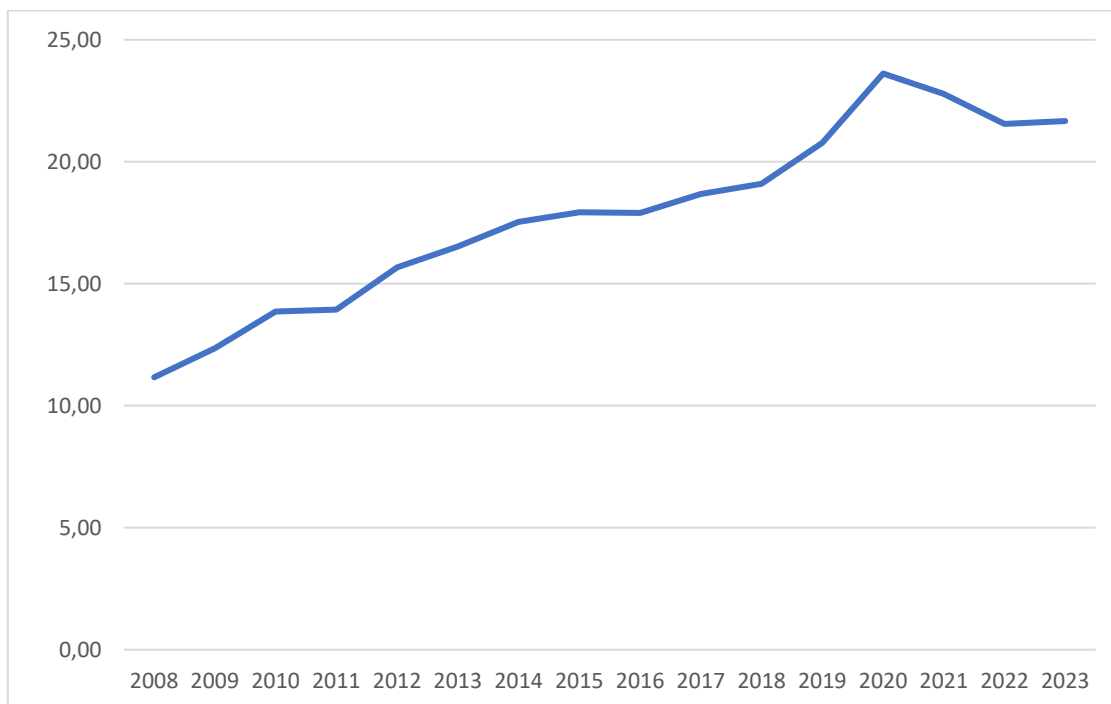
Zdroj: Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 červen 2024].

Zisk českých bank vykazuje dlouhodobý trend stabilního růstu s výjimkou roku 2020, kdy banky kvůli počátku pandemie Covid-19 zaznamenaly významný propad v ziscích o více než 45 %. Vzhledem k tomu, že za celou sledovanou dobu nedošlo k významným změnám v daňovém zatížení (mezi roky 2008-2010 došlo postupně ke snížení daně z příjmů právnických osob o 2 %²²⁹), tak je možné i vzhledem k již posuzovaným ekonomickým indikátorům, že v návaznosti na implementaci pravidel Basel III nedošlo u bank k podstatnému snížení úrokové marže.

²²⁹ Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob v České republice, [online]. Získáno z : https://www.ey.com/cs_cz/tax/tax-alerts/2022/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-pravnickych-osob-v-ceske-republice [viděno 25 červen 2024].

5.2.6. Vývoj poměru Tier 1 kapitálu v ČR

Graf 6: Vývoj kapitálového poměru Tier 1 (v %)

Zdroj: Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 červen 2024].

Obdobně jako v případě amerických bank, i banky v ČR již před implementací pravidel Basel III držely dostatečné množství kapitálu a tedy nemusely podstatně zvyšovat regulatorní kapitál. Výsledkem tedy je, že samotná implementace Baselu III podstatným způsobem neovlivnila úrokové rozpětí.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zodpovězení výzkumných otázek definovaných v úvodu této práce, tedy

1. Existují významné rozdíly v implementaci pravidel Basel III v USA a v České republice?
2. Ovlivnila implementace pravidel Basel III významně průměrného spotřebitele v USA a v České republice?

Při zodpovězení první otázky byly porovnány implementace nejdůležitějších institutů pravidel Basel III, konkrétně definice a struktura kapitálu, bezpečnostní kapitálová rezerva, proticyklická kapitálová rezerva, ukazatel krytí likvidity, ukazatel čistého stabilního financování, pákový poměr a dodatečné kapitálové požadavky na globálně systémově významné banky.

Obecně se dá říci, že implementace pravidel Basel III proběhla poměrně obdobným způsobem v obou zemích s poměrně malými obměnami v případě většiny srovnávaných institutů, které nemají významný vliv na konečný důsledek dané bankovní regulace.

Větší rozdíly v implementaci pravidel Basel III můžeme pozorovat například v případě proticyklické kapitálové rezervy, kdy pro výpočet výše proticyklické kapitálové rezervy se za místo expozice dluhu, který je zajištěn poskytovatelem zajištění považuje jurisdikce v níž se poskytovatel zajištění nachází (uplatní se také u expozic spojených se sekuritizací).

Největší rozdíly v implementaci je možné spatřovat v případě ukazatele krytí likvidity. Pro připomenutí platí, že aktiva jsou pro účely výpočtu tohoto ukazatele rozdělena do tří kategorií podle jejich likvidity: aktiva úrovně 1, aktiva úrovně 2A a aktiva úrovně 2B. V případě všech tří kategorií je možné najít významné rozdíly v implementaci pravidel Basel III, které v důsledku znamenají, že v konečném důsledku je pro banky v USA složitější splnit požadavky týkající se ukazatele krytí likvidity. Jako největší rozdíly mezi oběma právními řády v oblasti ukazatele krytí likvidity je možné jmenovat fakt, že americké předpisy nezahrnují hotovost do aktiv úrovně 1. Naopak evropská legislativa za určitých omezených podmínek umožňuje jako aktiva úrovně 1 definovat také kryté dluhopisy a aktiva emitovaná úvěrovými institucemi. Obdobně restriktivně v porovnání s evropskou úpravou (a tedy i českou) přistupuje americká úprava také k definici aktiv úrovně 2A a aktiv úrovně 2B. Liší se také velikost srážek v rámci

jednotlivých kategorií (především v kategorii aktiv úrovně 2B), která opět znamená, že banky v české jurisdikci dosáhnout splnění požadavku na ukazatel krytí likvidity snáze než banky v USA. Finálním podstatným rozdílem v oblasti ukazatele krytí likvidity je, že obecně lze říci, že USA narozdíl od EU neimplementovaly alternativní přístupy k likviditě, které se uplatní v případě nedostatečné likvidity v dané jurisdikci.

V oblasti ukazatele čistého stabilního financování je možné zmínit, že evropská úprava je rozpracována mnohem podrobněji než americká, jelikož kapitál v rámci požadovaného stabilního financování se člení pouze na 7 kategorií, zatímco kapitál v rámci evropské úpravy se člení na 17 kategorií, což při výpočtu čistého stabilního financování vede k rozdílům v rámci daných jurisdikcí.

Samozřejmě je možné zmínit také to, že základní pákový poměr v USA je o jeden procentní bod vyšší než v ČR, ačkoliv je nutné zmínit, že pro některé instituce v USA také platí hranice 3 %.

Poslední významný rozdíl v implementaci pravidel Basel III v USA a v ČR je možné najít v rámci dodatečných kapitálových požadavků na globálně systémově významné banky. V rámci americké úpravy existují dvě metody výpočtu dodatečných kapitálových požadavků, které musí americké instituce provádět, což může potencionálně vést k vyšším kapitálovým požadavkům na konkrétní banky (dodatečná rezerva je určena na základě vyššího výsledku z těchto dvou výpočtů).

Odpověď na první výzkumnou otázku tedy může být následující: Neexistují skutečně významné rozdíly v rámci implementace pravidel Basel III v USA a v ČR, nicméně není možné říci, že by implementace pravidel Basel II v obou zemích proběhla zcela totožně, přičemž největší rozdíly v implementaci je možné najít v rámci ukazatele krytí likvidity.

Druhá výzkumná otázka byla zkoumána prostřednictvím ukazatele úrokového rozpětí, který lze definovat jako rozdíl mezi úrokem, který banka vyžaduje od svých klientů a úrokem, který poskytuje v rámci platby úroků z depozit. Jelikož na úrokové rozpětí má vliv více ekonomických faktorů byly v rámci této práce posouzeny následující ukazatele v USA a v ČR, aby bylo zjištěno, zda neovlivnily vývoj úrokového rozpětí současně s implementací pravidel Basel III: Úrokové sazby stanovené FEDem a ČNB, HDP na obyvatele, měnová zásoba v dané zemi a zisky bank. Zohledněna byla také inflace. Na závěr byl posouzen vývoj kapitálových rezerv v USA a v ČR.

Ze statistických dat bylo zjištěno, že banky v obou zemích dlouhodobě zvýšily kapitálové rezervy nad požadované minimum dříve než byl znám první návrh pravidel Basel III (tedy nešlo pouze o přípravu na implementaci nových pravidel) a samotná implementace pak nijak významně neovlivnila ani zisky bank ani úrokové rozpětí.

Zdroje

1. A framework for dealing with domestic systemically important banks, [online]. Získáno z : <https://www.hkma.gov.hk/media/eng/doc/key-functions/banking-stability/basel-3/bcbs233.pdf> [viděno 9 květen 2024]
2. Who regulates banking and financial services in your jurisdiction? | United States of America | Global Financial Services Regulatory Guide | Baker McKenzie Resource Hub, [online]. Získáno z : <https://resourcehub.bakermckenzie.com/en/resources/global-financial-services-regulatory-guide/north-america/united-states-of-america/topics/who-regulates-banking-and-financial-services-in-your-jurisdiction> [viděno 18 květen 2024].
1. 12 CFR § 204.121 - Bankers' banks., *LII / Legal Information Institute* [online]. Získáno z : <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/12/204.121> [viděno 26 květen 2024].
2. 12 CFR § 338.2 - Definitions applicable to this subpart. | Electronic Code of Federal Regulations (e-CFR) | US Law | LII / Legal Information Institute, [online]. Získáno z : <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/12/338.2> [viděno 19 červen 2024].
3. 52. Level 2A assets categories (LCR, Basel III) | Lewik, [online]. Získáno z : <https://www.lewik.org/term/11803/52-level-2a-assets-categories-lcr-basel-iii/> [viděno 20 duben 2024].
4. 2023 List of Global Systemically Important Banks (G-SIBs), 2023 [online]. Získáno z : <https://www.fsb.org/2023/11/2023-list-of-global-systemically-important-banks-g-sibs/> [viděno 9 květen 2024].
5. Alternative Liquidity Approaches, *Oracle Help Center* [online]. Získáno z : https://docs.oracle.com/en/industries/financial-services/ofs-analytical-applications/liquidity-risk-application-pack/8.0.8.0.0/lrs_bis_ug/alternative_liquidity_approaches.html [viděno 22 duben 2024].
6. Amendment to the capital accord to incorporate market risks, 1996 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs24.htm> [viděno 8 duben 2024].
7. AYUSO, Juan, PÉREZ, Daniel a SAURINA, Jesús, 2004. Are capital buffers pro-cyclical? *Journal of Financial Intermediation*. Vol. 13, č. 2, s. 249–264. DOI [10.1016/S1042-9573\(03\)00044-5](https://doi.org/10.1016/S1042-9573(03)00044-5).
8. BABA, Chicako et al., 2020. *IMF Working paper: How should Credit gaps be measured? An application to European countries*. . International Monetary Fund.

9. Basel Committee completes review of Principles for sound liquidity risk management and supervision, 2019 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/press/p190117.htm> [viděno 25 duben 2024].
10. BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION, 2001. The Internal Ratings-Based Approach. [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbsca05.pdf>
11. BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION, 2008. *Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision* [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs144.pdf> [viděno 25 duben 2024].
12. BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2013. *Basel III: the liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools* [online]. Jan. 2013. Basel : Bank for Internat. Settlements. ISBN 978-92-9131-912-1. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>
13. BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014a. *Basel III: the net stable funding ratio* [online]. Oct. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-964-0. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d295.pdf> [viděno 25 duben 2024].
14. BASEL COMMITTEE ON BANKING SUPERVISION (ed.), 2014b. *The G-SIB assessment methodology: score calculation*. Nov. 2014. Basel : Bank for International Settlements. ISBN 978-92-9131-984-8.
15. Basel Concordat – LAWIN, 2013 [online]. Získáno z : <https://lawin.org/basel-concordat/> [viděno 8 duben 2024].
16. Basel Framework, 2019 [online]. Získáno z : https://www.bis.org/basel_framework/chapter/LCR/30.htm?tldate=20281012&inforce=20191215&published=20200605 [viděno 18 duben 2024].
17. Basel II and Revisions to the Capital Requirements Directive, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/speeches/sp100503.htm> [viděno 17 duben 2024].
18. Basel II. Tamer Bakiciol Nicolas Cojocar-Durand Dongxu Lu - PDF Free Download, [online]. Získáno z : <https://docplayer.net/8509081-Basel-ii-tamer-bakiciol-nicolas-cojocar-durand-dongxu-lu.html> [viděno 8 duben 2024].
19. *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*, 2010 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf> [viděno 5 květen 2024].

20. Basel III: Finalising post-crisis reforms, *Prosinec 2017* [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf> [viděno 8 duben 2024].
21. Basel III implementation delayed by one year due to Covid-19 pandemics, *Deloitte Romania* [online]. Získáno z : <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/risk/articles/basel-implementation-delayed-by-one-year-due-to-COVID-19-pandemics.html> [viděno 8 duben 2024].
22. Basel III leverage ratio framework and disclosure requirements, 2014 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs270.htm> [viděno 8 duben 2024].
23. Basel III Revised Standardized Approach for Credit Risk: FAQs, 2023 *Fitch Solutions* [online]. Získáno z : <https://www.fitchsolutions.com/credit/long-reads/credit-insight/basel-iii-credit-risk-faq> [viděno 8 duben 2024].
24. Basel IV - KPMG Germany, 2022 *KPMG* [online]. Získáno z : <https://kpmg.com/de/en/home/insights/overview/basel-iv.html> [viděno 1 červenec 2024].
25. Basel Regulatory Framework, [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/supervisionreg/basel/basel-default.htm> [viděno 27 červen 2024].
26. Basilejský výbor - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/mezinarodni-aktivita/basilejsky-vybor/> [viděno 8 duben 2024].
27. BEAUPAIN, Renaud, GIOT, Pierre a PETITJEAN, Mikael, 2010. Volatility regimes and liquidity co-movements in cap-based portfolios. *Finance*. Vol. 31, č. 1, s. 55–79. DOI [10.3917/fin.311.0055](https://doi.org/10.3917/fin.311.0055).
28. CIPOVOVA, Eva a DLASKOVA, Gabriela, 2016. Comparison of Different Methods of Credit Risk Management of the Commercial Bank to Accelerate Lending Activities for SME Segment. *EUROPEAN RESEARCH STUDIES JOURNAL*. Vol. XIX, č. Issue 4, s. 17–26. DOI [10.35808/ersj/577](https://doi.org/10.35808/ersj/577).
29. Co je diskontní sazba, *MONETA Money Bank* [online]. Získáno z : <https://www.moneta.cz/caste-dotazy/odpoved/co-je-diskontni-sazba> [viděno 1 červenec 2024].
30. Co je to Kotace?, 2019 *CzechWealth* [online]. Získáno z : <https://www.czechwealth.cz/slovník-pojmu/kotace> [viděno 18 duben 2024].

31. Code of Federal Regulations (Annual Edition) | GovInfo, [online]. Získáno z :
<https://www.govinfo.gov/app/collection/cfr> [viděno 9 červen 2024].
32. Countercyclical capital buffer (CCyB), 2015 [online]. Získáno z :
<https://www.bis.org/bcbs/ccyb/index.htm> [viděno 13 duben 2024].
33. Credit Risk, *Corporate Finance Institute* [online]. Získáno z :
<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/commercial-lending/credit-risk/>
[viděno 8 duben 2024].
34. Credit-to-GDP gaps - overview | BIS Data Portal, [online]. Získáno z :
https://data.bis.org/topics/CREDIT_GAPS [viděno 14 duben 2024].
35. Current US Inflation Rates: 2000-2024, 2008 [online]. Získáno z :
<https://www.usinflationcalculator.com/inflation/current-inflation-rates/> [viděno
27 červen 2024].
36. Časté otázky a odpovědi – směrnice Capital Requirements Directive (CRD IV) a
nařízení Capital Requirements Regulation (CRR) - Česká národní banka, [online].
Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Caste-otazky-a-odpovedi-smernice-Capital-Requirements-Directive-CRD-IV-a-narizeni-Capital-Requirements-Regulation-CRR/> [viděno 27 červen 2024].
37. ČNB, [online]. Získáno z :
https://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/regulace_a_dohled_v_oblasti_financniho_trhu_ii/novy_koncept_kapitalove_primerenosti_basel_ii.html [viděno
8 duben 2024].
38. ČNB, 2005. *Zpráva o finanční stabilitě 2005* [online]. Získáno z :
https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2005/FS_2005.pdf [viděno 8 duben 2024].
39. ČNB, 2006. *Zpráva o finanční stabilitě 2006* [online]. Získáno z :
https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2006/FS_2006.pdf [viděno 8 duben 2024].
40. ČNB, 2007. *Zpráva o finanční stabilitě 2007* [online]. Získáno z :
https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/zpravy_fs/fs_2007/FS_2007.pdf [viděno 8 duben 2024].

41. ČNB, 2009. *Výroční zpráva* [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocni_zpravy/download/vyrocni_zprava_2009.pdf [viděno 8 duben 2024].
42. ČNB ARAD, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/search/rezervn%C3%AD%20fond%20na%20v%C5%A1eobecn%C3%A1%20bankovn%C3%AD%20rizika> [viděno 25 červen 2024].
43. ČNB snižuje sazbu proticyklické kapitálové rezervy na 2 % - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/tiskove-zpravy/CNB-snižuje-sazbu-proticyklicke-kapitalove-rezervy-na-2/> [viděno 20 červen 2024].
44. DE FIORE, Fiorella a UHLIG, Harald, 2005. Bank Finance Versus Bond Finance: What Explains the Differences between Us and Europe? *SSRN Electronic Journal*. DOI [10.2139/ssrn.836444](https://doi.org/10.2139/ssrn.836444).
45. Definition of capital in Basel III – Executive Summary, [online]. Získáno z : https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/defcap_b3.pdf [viděno 8 duben 2024].
46. Definition of INDUSTRIAL BANK, [online]. Získáno z : <https://www.merriam-webster.com/dictionary/industrial+bank> [viděno 26 květen 2024].
47. Definition: uninsured State member bank from 11 USC § 101(54A) | LII / Legal Information Institute, [online]. Získáno z : https://www.law.cornell.edu/definitions/uscode.php?width=840&height=800&iframe=true&def_id=11-USC-1438920868-2069851810&term_occur=999&term_src= [viděno 26 květen 2024].
48. DELL'ARICCIA, Giovanni, 2001. Asymmetric information and the structure of the banking industry. *European Economic Review*. Vol. 45, č. 10, s. 1957–1980. DOI [10.1016/S0014-2921\(00\)00085-4](https://doi.org/10.1016/S0014-2921(00)00085-4).
49. DUNBAR, Charles F., 1892. The Bank of Venice. *The Quarterly Journal of Economics*. Vol. 6, č. 3, s. 308–335. DOI [10.2307/1882461](https://doi.org/10.2307/1882461).
50. EBA reports on the LCR and NSFR implementation in the EU in the context of the new economic environment and TLTRO repayment | European Banking Authority, [online]. Získáno z : <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-reports-lcr-and-nsfr-implementation-eu-context-new> [viděno 18 duben 2024].

51. Enhancements to the Basel II framework, July 2009, [online]. Získáno z :
<https://www.bis.org/publ/bcbs157.pdf>
52. FDIC Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z :
<https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 27 červen 2024].
53. Federal Register :: Liquidity Coverage Ratio: Liquidity Risk Measurement Standards, [online]. Získáno z : <https://www.federalregister.gov/documents/2014/10/10/2014-22520/liquidity-coverage-ratio-liquidity-risk-measurement-standards> [viděno 22 červen 2024].
54. Federal Reserve Board votes to affirm the Countercyclical Capital Buffer (CCyB) at the current level of 0 percent, *Board of Governors of the Federal Reserve System* [online]. Získáno z :
<https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/bcreg20201218c.htm> [viděno 20 červen 2024].
55. FINMA, Eidgenössische Finanzmarktaufsicht. Too big to fail and financial stability. *Eidgenössische Finanzmarktaufsicht FINMA* [online]. Získáno z :
<https://www.finma.ch/en/enforcement/recovery-and-resolution/too-big-to-fail-and-financial-stability/> [viděno 8 duben 2024].
56. FOSTER, Sarah, 2024. Federal Funds Rate History: 1980 Through The Present. *Bankrate* [online]. 12 červen 2024. Získáno z :
<https://www.bankrate.com/banking/federal-reserve/history-of-federal-funds-rate/> [viděno 27 červen 2024].
57. GAMBACORTA, Leonardo a KARMAKAR, Sudipto. Leverage and Risk Weighted Capital Requirements. [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/work586.pdf> [viděno 5 květen 2024].
58. GERBERT VAN DER KAMP, 2006. *Real impact of Basel II on emerging economies* [online]. Získáno z : <https://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=54475>
59. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement - Rules text, [online]. Získáno z :
<https://www.bis.org/publ/bcbs207.pdf> [viděno 6 květen 2024].

60. Glossary | DataBank, [online]. Získáno z :
<https://databank.worldbank.org/metadataglossary/global-financial-development/series/GFDD.EI.02> [viděno 26 červen 2024].
61. GRIFFITH-JONES, Stephany, 1998. Causes and Lessons of the Mexican Peso Crisis. In : GRIFFITH-JONES, Stephany (ed.), *Global Capital Flows: Should they be Regulated?*, s. 100–136. London : Palgrave Macmillan UK. ISBN 978-1-349-26912-9. DOI [10.1007/978-1-349-26912-9_5](https://doi.org/10.1007/978-1-349-26912-9_5).
62. HAGEN, Kailey, 2022. What Is a National Bank? [online]. 12 března 2022. Získáno z :
<https://www.fool.com/the-ascent/banks/national-bank-definition/> [viděno 23 květen 2024].
63. HÄRLE, Philipp et al., 2010. Basel III: What the draft proposals might mean for European banking. [online]. Získáno z :
<https://www.dse.univr.it/documenti/OccorrenzaIns/matdid/matdid253369.pdf>
64. Harmonizované peněžní agregáty České republiky - Česká národní banka, [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/metodicke-poznamky/harmonizovane-penezni-agregaty-ceske-republiky/ [viděno 28 červen 2024].
65. History of the Basel Committee, 2014 [online]. Získáno z :
<https://www.bis.org/bcbs/history.htm> [viděno 8 duben 2024].
66. InstitutionTypes - National Information Center, [online]. Získáno z :
<https://www.ffiec.gov/npw/Help/InstitutionTypes#non-mem-banks> [viděno 25 červen 2024].
67. International convergence of capital measurement and capital standards, 1988 [online]. Získáno z : <https://www.bis.org/publ/bcbs04a.htm> [viděno 8 duben 2024].
68. Investing in Tier 2 Capital Bonds: The Strategic Guide for Investors, [online]. Získáno z : <https://cbonds.com/glossary/tier-2-capital-bonds/> [viděno 12 červen 2024].
69. KALABIS, Zbyněk. Jak se v bankách řídí rizika? *Měšec.cz* [online]. Získáno z :
<https://www.mesec.cz/clanky/jak-se-v-bankach-ridi-rizika/> [viděno 8 duben 2024].
70. KURZY.CZ. Diskontní sazba (%) (Oficiální úrokové sazby ČNB (měsíční průměr) (%)) - ekonomika ČNB | Kurzy.cz. [online]. Získáno z :
<https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/oficialni-urokove-sazby-cnb-mesicni-prumer/diskontni-sazba/> [viděno 27 červen 2024 a].

71. KURZY.CZ. Inlace - 2024, míra inflace a její vývoj v ČR - maximum, Meziroční inflace v % | Kurzy.cz. [online]. Získáno z : <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/> [viděno 27 červen 2024 b].
72. LABONTE, Marc. The Liquidity Coverage Ratio and the Net Stable Funding Ratio. [online]. Získáno z : <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10208> [viděno 18 duben 2024].
73. LABONTE, Marc a SCOTT, Andrew P. Bank Capital Requirements: Basel III Endgame. [online]. Získáno z : <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R47855> [viděno 23 květen 2024].
74. *LCR: Liquidity Coverage Ratio*, 2019. . Basel Committee on Banking Supervision.
75. List of OECD Member countries - Ratification of the Convention on the OECD, [online]. Získáno z : <https://www.oecd.org/about/document/ratification-oecd-convention.htm> [viděno 8 duben 2024].
76. LY, Kim Cuong a SHIMIZU, Katsutoshi, 2021. Did Basel regulation cause a significant procyclicality? *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*. Vol. 73, s. 101365. DOI [10.1016/j.intfin.2021.101365](https://doi.org/10.1016/j.intfin.2021.101365).
77. Market, counterparty and CVA risk | European Banking Authority, [online]. Získáno z : <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/market-counterparty-and-cva-risk> [viděno 8 duben 2024].
78. member bank definition · LSDData, [online]. Získáno z : <https://www.lsd.law/define/member-bank> [viděno 25 červen 2024].
79. MOODY'S ANALYTICS. Basel III Capital and Liquidity Standards - FAQs. [online]. Získáno z : <https://www.moodyanalytics.com/-/media/article/2013/2013-18-10-Basel-III-Capital-and-Liquidity-Standards-FAQ.pdf> [viděno 8 duben 2024].
80. MOODY'S ANALYTICS, 2011. *Regulation Guide: An Introduction* [online]. Získáno z : <https://www.moodyanalytics.com/-/media/whitepaper/2011/11-01-03-Regulation-Guide-Introduction.pdf>
81. MORE THAN THIRTY YEARS AFTER THE "HERSTATT" CASE, FOREIGN EXCHANGE SETTLEMENT RISK IS STILL AN ISSUE, 2007 [online]. Získáno z : https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/fsr/focus/2007/pdf/ecb~ccda416def.fsrbox200712_19.pdf

82. Nařízení - 2019/876 - EN - EUR-Lex, [online]. Získáno z : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0876#ntr7-L_2019150CS.01000101-E0007 [viděno 25 červen 2024].
83. Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 *Text s významem pro EHP*, 2013 [online]. OJ L 176. Získáno z : <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj/ces> [viděno 1 červen 2024]. Legislative Body: CONSIL, EP
84. Net Stable Funding Ratio: Impacts on the financial sector, 2024 [online]. Získáno z : <https://www.sia-partners.com/en/insights/publications/net-stable-funding-ratio-impacts-financial-sector> [viděno 25 duben 2024].
85. OKUYAN, H. Aydın, 2014. The Effect of Asymmetric Information on Turkish Banking Sector and Credit Markets. *Revue économique*. Vol. 65, č. 5, s. 699–708. DOI [10.3917/reco.655.0699](https://doi.org/10.3917/reco.655.0699).
86. Opatření obecné povahy II/2024 - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/makroobezretnostni-politika/proticyklicka-kapitalova-rezerva/opatreni-obecne-povahy-ke-stanoveni-sazby-proticyklicke-kapitalove-rezervy/Opatreni-obecne-povahy-II-2024/> [viděno 20 červen 2024].
87. Operační riziko a jeho dopady do finanční stability - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/tematicke-clanky-o-financni-stabilite/Operacni-riziko-a-jeho-dopady-do-financni-stability> [viděno 8 duben 2024].
88. PANAYOTIS, Gavras, 2012. *Ratings game* [online]. Získáno z : <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2012/03/pdf/gavras.pdf> [viděno 8 duben 2024].
89. PART 324 - CAPITAL ADEQUACY OF FDIC-SUPERVISED INSTITUTIONS, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CFR-2023-title12-vol5/pdf/CFR-2023-title12-vol5-part324.pdf> [viděno 25 červen 2024].
90. PASKELIAN, Ohannes George a BELL, Stephen. THE TALE OF TWO REGULATIONS — DODD-FRANK ACT AND BASEL III: A REVIEW AND COMPARISON OF THE TWO REGULATORY FRAMEWORKS. [online]. Získáno z : https://www.theifm.org/sites/default/files/inline-files/Tale%20of%20Two%20Regulations_Mar2013_0.pdf

91. PENIKAS, Henry. History of banking regulation as developed by the Basel Committee on Banking Supervision in 1974-2014 (Brief overview). [online]. Získáno z : <https://www.bde.es/f/webbde/GAP/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/RevistaEstabilidadFinanciera/15/MAYO%202015/restfin2015281.pdf>
92. Proticyklická kapitálová rezerva - Česká národní banka, [online]. Získáno z : <https://www.cnb.cz/cs/financni-stabilita/makroobezretnostni-politika/proticyklicka-kapitalova-rezerva/> [viděno 13 duben 2024].
93. *Přístup ČNB k nastavování proticyklické kapitálové rezervy*, 2023 [online]. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/.galleries/makroobezretnostni_politika/proticyklicka_kapitalova_rezerva/ccyb_metodika.pdf [viděno 19 červen 2024].
94. RCAP on timeliness: Basel III implementation dashboard, 2023 [online]. Získáno z : https://www.bis.org/bcbs/implementation/rcap_reports.htm [viděno 8 duben 2024].
95. Reserve Requirements of Depository Institutions, 2022 *Federal Register* [online]. Získáno z : <https://www.federalregister.gov/documents/2022/12/01/2022-26065/reserve-requirements-of-depository-institutions> [viděno 22 červen 2024].
96. Sekuritizace aktiv po rekodifikaci, *EPRAVO.CZ* [online]. Získáno z : <https://www.epravo.cz/top/clanky/sekuritizace-aktiv-po-rekodifikaci-94375.html> [viděno 2 červen 2024].
97. SCHWARCZ, Steven L., 2008. *Systemic Risk* [online]. SSRN Scholarly Paper 1008326. Rochester, NY. 1008326. Získáno z : <https://papers.ssrn.com/abstract=1008326> [viděno 8 duben 2024].
98. Supervision and Regulation, [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/publications/2022-ar-supervision-and-regulation.htm> [viděno 25 červen 2024].
99. TAHYAR, Margaret, 2008. Emergency Economic Stabilization Act of 2008: US Government Capital Injections. *The Harvard Law School Forum on Corporate Governance* [online]. 18 říjen 2008. Získáno z : <https://corpgov.law.harvard.edu/2008/10/18/emergency-economic-stabilization-act-of-2008-us-government-capital-injections/> [viděno 30 červen 2024].

100. The Basel framework: the global regulatory standards for banks | European Banking Authority, [online]. Získáno z : <https://www.eba.europa.eu/activities/basel-framework-global-regulatory-standards-banks> [viděno 23 květen 2024].
101. The BIS credit-to-GDP gap and its critiques, 2020CEPR [online]. Získáno z : <https://cepr.org/voxeu/columns/bis-credit-gdp-gap-and-its-critiques> [viděno 15 duben 2024].
102. The European economy since the start of the millennium - Number of banks decreasing, *The European economy since the start of the millennium* [online]. Získáno z : https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/european_economy/bloc-3d.html?lang=en [viděno 1 červenec 2024].
103. The Fed - Depository Institutions: Off-Balance-Sheet Items, [online]. Získáno z : <https://www.federalreserve.gov/releases/efa/efa-project-off-balance-sheet-items.htm> [viděno 29 duben 2024].
104. THE HONG KONG INSTITUTE OF BANKERS, 2018. *Bank Asset and Liability Management*. 1. Wiley. ISBN 978-0-470-82753-6.
105. Tier 3 Capital: Definition, Examples, vs. Tier 1 and Tier 2, *Investopedia* [online]. Získáno z : <https://www.investopedia.com/terms/t/tier3capital.asp> [viděno 8 duben 2024].
106. *TITLE 12 - BANKS AND BANKING*, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2022-title12/pdf/USCODE-2022-title12.pdf> [viděno 25 červen 2024].
107. *Title 12-Banks and Banking, CHAPTER I - Comptroller of the Currency, Department of the Treasury*, [online]. Získáno z : <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CFR-2023-title12-vol1/pdf/CFR-2023-title12-vol1-chapl.pdf> [viděno 25 červen 2024].
108. TORSTENSSON, Pär, 2023. Basel III finalisation in the EU: the key elements and how they make the EU banking system more resilient. [online]. Č. 23. Získáno z : https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macprudential-bulletin/focus/2023/html/ecb.mpbu202312_focus01.en.html [viděno 4 duben 2024].
109. Turmoil reveals the inadequacy of Basel II, [online]. Získáno z : <https://www.ft.com/content/0e8404a2-e54e-11dc-9334-0000779fd2ac> [viděno 8 duben 2024].

110. UNCTAD SECRETARIAT, 2006. *BASEL 2: THE NEW BASEL CAPITAL ACCORD AND ITS IMPACT ON COMMODITY FINANCING IN DEVELOPING COUNTRIES* [online]. Získáno z : https://unctad.org/system/files/official-document/ditccom20068_en.pdf
111. United States - Corporate - Significant developments, [online]. Získáno z : <https://taxsummaries.pwc.com/united-states/corporate/significant-developments> [viděno 30 červen 2024].
112. U.S. banks CET1, by quarter 2003-2023, *Statista* [online]. Získáno z : <https://www.statista.com/statistics/1097228/cet1-us-banking-industry-by-quarter/> [viděno 30 červen 2024].
113. U.S. Implementation of Basel II.5, Basel III, and Harmonization with the Dodd-Frank Act, [online]. Získáno z : <https://www.everycrsreport.com/reports/R42372.html> [viděno 8 duben 2024].
114. U.S.: M2 money stock 2000-2022, *Statista* [online]. Získáno z : <https://www.statista.com/statistics/187729/total-us-money-stock-for-m2-since-1990/> [viděno 28 červen 2024].
115. UTZIG, Siegfried, 2010. The Financial Crisis and the Regulation of Credit Rating Agencies: A European Banking Perspective. *SSRN Electronic Journal*. DOI [10.2139/ssrn.1592834](https://doi.org/10.2139/ssrn.1592834).
116. VAN ROY, Patrick, 2005. Credit Ratings and the Standardised Approach to Credit Risk in Basel II. *SSRN Electronic Journal*. DOI [10.2139/ssrn.781085](https://doi.org/10.2139/ssrn.781085).
117. *Veřejná databáze ARAD*, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 červen 2024].
118. Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob v České republice, [online]. Získáno z : https://www.ey.com/cs_cz/tax/tax-alerts/2022/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-pravnicky-ch-osob-v-ceske-republice [viděno 1 červenec 2024].
119. WAHLSTRÖM, Gunnar, 2009. Risk management versus operational action: Basel II in a Swedish context. *Management Accounting Research*. Vol. 20, č. 1, s. 53–68. DOI [10.1016/j.mar.2008.10.002](https://doi.org/10.1016/j.mar.2008.10.002).
120. What is Liquidity Coverage Ratio (LCR)?, *FreshBooks* [online]. Získáno z : <https://www.freshbooks.com/en-gb/hub/accounting/liquidity-coverage-ratio> [viděno 18 duben 2024].

121. Who We Are, 2019 *OCC.gov* [online]. Získáno z : <https://www.occ.gov/about/who-we-are/index-who-we-are.html> [viděno 25 červen 2024].
122. WIGUNA, Raditya a VIVERITA, 2022. CO-MOVEMENT BETWEEN BANK LOAN GROWTH AND ECONOMIC GROWTH IN INDONESIA USING WAVELET COHERENCE ANALYSIS. *Labuan Bulletin of International Business and Finance (LBIBF)*. Vol. 20, č. 1, s. 1–11. DOI [10.51200/lbibf.v20i1.3389](https://doi.org/10.51200/lbibf.v20i1.3389).
123. World Bank Open Data, *World Bank Open Data* [online]. Získáno z : <https://data.worldbank.org> [viděno 8 duben 2024].
124. ZAPODEANU, Daniela a GALL, Raluca. *The Limits of Basel II Acord* [online]. Získáno z : <https://core.ac.uk/download/pdf/6304008.pdf> [viděno 23 duben 2024].
125. ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM, 2015 [online]. ČNB. Získáno z : https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2015_cz.pdf [viděno 25 červen 2024].

Příloha I – Data pro statistickou část diplomové práce

Hodnoty použité pro výpočet úrokového rozpětí v USA:

Období	Úrokové výnosy z úvěrů (miliony USD)	Úrokové náklady na vklady (miliony USD)	Průměrná úroková aktiva (miliony USD)	Průměrná úroková pasiva (miliony USD)
31.03.2008	178 575,17	83 881,29	11 474 315,37	5 861 123,39
30.06.2008	164 867,38	68 305,01	11 440 656,99	5 801 581,89
30.09.2008	158 735,28	63 607,82	11 470 035,79	5 819 169,88
31.12.2008	151 372,61	54 380,86	11 727 343,91	6 066 710,06
31.03.2009	142 477,53	42 610,40	11 587 147,88	6 096 077,92
30.06.2009	137 864,04	38 466,01	11 437 099,81	6 079 978,80
30.09.2009	134 180,30	34 537,86	11 410 915,85	6 090 337,37
31.12.2009	131 072,11	30 470,52	11 267 338,46	6 144 030,69
31.03.2010	138 527,25	29 092,41	11 554 186,68	6 166 416,19
30.06.2010	135 203,23	27 455,57	11 391 612,07	6 121 049,65
30.09.2010	133 482,88	25 872,96	11 547 633,58	6 130 327,51
31.12.2010	131 818,41	25 385,24	11 554 943,09	6 183 749,54
31.03.2011	129 388,68	23 146,36	11 648 971,06	6 244 310,25
30.06.2011	128 467,33	22 554,60	11 819 074,51	6 313 407,22
30.09.2011	125 745,48	20 516,50	11 921 901,93	6 412 104,16
31.12.2011	126 526,68	19 352,52	12 073 599,60	6 492 756,86
31.03.2012	124 043,31	17 814,06	12 182 329,11	6 593 527,40
30.06.2012	122 363,19	17 051,45	12 272 384,70	6 616 101,44
30.09.2012	121 734,22	16 091,65	12 470 360,27	6 668 169,58
31.12.2012	120 195,72	15 254,86	12 682 068,27	6 905 852,68
31.03.2013	118 058,86	14 222,95	12 752 574,76	6 983 744,84
30.06.2013	117 090,22	13 664,58	12 709 353,86	6 940 201,46
30.09.2013	117 564,72	13 059,85	12 936 418,38	7 043 084,86
31.12.2013	118 920,11	12 536,10	13 075 959,46	7 179 559,76
31.03.2014	116 115,54	11 937,74	13 275 991,83	7 264 753,99
30.06.2014	117 416,60	11 976,22	13 523 994,60	7 288 571,00
30.09.2014	118 804,78	11 840,18	13 695 137,31	7 366 806,25
31.12.2014	119 031,31	11 551,16	13 882 514,74	7 518 236,82
31.03.2015	117 282,24	11 592,90	14 102 914,80	7 642 537,09
30.06.2015	120 062,58	11 788,64	14 110 584,73	7 606 259,57
30.09.2015	120 284,05	11 544,71	14 169 589,07	7 692 205,53
31.12.2015	123 736,77	12 807,96	14 353 353,17	7 907 962,10
31.03.2016	125 245,96	12 945,98	14 641 460,77	8 124 816,70
30.06.2016	126 868,59	13 484,57	14 821 152,01	8 178 897,25
30.09.2016	132 540,81	13 867,56	15 103 238,75	8 318 504,22
31.12.2016	133 687,50	14 354,49	15 103 304,41	8 497 207,81
31.03.2017	136 609,67	15 528,85	15 325 845,86	8 615 056,12
30.06.2017	140 570,66	17 191,08	15 406 741,03	8 535 918,21
30.09.2017	147 383,50	19 840,19	15 586 353,32	8 677 498,59

31.12.2017	150 790,06	21 137,43	15 760 885,56	8 831 774,93
31.03.2018	154 932,22	23 569,10	15 882 950,37	9 007 947,83
30.06.2018	161 925,34	27 803,42	15 852 082,58	9 021 543,65
30.09.2018	169 021,77	31 927,11	15 959 322,81	9 180 590,44
31.12.2018	176 911,40	36 733,45	16 255 716,51	9 478 042,76
31.03.2019	179 351,24	40 090,46	16 350 371,21	9 650 222,49
30.06.2019	180 647,18	41 634,73	16 485 440,52	9 675 807,86
30.09.2019	180 839,97	42 080,23	16 686 808,54	9 842 704,90
31.12.2019	173 622,26	36 877,18	16 871 072,36	10 059 550,89
31.03.2020	169 537,20	32 240,32	18 236 086,01	10 698 955,86
30.06.2020	150 182,82	18 750,31	19 227 936,34	11 274 254,15
30.09.2020	143 223,38	14 470,05	19 320 746,63	11 287 705,95
31.12.2020	143 347,59	11 979,09	19 920 264,64	11 683 198,37
31.03.2021	139 769,41	10 046,25	20 576 890,81	11 956 207,82
30.06.2021	138 557,63	9 299,38	20 799 355,39	12 001 193,93
30.09.2021	143 207,21	8 738,12	21 241 565,41	12 268 910,73
31.12.2021	145 382,05	8 327,10	21 767 686,59	12 673 383,75
31.03.2022	146 492,46	8 462,26	21 838 605,13	12 863 167,13
30.06.2022	164 977,24	13 851,04	21 522 956,50	12 672 764,18
30.09.2022	202 691,95	34 071,55	21 397 372,22	12 697 712,07
31.12.2022	242 249,37	61 938,62	21 399 697,48	12 897 951,52
31.03.2023	261 351,55	85 611,74	21 522 921,46	12 790 783,59
30.06.2023	283 192,46	108 862,42	21 264 036,12	12 963 476,61
30.09.2023	298 617,17	123 391,22	21 178 450,41	13 084 300,70
31.12.2023	309 978,25	135 373,78	21 484 095,47	13 370 827,76
31.03.2024	311 721,77	140 158,53	21 763 615,97	13 594 485,63

Zdroje:

FDIC Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 27 červen 2024].

FDIC: Quarterly Banking Profile, [online]. Získáno z : <https://www.fdic.gov/analysis/quarterly-banking-profile/index.html> [viděno 27 červen 2024].

Hodnoty použité pro výpočet úrokového rozpětí v ČR

Období	Úrokové výnosy (miliony CZK):	Náklady na vklady (miliony CZK):	Poskytnuté úvěry a vklady (miliony CZK):	Přijaté vklady a úvěry (miliony CZK):
31.03.2024	145 788,69	71 618,29	7 770 745,16	8 389 346,43
31.12.2023	564 431,27	252 688,50	7 252 724,50	7 823 968,96
30.09.2023	413 764,04	182 762,43	7 524 103,27	7 954 106,09
30.06.2023	269 467,71	115 607,39	7 385 891,48	7 833 183,25
31.03.2023	130 360,12	54 154,06	7 149 039,80	7 542 389,83
31.12.2022	430 955,86	142 896,03	6 456 029,67	6 668 376,76
30.09.2022	305 791,29	93 170,95	6 908 973,88	7 328 611,31
30.06.2022	186 148,99	49 941,07	7 185 699,71	7 505 872,21
31.03.2022	83 685,16	20 023,78	7 188 777,04	7 128 091,81
31.12.2021	184 672,38	22 551,18	6 424 618,44	6 230 399,05
30.09.2021	125 616,50	11 605,65	6 940 482,39	6 918 332,47
30.06.2021	81 457,68	7 013,24	6 754 936,83	6 736 184,78
31.03.2021	40 995,70	3 447,25	6 787 599,07	6 701 256,51
31.12.2020	186 104,64	24 498,14	6 156 952,93	5 875 471,71
30.09.2020	146 510,24	20 607,87	6 624 148,84	6 551 135,35
30.06.2020	107 058,83	16 618,40	6 462 492,71	6 448 244,12
31.03.2020	61 057,05	10 398,61	6 776 574,68	6 469 883,72
31.12.2019	225 926,62	38 707,22	6 128 858,02	5 738 218,85
30.09.2019	167 072,58	28 569,12	6 561 654,61	6 153 787,21
30.06.2019	109 454,85	18 079,72	6 401 209,57	6 026 071,01
31.03.2019	53 617,78	8 517,61	6 325 198,96	5 947 731,41
31.12.2018	179 170,60	23 558,36	5 905 684,81	5 584 987,73
30.09.2018	127 709,00	15 894,58	6 159 145,49	5 879 948,06
30.06.2018	81 810,78	9 494,27	5 979 413,52	5 768 652,45
31.03.2018	39 486,12	4 510,10	5 960 523,07	5 679 407,66
31.12.2017	146 657,09	13 701,40	5 690 642,03	5 355 902,34
30.09.2017	107 960,87	10 010,28	5 924 188,35	5 630 942,70
30.06.2017	71 435,19	6 546,35	5 678 595,06	5 392 245,40
31.03.2017	35 393,68	3 272,51	5 633 296,98	5 404 380,48
31.12.2016	143 420,09	15 100,03	4 519 622,83	4 414 272,76
30.09.2016	108 892,14	12 820,18	4 457 712,36	4 461 732,50
30.06.2016	73 320,82	9 431,72	4 315 293,88	4 301 532,50
31.03.2016	36 943,36	5 097,85	4 355 299,13	4 349 966,15
31.12.2015	150 903,61	21 300,42	3 971 000,12	3 993 314,75
30.09.2015	114 328,73	16 656,39	4 166 973,53	4 362 014,56
30.06.2015	76 200,59	10 808,25	3 885 024,31	4 115 079,03
31.03.2015	38 201,71	6 310,24	3 821 271,68	4 073 163,38
31.12.2014	158 865,49	28 916,68	3 734 769,79	4 023 902,02
30.09.2014	119 618,71	22 074,38	3 730 751,54	3 985 255,96
30.06.2014	78 873,94	15 691,24	3 765 697,90	4 007 599,14
31.03.2014	39 193,90	7 716,08	3 721 985,70	3 927 898,35
31.12.2013	154 787,25	33 099,01	3 689 870,06	3 938 188,99
30.09.2013	115 803,48	25 159,38	3 411 573,57	3 677 942,35

30.06.2013	77 557,57	17 213,95	3 394 671,83	3 685 761,64
31.03.2013	38 871,09	9 008,37	3 359 521,66	3 703 861,75
31.12.2012	170 377,74	42 199,44	3 230 160,03	3 570 499,50
30.09.2012	129 523,64	32 218,05	3 245 779,02	3 560 400,70
30.06.2012	87 069,49	21 578,34	3 281 388,95	3 586 813,72
31.03.2012	43 419,40	10 709,79	3 243 749,30	3 568 848,13
31.12.2011	172 328,11	41 422,81	3 177 093,30	3 449 143,14
30.09.2011	128 262,97	30 567,20	3 156 282,85	3 400 045,01
30.06.2011	83 908,60	19 710,94	3 073 224,99	3 307 266,15
31.03.2011	41 489,95	9 473,58	3 053 362,84	3 278 368,95
31.12.2010	166 962,23	39 983,71	3 056 976,65	3 266 521,59
30.09.2010	125 653,67	30 224,77	2 991 401,38	3 205 732,96
30.06.2010	83 577,25	20 355,93	3 042 174,32	3 224 283,21
31.03.2010	41 721,07	10 278,70	2 953 389,68	3 147 832,38
31.12.2009	174 434,20	49 014,98	2 939 018,78	3 153 258,84
30.09.2009	131 765,85	37 862,17	2 892 900,89	3 131 986,26
30.06.2009	89 143,93	25 835,32	2 933 861,14	3 170 395,95
31.03.2009	45 317,27	13 412,57	2 943 196,60	3 128 617,11
31.12.2008	191 917,03	69 113,17	2 826 781,21	3 063 917,37
30.09.2008	141 539,61	51 434,31	2 996 880,73	3 084 108,05
30.06.2008	91 635,17	33 144,31	2 934 812,33	3 063 272,36
31.03.2008	44 989,53	16 093,05	2 745 605,83	2 885 549,69

Zdroje:

Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home>
[viděno 25 červen 2024].

Hodnoty inflace v USA a v ČR

Rok	Inflace v USA	Inflace v ČR
2008	3,9	8,9
2009	-0,4	2,9
2010	1,6	3,3
2011	3,2	4,8
2012	2,1	3,7
2013	1,5	2,7
2014	1,6	2,4
2015	0,1	1,4
2016	1,8	1,6
2017	4,4	2,3
2018	2,0	2,5
2019	1,4	2,2
2020	1,2	1,9
2021	4,7	3,5
2022	8,0	8
2023	4,1	10,7

Zdroje:

Current US Inflation Rates: 2000-2024, 2008 [online]. Získáno z :
<https://www.usinflationcalculator.com/inflation/current-inflation-rates/> [viděno
27 červen 2024].

KURZY.CZ. Inflace - 2024, míra inflace a její vývoj v ČR - maximum, Meziroční inflace v % |
Kurzy.cz. [online]. Získáno z : <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/> [viděno
27 červen 2024].

Úrokové sazby stanovené FEDem a ČNB

Diskontní sazba/discount rate		
Období	Úrokové sazby nastavené FEDem	Úrokové sazby nastavené ČNB
2008	3,94%	2,50%
2009	0,15%	1,25%
2010	0,11%	0,25%
2011	0,17%	0,25%
2012	0,08%	0,25%
2013	0,14%	0,05%
2014	0,07%	0,05%
2015	0,11%	0,05%
2016	0,34%	0,05%
2017	0,65%	0,05%
2018	1,41%	0,05%
2019	2,40%	0,75%
2020	1,55%	1,00%
2021	0,09%	0,05%
2022	0,08%	2,75%
2023	4,33%	6,00%

Zdroje:

FOSTER, Sarah, 2024. Federal Funds Rate History: 1980 Through The Present. *Bankrate* [online]. 12 červen 2024. Získáno z : <https://www.bankrate.com/banking/federal-reserve/history-of-federal-funds-rate/> [viděno 27 červen 2024].

KURZY.CZ. Diskontní sazba (%) (Oficiální úrokové sazby ČNB (měsíční průměr) (%)) - ekonomika ČNB | Kurzy.cz. [online]. Získáno z : <https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/oficialni-urokove-sazby-cnb-mesicni-prumer/diskontni-sazba/> [viděno 27 červen 2024].

Hodnoty HDP na obyvatele (v USD)

HDP na obyvatele (v USD)		
Období	USA	Česká republika
2008	48570	22 804,60
2009	47194,9	19 861,70
2010	48650,6	19960,1
2011	50,066	21871,3
2012	51784,4	19870,8
2013	53291,1	20133,2
2014	55123,8	19890,9
2015	56762,7	17829,7
2016	57866,7	18575,2
2017	59907,8	20636,2
2018	62823,3	23424,5
2019	65120,4	23664,8
2020	63528,6	22992,9
2021	70219,5	26822,5
2022	76329,6	27226,6

Zdroje:

World Bank Open Data, *World Bank Open Data* [online]. Získáno z :
<https://data.worldbank.org> [viděno 27 červen 2024].

World Bank Open Data, *World Bank Open Data* [online]. Získáno z :
<https://data.worldbank.org> [viděno 27 červen 2024].

Zásoba peněz v ekonomikách ČR a USA

Období	Zásoba peněz v USA (v miliardách USD)	Zásoba peněz v ČR (v milionech CZK)
2008	8 192,10	2 315 205,50
2009	8 496,00	2 646 649,60
2010	8 801,80	2 613 108,20
2011	9 660,10	2 684 440,50
2012	10 459,70	2 810 082,70
2013	11 035,00	2 947 320,70
2014	11 684,90	3 088 469,20
2015	12 346,80	3 292 105,40
2016	13 213,40	3 599 727,00
2017	13 857,90	3 891 072,30
2018	14 362,70	4 162 727,20
2019	15 320,70	44 119 344,60
2020	19 114,00	4 759 124,00
2021	21 550,30	5 290 479,00
2022	21 357,70	5 630 383,70

Zdroj:

U.S.: M2 money stock 2000-2022, *Statista* [online]. Získáno z : <https://www.statista.com/statistics/187729/total-us-money-stock-for-m2-since-1990/> [viděno 28 červen 2024].

Veřejná databáze ARAD, [online]. ČNB. Získáno z : <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> [viděno 25 červen 2024].

Komparace implementace právní úpravy pravidel Basel III v USA a v ČR

Abstrakt

Cílem této práce bylo zjistit, zda existují významné rozdíly v implementaci pravidel Basel III v USA a v ČR a současně zjistit, zda měla implementace těchto pravidel významný vliv na spotřebitele, skrze zdražení poskytovaných úvěrů. Tato práce zjistila, že ačkoliv existují některé poměrně významné rozdíly v implementaci Baselu III, tak tyto rozdíly nejsou systematického rázu a tedy obě regulace se řídí stejnými principy, snaží se dosáhnout stejného cíle. Rozdíly v implementaci pravidel Basel III je možné najít především v oblasti ukazatele krytí likvidity. V důsledku těchto rozdílů je pro americké banky poměrně těžší dosáhnout požadované hodnoty ukazatele krytí likvidity oproti evropským bankám. Další důležité rozdíly byly nalezeny především v oblastech proticyklické kapitálové rezervy, ukazatele čistého stabilního financování a v oblasti dodatečné kapitálové rezervy pro systémově významné banky. Rozdíly menší důležitosti je však možné najít ve všech zkoumaných oblastech pravidel Baselu III. Bez ohledu na tyto rozdíly je možné říci, že implementace pravidel Basel III v obou zemích přispěla ke stabilitě bankovního sektoru. Z hlediska dopadů implementace pravidel Basel III na spotřebitele byl zkoumán především ukazatel úrokového rozpětí a další ekonomické indikátory, které tento ukazatel ovlivňují (jako například měnová zásoba v dané zemi nebo úrokové sazby). Tato práce zjistila, že vzhledem k výši kapitálových rezerv, které banky v obou zkoumaných zemích v dané době udržovaly a která byla v dané době nad požadovaným minimem, banky nemusely výrazně zvyšovat držené kapitálové rezervy. Úrokové rozpětí se, s ohledem na další zvažované ekonomické indikátory, tedy v důsledku implementace pravidel Basel III podstatným způsobem nezměnilo, a lze říci, že z tohoto hlediska neměla implementace Baselu III na spotřebitele významný dopad.

Klíčová slova

Basel III, bankovní regulace, kapitálová rezerva

Comparison of the implementation of Basel III regulations in the USA and the Czech Republic

Abstract

The aim of this paper was to find out whether there are significant differences in the implementation of Basel III rules in the USA in the Czech Republic and at the same time to find out whether the implementation of these rules had a significant impact on consumers through the increase in the cost of credit. This paper has found that although there are some significant differences in the implementation of Basel III, these differences are not systematic in origin and thus both regulations follow the same principles, trying to achieve the same goal. The differences in the implementation of Basel III rules can be found mainly in the area of the liquidity coverage ratio. As a result of these differences, it is relatively more difficult for US banks to achieve the required value of the liquidity coverage ratio compared to European banks. Other important differences were found in particular in the areas of the countercyclical capital buffer, the net stable funding ratio, and the additional capital buffer for systemically important banks. However, differences of lesser importance can be found in all areas of the Basel III rules examined. Notwithstanding these differences, it can be said that the implementation of the Basel III rules in both countries has contributed to the stability of the banking sector. In terms of the impact of the implementation of the Basel III rules on consumers, the interest rate spread indicator and other economic indicators that affect this indicator (such as the country's currency stock or interest rates) were examined. This paper found that, given the level of capital buffers held by banks in both countries studied which was above the required minimum at the time, banks did not need to significantly increase the capital buffers held. Thus, the interest rate spread, taking into account the other economic indicators considered, did not change substantially as a result of the implementation of the Basel III rules, and it can be said that in this respect the implementation of Basel III did not have a significant impact on consumers.

Keywords

Basel III, banking regulation, capital buffer